

**M A S A R Y K O V A
U N I V E R Z I T A**

EKONOMICKO-SPRÁVNÍ FAKULTA

Účetní a daňová specifika svěřenského fondu

Diplomová práce

Bc. RADIM PROCHÁZKA

Vedoucí práce: Mgr. Ing. Filip Hampl

Katedra financí
Program Finance
Brno 2021

MUNI
ECON

MUNI
ECON

MASARYKOVA UNIVERZITA
EKONOMICKO-SPRÁVNÍ FAKULTA
LIPOVÁ 41A, 602 00 BRNO
IČ: 00216224
DIČ: CZ00216224

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Akademický rok: 2020/2021

Student:	Bc. Radim Procházka
Program:	Finance
Název práce:	Účetní a daňová specifika svěřenského fondu
Název práce anglicky:	Accounting and Tax Specifics of a Trust Fund
Cíl práce, postup a použité metody:	Cílem práce je na základě analýzy a komparace právní úpravy a fungování svěřenských fondů v České republice a Kanadě navrhnout optimální účetní a daňové řešení založení a následné správy svěřenského fondu zakladatelského vybraným podnikatelským subjektem z pohledu zakladatele fondu, správce fondu a beneficianta. Postup práce: 1. Úvod do problematiky svěřenských fondů, vymezení základních pojmů, principů, ekonomické podstaty svěřenských fondů a právní úpravy v České republice. 2. Analýza fungování a povinností svěřenských fondů, zakladatele fondu, správce fondu a beneficianta z pohledu účetních, daňových a dalších souvisejících právních předpisů, se zaměřením na aspekt založení svěřenského fondu v České republice. 3. Analýza právní úpravy a fungování svěřenských fondů v Kanadě se zaměřením na účetní a daňové povinnosti fondu, zakladatele fondu, správce fondu a beneficianta a jejich komparace s Českou republikou. 4. Návrh účetního a daňového řešení založení a následné správy zakladatelského svěřenského fondu podnikatelským subjektem z pohledu zakladatele fondu, správce fondu a beneficianta. 5. Formulace dosažených výsledků, shrnutí a závěr. Použité metody: analýza, komparace, syntéza, deskripce.
Rozsah grafických prací:	Podle pokynů vedoucího práce
Rozsah práce bez příloh:	60 – 80 stran
Literatura:	ROPER, Mathew. Accounting, disclosure, and trustees' costs. <i>Trusts & Trustees</i>. Oxford, VB: Oxford University Press, 2017, roč. 23, č. 2, s. 242-246. ISSN 1363-1780. doi:10.1093/tandt/ttw187. HUDSON, Alastair. <i>Equity and Trusts</i>. 9. vyd. New York: Routledge, 2017. 1160 s. ISBN 978-1-138-12258-1. VONDŘÁČEK, Ondřej. <i>Skuteční majitelé a vlastnické struktury právnických osob a svěřenských fondů : rozkrývání, evidence a dokládání</i>. Vydání první. V Praze: C.H. Beck, 2018. xxi, 218. ISBN 9788074006951. <i>Správa cizího majetku v novém občanském zákoníku : komentář [§ 1400-1474]</i>. Edited by Jaroslav Svejkský - Radan Marek. Vyd. 1. V Praze: C.H. Beck, 2015. xx, 544. ISBN 9788074005480. SVEJKOVSKÝ, Jaroslav a Ivan KOVÁŘ. <i>Svěřenské fondy : příležitosti a rizika</i>. Vydání první. V Praze: C.H. Beck, 2018. xv, 117. ISBN 9788074007262.

Vedoucí práce:	Mgr. Ing. Filip Hampl
Pracoviště vedoucího práce:	Katedra financí Katedra práva

Datum zadání práce: 27. 5. 2020

Termín odevzdání diplomové práce a vložení do IS je uveden v platném harmonogramu akademického roku.

V Brně dne: 18. 5. 2021

Bibliografický záznam

Autor:	Bc. Radim Procházka Ekonomicko-správní fakulta Masarykova univerzita Katedra financí
Název práce:	Účetní a daňová specifika svěřenského fondu
Studijní program:	Finance
Vedoucí práce:	Mgr. Ing. Filip Hampl
Rok:	2021
Počet stran:	133
Klíčová slova:	Svěřenský fond, Soukromý svěřenský fond, Zakladatel, Správce, Obmyšlený, Plnění, Daně, Účetnictví, Québec, Kanada

Bibliographic record

Author: Bc. Radim Procházka
Faculty of Economics and Administration
Masaryk University
Department of Finance

Title of Thesis: Accounting and Tax Specific of a Trust Fund

Degree Programme: Finance

Supervisor: Mgr. Ing. Filip Hampl

Year: 2021

Number of Pages: 133

Keywords: Trust, Private Trust, Settlor, Transferor, Trustee, Beneficiary, Contribution, Taxes, Accountancy, Québec, Canada

Anotace

Cílem práce „Účetní a daňová specifika svěřenského fondu“ je navrhnout optimální účetní a daňové řešení založení a následné správy svěřenského fondu zakládaného podnikatelem z pohledu zakladatele fondu, správce fondu a beneficianta. Pro účely navržení optimálního řešení je provedena analýza právní úpravy svěřenského fondu v českých podmínkách se zaměřením na občanský zákoník a na účetní a daňovou úpravu. Následně je provedena analýza a komparace účetní a daňové úpravy trustu v Kanadě, jakožto země odkud byl institut svěřenského fondu převzat. Výstupem práce je navržené účetní a daňové řešení specifických operací pro vybraný svěřenský fond.

Abstract

The goal of the thesis “Accounting and Tax Specific of a Trust Fund” is to design an optimal accounting and tax solution of set up and follow-up administration of the trust which is going to be established by a selected business entity from the perspective of the settlor, trustee and beneficiary. For this purpose of designing an optimal solution, Czech trust legislation is analysed focusing on civil code, accounting and tax legislation. Consequently, Canadian accounting and law legislation is analysed and compared as a country from which trust was taken over. The work outcome is a designed optimal accounting and tax solution of specific operations for the selected trust.

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma Účetní a daňová specifika svěřenského fondu vypracoval samostatně pod vedením Mgr. Ing. Filipa Hampla a uvedl v ní všechny použité literární a jiné odborné zdroje v souladu s právními předpisy, vnitřními předpisy Masarykovy univerzity a vnitřními akty řízení Masarykovy univerzity a Ekonomicko-správní fakulty MU.

V Brně 26. května 2021

.....
Bc. Radim Procházka

Poděkování

Chtěl bych tímto poděkovat především mému vedoucímu práce Mgr. Ing. Filipu Hamplovi, za veškerý jeho čas, který mi při vedení této diplomové práce věnoval, také za jeho cenné připomínky a rady k této práci. Dále bych rád poděkoval zakladateli a obmyšleným za jejich součinnost, důvěru a poskytnutí veškerých potřebných informací ke zpracování této práce.

Obsah

Seznam obrázků	16
Seznam tabulek	17
Seznam schémat	18
Seznam příkladů	19
Seznam pojmů a zkratk	20
Úvod	21
1 Exkurz do svěřenského fondu	23
1.1 Využití a účel svěřenského fondu	23
1.2 Osoby figurující ve svěřenském fondu	25
1.3 Majetek svěřenského fondu	28
1.4 Vznik svěřenského fondu	30
1.5 Zánik svěřenského fondu	32
1.6 Shrnutí a identifikace specifických operací	34
2 Účetní specifika soukromého svěřenského fondu	35
2.1 Rozsah vedení účetnictví	36
2.2 Zásada neomezeného trvání účetní jednotky	37
2.3 Zahájení vedení účetnictví	38
2.4 Specifické operace za trvání svěřenského fondu	44
2.5 Shrnutí	47
3 Daňová specifika svěřenského fondu	49
3.1 Daň z příjmů	50
3.1.1 Zdanění příjmů svěřenského fondu	50
3.1.2 Ocenění nepeněžního plnění	52
3.1.3 Zdanění plnění obmyšleným	54
3.1.4 Zdanění odměny správce	59

3.2	Daň z přidané hodnoty	60
3.3	Daň z nemovitých věcí	61
3.4	Daň silniční	61
3.5	Shrnutí	62
4	Svěřenský fond v Kanadě	65
4.1	Účetní aspekty svěřenského fondu v Kanadě	67
4.1.1	Evidence dle québeckého občanského zákoníku	69
4.1.2	Advokát a vedení účetnictví svěřenského fondu	69
4.1.3	Diplomování účetní a účetní standardy	71
4.1.4	Dílčí shrnutí I.	75
4.2	Daňové aspekty svěřenského fondu v Kanadě	76
4.2.1	Stručný exkurz do kanadského daňového systému	77
4.2.2	Zdanění svěřenského fondu	78
4.2.3	Zdanění plnění ze svěřenského fondu	80
4.2.4	Daňové režimy svěřenských fondů	82
4.2.5	Dílčí shrnutí II.	83
5	Návrh účetního a daňového řešení svěřenského fondu	85
5.1	Představení záměru svěřenského fondu	85
5.2	Vznik vybraného svěřenského fondu	89
5.2.1	Ocenění vyčleněného majetku	89
5.2.2	Zahájení vedení účetnictví	91
5.2.3	Daňové povinnosti při vzniku	95
5.3	Účetní a daňové řešení během fungování správy	96
5.3.1	Zvýšení majetku z obchodní korporace	96
5.3.2	Účtování a náklech správy a jejich daňová uznatelnost	100
5.3.3	Plnění obmyšleným z výnosů	101
5.3.4	Plnění poskytováním rodinného domu k užívání	105
5.3.5	Plnění z majetku	111
5.4	Shrnutí	113

Závěr	118
Použité zdroje	123
Příloha A Účtový rozvrh svěřenského fondu	131
Příloha B Zahajovací rozvaha ve zkráceném rozsahu	132
Příloha C Vzorový účtový rozvrh	133

Seznam obrázků

Obrázek 1 Hierarchie vydání majetku ze svěřenského fondu	33
Obrázek 2 Zahajovací rozvaha svěřenského fondu	44
Obrázek 3 Zdanění bezúplatného plnění vypláceného obmyšleným	59
Obrázek 4 Daňová pásma a sazby pro jednotlivce v Kanadě	77
Obrázek 5 Daňová pásma a sazby pro jednotlivce v provincii Québec..	78
Obrázek 6 Zahajovací rozvaha vybraného SF v tis. Kč	93
Obrázek 7 Zahajovací rozvaha při nevyčlenění nemovitého majetku ...	94

Seznam tabulek

Tabulka 1 Vztahy zúčastněných osob svěřenského fondu.....	87
Tabulka 2 Popis vyčleněného a zvýšeného majetku.....	89
Tabulka 3 Způsob ocenění vyčleněného majetku a dluhu v tis. Kč	91
Tabulka 4 Otevření účetních knih v celých Kč.....	93
Tabulka 5 Zaúčtování průběhu vkladového řízení.....	94
Tabulka 6 Otevření účetních knih při zvýšení nemovitého majetku.....	95
Tabulka 7 Zaúčtování zvýšení majetku z pohledu svěřenského fondu .	97
Tabulka 8 Zvýšení majetku z pohledu přispěvovatele v tis. Kč.....	99
Tabulka 9 Zaúčtování plnění z výnosů ve ztrátě u vybraného SF	102
Tabulka 10 Zaúčtování plnění z výnosů v zisku	104
Tabulka 11 Účtování plnění z užívání rodinného domu ve ztrátě	106
Tabulka 12 Ocenění užívání rodinného domu pro daňové účely.....	107
Tabulka 13 Zaúčtování plnění z majetku.....	112

Seznam schémat

Schéma 1 Proces zániku svěrenské fondu.....	32
Schéma 2 Proces zániku svěrenského fondu.....	32
Schéma 3 Soukromý svěrenský fond v provincii Québec	67
Schéma 4 Doporučené nastavení transakcí u nepeněžního plnění	110

Seznam příkladů

Příklad 1 Mezigenerační transfer, rodinné vztahy	24
Příklad 2 Vykázání vyčleněného majetku jakožto závazku (dluhu)	43

Seznam pojmů a zkratek

AE	– Analytická evidence
ASPE	– Účetní standardy pro soukromé společnosti (Accounting standards for private enterprises)
CPA	– Kanadský institut diplomovaných účetních zalců (Canadian Institute of Chartered Accountants)
ČÚS	– České účetní standardy pro účetní jednotky, které úctují podle vyhlášky č. 500/2002 Sb., ve znění pozdějších předpisů
DPH	– Daň z přidané hodnoty
GFŘ	– Generální finanční ředitelství
IFRS	– Mezinárodní standardy účetního výkaznictví
OKF	– Ostatní kapitálové fondy
Kč	– Koruna česká
SF	– Svěřenský fond

Úvod

V roce 2012, s příchodem nového občanského zákoníku, byl uveden v platnost institut cizí správy majetku – svěrenský fond. Ten byl zákonodárci převzat z québeckého právního systému a v roce 2014 vstoupil tento institut v České republice v účinnost. Ani po devíti letech nebyly vyřešeny všechny otázky týkající se fungování svěrenských fondů. Z pohledu účetnictví a daní není dostatek informací o tom, jak má svěrenský fond řešit specifické účetní operace. Tyto transakce nejsou nijak upraveny žádnými účetními prováděcími předpisy, a to i přes skutečnost, že jsou jedinečné a nelze je přirovnat k jiným operacím právnických osob. Z pohledu daní z příjmů je kontroverzním tématem identifikace plnění z pohledu daní z příjmů a možnosti osvobození od daně. Motivací pro vznik této práce byl rozhovor s koncipientkou notáře, která se na mě obrátila s prosbou o vyřešení několika otázek týkající se účetnictví a daní svěrenského fondu, které ji pokládal podnikatel plánující založit svěrenský fond. Na základě tohoto rozhovoru vznikla tato práce, která má zmíněnému podnikateli podat optimální účetní a daňové řešení pro vznik a správu tohoto vybraného svěrenského fondu.

Hlavním cílem práce je na základě analýzy a komparace právní úpravy a fungování svěrenských fondů v České republice a Kanadě navrhnout optimální účetní a daňové řešení založení a následné správy svěrenského fondu zakládaného vybraným podnikatelským subjektem z pohledu zakladatele fondu, správce fondu a beneficienta. K naplnění hlavního cíle je stanoveno pět parciálních cílů.

- 1) Na základě analýzy právní úpravy svěrenského fondu dle občanského zákoníku a dedukce identifikovat specifické operace a oblasti svěrenského fondu pro potřeby účetnictví a daní
- 2) Provést analýzu zákona o účetnictví a účetních prováděcích předpisů upravujících svěrenský fond se zaměřením na jeho specifické operace
- 3) Provést analýzu daňových zákonů upravujících daňové povinnosti svěrenského fondu, správce, zakladatele a obmyšlených se zaměřením na identifikaci plnění z fondu z pohledu daně z příjmů.
- 4) Provést analýzu a komparaci úpravy vedení účetnictví svěrenského fondu v Kanadě se zaměřením na provincii Québec a provedení následné analýzy a komparace daňové úpravy s Českou republikou

- 5) Na základě dosažených poznatků pomocí dedukce a syntézy navrhnout pro vybraný svěrenský fond optimální účetní a daňové řešení pro správu, zakladatele a obmyšlené.

Pro potřeby dosažení cílů je práce členěna do dvou částí, první část se věnuje analýze fungování svěrenských fondů a jeho specifik, druhá část se věnuje aplikaci dosažených závěrů a poznatků na konkrétním svěrenském fondu a vybrat účetní a daňové řešení svěrenského fondu a zúčastněných osob.

První část je rozdělena do čtyř kapitol. První kapitola se věnuje analýze právní úpravy svěrenského fondu dle občanského zákoníku, kde je pomocí deskripce uveden vznik, fungování a zánik svěrenského fondu s vytyčením jeho specifik. Druhá kapitola se věnuje analýze a deskripci úpravy účetnictví svěrenského fondu a jeho specifických operací. V třetí kapitole je pomocí analýzy a dedukce řešena daňová úprava svěrenského fondu a plnění z něj. Ve čtvrté kapitole je pomocí analýzy a deskripce rozebráno fungování účetnictví quebeckého svěrenského fondu v Kanadě, jakožto země, ze které svěrenský fond je převzat, dále je v této kapitole provedena i analýza a komparace daňové úpravy svěrenského fondu v Kanadě a v České republice. Poslední pátá kapitola je zaměřena na vybraný svěrenský fond, kdy pomocí analýzy statutu a diskuse se zakladatelem, správcí a obmyšlenými byly vydedukovány specifické operace konkrétního svěrenského fondu. Pomocí syntézy a dedukce je zakladateli, obmyšleným a správcí předán návrh na optimální účetní a daňové řešení zakládaného svěrenského fondu se zaměřením na založení a následnou správu majetku.

V práci je čerpáno zejména z odborné literatury, odborných článků, ale i z důvodových zpráv, pokynů generálního finančního ředitelství či kanadských všeobecně uznávaných účetních principů. Práce vychází z právního stavu k 28. dubnu 2021.

1 Exkurz do svěřenského fondu

Svěřenský fond je forma správy cizího majetku, která je upravována zákonem č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „občanský zákoník“). Obecně jej upravuje *Díl – 6. Správa cizího majetku* a dále specializovaný *Oddíl – 6 Svěřenský fond*. Institut svěřenského fondu vešel v platnost roku 2012 s příchodem nového občanského zákoníku. Svěřenský fond představuje institut, do kterého zakladatel vyčleňuje část svého majetku, který přebírá správce a spravuje jej podle statutu, který sepisuje zakladatel. Při vyčlenění majetku do svěřenského fondu (k účelu) ztrácí zakladatel majetková práva, a to po celou dobu, kdy je majek ve svěřenském fondu. Svěřenský fond tedy představuje spravovaný majetek správcem, který nemá a nemůže mít právní osobnost, není tedy právnickou ani fyzickou osobou (Svejkovský a kol., 2015, str. 391). Majetek ve svěřenském fondu spravuje správce k účelu, kterým je myšleno poskytování plnění beneficietům, v případě svěřenského fondu je beneficiet speciálně pojmenován jako obmyšlený. Tyto zásadní principy svěřenského fondu budou podrobně rozebrány v následujících pododdílech, kdy bude provedena bližší analýza a deskripce specifických operací, vztahů ve svěřenském fondu a stanovení okamžiku vzniku a zániku svěřenského fondu.

1.1 Využití a účel svěřenského fondu

Svěřenský fond založí osoba, která má v úmyslu vzdát se části svého majetku ve prospěch účelu. Správa majetku a jeho účel se odvíjí od statutu, ve kterém jsou stanovena veškerá práva a povinnosti pro správce a obmyšlené. Především lze ve statutu identifikovat podmínky pro plnění obmyšleným. Pod pojmem „*podmínka*“, při které vzniká obmyšlenému nárok na plnění ze svěřenského fondu, si lze představit cokoliv, co není v rozporu se zákony a dobrými mravy. Podmínkou tedy může být například uplynutí nějaké doby, dosažení určitého věku, splnění určitého cíle politické strany, dostudování vysoké školy a tak dále. O splnění podmínek rozhoduje správce. Plnění může dle občanského zákoníku nabývat dvou podob, a to buď ve formě plodů a užitků anebo ve formě majetku svěřenského fondu.

Statut je tak bezesporu nejzásadnější právní akt, který upravuje plnění obmyšleným a fungování správy. Statut představuje pravidla pro rozsah činnosti správce, dobu existence svěřenského fondu, určení obmyšleného a splnění nároků pro jeho plnění. Statut vytváří zakladatel a sepíše ho tak,

aby splňoval úmysl založení fondu. Nikdo se následně od statutu nesmí odchýlit a nelze jej ani měnit, pouze skrze soud a za velmi přísných podmínek. (Svejkovský a kol., 2015, str. 394) Špatně nastavený statut tak může paralyzovat svěřenský fond, proto je u jeho tvorby nutné dbát nejvyšší možné opatrnosti.

Využití institutu svěřenského fondu skrývá v sobě nespočet možností, které jsou omezeny představivostí zakladatele a zákonnou regulací. Především jsou možnosti omezeny transparentností a regulacemi zaměřenými na ochranu věřitelů. Taktéž se nejedná o vhodný institut pro daňovou optimalizaci, a to po snaze zákonodárců dosáhnout daňové neutrality ve vztahu k investování. (Ministerstvo financí, 2013, str. 285) Nicméně je možné tento institut použít pro zajištění majetku před budoucími dluhy, k urovnání rodinných vztahů, odstranění konfliktu zájmu, úpravě mezigeneračních transferů, přispívání blízkým osobám, spolkům nebo jiným organizacím, investování, ale i obchodním operacím nebo pro potřeby restrukturalizace obchodních korporací. To vše díky možnostem a jednoduchosti nastavení neměnných pravidel statutem, které jsou pro všechny strany závazné. Pro jednoduchou představu použití svěřenského fondu je níže uveden jednoduchý příklad 1:

Příklad 1 Mezigenerační transfer, rodinné vztahy

Matka chce po své smrti převést majetek na své dvě děti, nicméně má obavy, že majetek prodají a nerozumně ho utratí, nedostudují, přestanou pracovat a celkově na ně takový majetek bude mít špatný vliv. Pro vyřešení této situace je vhodný právě svěřenský fond. Matka (zakladatel) vytvoří svěřenský fond pořízením pro případ smrti, kdy po její smrti přechází majetek do svěřenského fondu a majetek přebírá správce. Ještě před smrtí matka vytvoří a formuluje statut, ve kterém stanoví děti jako obmyšlené a formuluje podmínky pro jejich nárok (právo) na plnění z fondu. Fond bude tvořit například bytový dům. Matka může stanovit, že podíl z čistého příjmu z nájmu se rozdělí na polovinu mezi její děti do 25 let, pokud budou studovat vysokou školu. Od 26 let, pokud budou mít práci a budou vydělávat alespoň 30 tis. Kč hrubé mzdy. Při splnění těchto podmínek mohou taktéž bezplatně bydlet v jednom z bytů bytového domu. Dále musí být členy římsko-katolické církve. Jakmile dosáhne její první potomek věku 50 let, bude mít vysokoškolské vzdělání, bude vydělávat alespoň 35 tis. Kč hrubé mzdy a bude členem římsko-katolické církve, převede se na něj polovina majetku fondu a až dosáhne druhé dítě 50 let, bude mít vysokoškolské vzdělání, bude vydělávat alespoň 35 tis. Kč hrubé mzdy a bude členem římsko-katolické

církve, převede se na něj zbytek majetku fondu a tím fond zanikne a účel je považován za splněný. Pokud alespoň jeden ze synů nesplní podmínky pro plnění, bude jeho podíl převeden římsko-katolické církvi.

Tento příklad je zjednodušený, ale nastiňuje možné využití svěřenského fondu pro urovnání rodinných vztahů a mezigeneračních transferů.

Je nutné si uvědomit, že i přes mnoho společných znaků svěřenský fond není právnickou osobou. Svěřenský fond je pouze institut správy cizího majetku, ve kterém je majetek vyčleněn k účelu, kterým je poskytování plnění obmyšleným za stanovených podmínek. Tato skutečnost neumožňuje svěřenskému fondu právně jednat. Za svěřenský fond vystupuje a právně jedná správce, resp. správci, ti můžou v rámci svěřenského fondu uzavírat smlouvy a zodpovídají za jednání v rámci správy majetku. (Svejkovský a kol., 2015, str. 391–401)

1.2 Osoby figurující ve svěřenském fondu

Ve svěřenském fondu vystupuje několik osob, které lze rozdělit do čtyř skupin, a to na vkladatele majetku, správce, dohled a obmyšlené. Všechny tyto skupiny osob mají své funkce a role, knimž se pojí jejich povinnosti a práva. Nejzásadnější osoby jsou z pohledu vzniku svěřenského fondu zakladatel a správce, protože svěřenský fond vzniká, jak rozhodnutím zakladatele vyčlenit určitou část své majetku do svěřenského fondu, tak akceptací statutu správcem. Správce je zásadní osobou i během existence svěřenského fondu, právě správce spravuje majetek a poskytuje plnění z tohoto majetku obmyšleným. Obmyšlení jsou ti, kteří ze svěřenského fondu dostávají nějaké plnění (příjem) dle statutu, který sepsal zakladatel. Všechny tyto osoby mohou za určitých podmínek vykonávat více funkcí. Právě tyto funkce, spolu s majetkem, tvoří podstatu fungování svěřenského fondu a vztahy mezi nimi mohou mít dopad i na zdanění příjmů. Proto budou níže popsány tyto osoby, jejich funkce, práva a povinnosti.

Zakladatel

Zakladatel může být fyzická i právnická osoba, která vyčleňuje část svého majetku k účelu do svěřenského fondu, čímž zakladatel ztrácí svá vlastnická práva a vzniká oddělené (autonomní) vlastnictví. Tato vlastnická práva po vyčlenění vykonává správce svěřenského fondu. (Nečas a Pospíšil, 2012, k § 1448–1452) Zakladatel tímto svěřením vyčleněného majetku správci

aktivně zakládá svěřenský fond, proto je jeho role pro vznik svěřenského fondu nezbytná (Svejkovský a kol., 2015, str. 393). Při zakládání svěřenského fondu má velmi silné postavení, neboť zakladatel je ten, kdo tvoří statut, podle kterého se majetek spravuje a nelze se od něj odchýlit. Zakladatel taktéž jmenuje obmyšleného, určuje obmyšlenému plnění a jmenuje či odvolává správce, pokud statut nestanoví jinak. Nicméně statut sestavuje zakladatel. (Josková, 2016, str. 123–124) Právě na základě práva jmenování správce a obmyšlených, může zakladatel jmenovat správcem, obmyšleným anebo obojím i sebe samotného.

Svěřenský správce

Správce je další klíčovou osobou, která akceptuje a spravuje svěřený majetek a bez níž nemůže vzniknout svěřenský fond. Správce svěřenského fondu může být dle § 1453 občanského zákoníku jakákoliv svéprávná fyzická osoba (člověk), ale i právnická osoba v podobě investiční společnosti dle § 7 zákona č. 240/2013 Sb., o investičních společnostech a investičních fondech, ve znění pozdějších předpisů, a to za předpokladu, že byl svěřenský fond založen za účelem investování. Za splnění podmínek dle § 1454 občanského zákoníku může být správcem i zakladatel nebo obmyšlený, pak ale musí být správcí alespoň dva, kdy alespoň jeden z nich není ani zakladatelem ani obmyšleným, taková situace nastala i u vybraného svěřenského fondu.

Správce jedná vlastním jménem na účet svěřenského fondu a dle § 1456 občanského zákoníku nakládá s majetkem v rozsahu plné správy. *Plnou správou se má namysli snaha správce maximálně majetek rozmnožovat a uplatňovat majetek v zájmu beneficenta, aby tak učinil, může udělat cokoli, co je nutné a užitečné. Samozřejmě ne v rozporu se zákony, statutem a dobrými mravy. (§ 1409–1410 občanského zákoníku) „Uplatněním majetku rozumíme zvyšování výnosu, resp. zisku beneficentů. To zahrnuje též minimalizaci ztrát a omezování nákladů. Souhrnně řečeno, jedná se o růst čistého zisku beneficentů.“* (Švestka a kol., 2014)

K funkci správce se také vztahuje péče řádného hospodáře dle § 1411 občanského zákoníku. *Péče řádného hospodáře* je dle důvodové zprávy k novému občanskému zákoníku takto definovaná: „*Základní a obecnou povinností správce je povinnost jednat ... čestně, věrně, prozíravě a pečlivě se zřetelem k účelu, jehož má být správou dosaženo.*“ (Nečas a Pospíšil, 2012, k § 1411 až § 1418). Žádné speciální ustanovení neupravuje správu s péčí řádného hospodáře, ale definice řádného hospodáře je obsažena v § 159 odst.

1 občanského zákoníku. „Byť se jedná o definici v rámci ustanovení o voleném orgánu právnické osoby (§ 159 odst. 1), domníváme se, že je nutno použít ji i na správce cizího majetku.“ (Švestka a kol, 2014). Dle § 159 odst. 1 je povinen řádný hospodář vykonávat funkci s:

- 1) nezbytnou loajalitou,
- 2) potřebnými znalostmi a
- 3) pečlivostí.

Loajalitu upravuje taktéž speciální ustanovení o postupu správce při řešení konfliktu zájmu dle § 1412–1416 občanského zákoníku. Jedná se o navazující ustanovení k péči řádného hospodáře. (Švestka a kol., 2014). Loajalitou je myšlena povinnost dát při rozhodování přednost zájmům společnosti před zájmy svými či zájmy třetích osob dle rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 18. prosince 2018, sp. zn. 27 ICdo 62/2017.

Potřebnými znalostmi se má na mysli mít dostatečnou schopnost rozeznat, že na jednotlivé odbornosti si správce volí či zve správné (kvalifikované) odborníky. Není, proto nutné, aby sám správce měl odborné znalosti v jednotlivých odbornostech, odpovídá pouze za to, že jednotlivým odbornostem bude poskytnuta adekvátní potřebná znalost. (Svejkovský a kol, 2015, str. 122) Pokud však správce má určité odborné znalosti, schopnosti či dovednosti, je povinen je využít. (srov. rozsudek NS 29 Odo 1262/2006 k povinnostem členů představenstva). Tento rozsudek byl stanoven ve vztahu ke statutárním orgánům obchodních korporací, nicméně tento závěr lze analogicky uplatnit i u správy cizího majetku (Švestka a kol., 2014).

Obmyšlený

Obmyšleným může být stanovena jakákoliv osoba, včetně právnické, nebo dokonce jim může být i jiný svěřenský fond. Obmyšlených může být i více a mohou se v čase měnit, může jím být i samotný zakladatel. Způsobů stanovení obmyšleného existuje hned několik, lze ho jmenovat konkrétně při založení, stanovit pouze jeho popis anebo určit osobu, která obmyšleného vybere. Obmyšlené lze rozdělit na dva druhy podle způsobu plnění, na které mají nárok a to:

- 1) obmyšlené k plodům a užitkům
- 2) obmyšlené k majetku

Obmyšlený k plodům a užitkům má právo na využívání majetku nebo na příjmy z fondu (např. dividendy, nájemné...) (§ 457 odst. 4 občanského zákoníku). Vychází to z pojmů *plody a užitky*, které definuje občanský zákoník. „*Plod je to, co věc pravidelně poskytuje ze své přirozené povahy, jak je dáno jejím obvyklým účelovým určením a přiměřeně k němu, ať s přičiněním člověka nebo bez něho,*“ (§ 491, odst. 1 občanského zákoníku) například se jedná o mlád'ata zvířat, ovoce anebo plodiny. „*Užitky jsou to, co věc pravidelně poskytuje ze své právní povahy.*“ (§ 491, odst. 2 občanského zákoníku), tím může být zisk, nájemné, výrobky, poskytování rodinného domu a podobně.

Obmyšlení k majetku mají právo na plnění ve formě majetku ze svěřenského fondu, kdy za splnění podmínek správce převede majetek na obmyšleného a tím se stává jeho vlastníkem. Pokud by byl z fondu převeden veškerý majetek, svěřenský fond by zanikl. (§ 1457 odst. 4 občanského zákoníku a Svejkský a kol., 2015, str. 458)

Příspěvovatel

Občanský zákoník připouští ve svěřenském fondu změnu v podobě zvýšení majetku do svěřenského fondu. Zvýšit majetek do svěřenského fondu může jakákoliv osoba nebo svěřenský fond, dokonce i zakladatel, taková osoba bude dále v práci označena jako příspěvovatel. Příspěvovatel se zvýšením majetku nestává zakladatelem a ani nemá žádnou jinou pravomoc zasahovat do svěřenského fondu. (§ 1468 občanského zákoníku) Po zvýšení majetku ztrácí příspěvovatel majetková práva, stejně jako v případě vyčlenění majetku, tzn. „*jedná se o nezávislé (autonomní) vlastnictví*“ (Josková, 2016, str. 129), a již tento majetek nelze nárokovat zpět.

Osoby dohlízející nad správou

Dohled nad správou upravují § 1463–1467 občanského zákoníku. Dohled vždy vykonává zakladatel a osoba označená za obmyšleného, dále jej můžou vykonávat i jiné osoby, které jsou určeny statutem. Důležitým právem dohledu je právo na kontrolu dokladů, poskytnutí vyúčtování, zprávy nebo jiné informace. Dohled má proto právo náhledu do účetnictví svěřenského fondu.

1.3 Majetek svěřenského fondu

Do svěřenského fondu se vkládá majetek vyčleněním anebo zvýšením. Zbylý majetek, který se ve svěřenském fondu může vyskytovat, je majetek získaný činností správy. K tomuto majetku má správa povinnost dbát o jeho

rozmnožení, čímž se má na mysli i snaha o snížení nákladů spojených s majetkem, které mají za dopad snížení hodnoty majetku. Pro vyčlenění či zvýšení majetku není nutné jeho ocenění, jako například při vkladu do obchodní korporace, proto hodnota majetku nemusí být uvedena ani ve smlouvě nebo statutu (vyjma peněz, kdy jejich hodnota je zásadní pro jejich identifikaci). (Svejkovský a Kovář, 2017, str. 65–66) Obligatorní je pouze detailní popis majetku, aby nedošlo k jeho zaměnitelnosti (Josková, 2015, str. 136). Navíc se při vkladovém řízení v katastru nemovitostí přikládá k návrhu statut, kde musí být nemovité věci popsány tak detailně, jak to vyžaduje zákon č. 256/2013 Sb., katastrální zákon, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „katastrální zákon“).

Vyčlenění a zvýšení majetku jsou specifické operace svěřenského fondu, které nelze vyzorovat u žádné obchodní korporace. Mylná záměna těchto transakcí s transakcemi u obchodních korporací může mít negativní dopad na identifikaci operací týkajících se fondu, proto budou tyto specifické operace blíže popsány níže.

Vyčleněný majetek

Představuje určitý majetek zakladatele, který vyčlenil k účelu do svěřenského fondu smlouvou, nebo pořízením pro případ smrti. Majetek je vyčleněn pouze při vzniku svěřenského fondu a zakládá jeho existenci (bez vyčleněného majetku nemůže vzniknout svěřenský fond). (Josková, 2016, str. 129. Zakladatel vyčleněním majetku ztrácí veškerá vlastnická práva a již nemůže nadále s majetkem operovat. Správu nad majetkem přebírá správce, který se řídí statutem a zákonem v zájmu obmyšlených. (Svejkovský a kol, 2015, str. 393–394)

Zvýšený majetek

Jeden z možných zásahů do svěřenského fondu v průběhu jeho existence je zvýšení majetku ve svěřenském fondu. To lze učinit na základě smlouvy, nebo pořízením pro případ smrti na základě § 1468 občanského zákoníku. Zvýšit majetek může jakákoliv osoba, pokud to nezakazuje zákon, statut a přijme-li jeho správu správce. Pokud to správci výslovně nezakáže statut, správce majetek vždy přijme z „*důvodů plnění povinností při výkonu plné správy cizího majetku.*“ (Svejkovský a kol., 2015, str. 504) Vložením majetku k vyčleněnému majetku se osoba nestává zakladatelem, majetek bude podléhat stejným pravidlům, která uvádí statut pro vyčleněný majetek,

potažmo jiným podmínkám stanoveným ve statutu, které zakladatel stanoví pro vložení majetku za trvání fondu (§ 1468 občanského zákoníku). Občanský zákoník připouští bezúplatné a úplatné zvýšení majetku. Rozdíl mezi bezúplatným a úplatným zvýšením majetku je, že při úplatném zvýšení majetku přispěvovatel získává práva obmyšleného. (Nečas a Pospíšil, 2012, k § 1468–1470)

Pojištění majetku

Pojištění ve správě cizího majetku ukládá obecná úprava cizí správy v § 1423 a § 1427 občanského zákoníku. Povinnost správce pojistit majetek může být stanovena statutem, zákonem (např. pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem vozidla) nebo soudem (§ 1423 občanského zákoníku). Správce je oprávněn pojistit majetek na náklady obmyšleného (beneficienta) proti běžným rizikům. Pokud správce spravuje majetek bezplatně, může si na náklady obmyšleného sjednat i pojištění pro majetkovou odpovědnost (§ 1427 občanského zákoníku). V případě, kdy správci není stanovena povinnost majetek pojistit, správce majetek nepojistí a vznikne škoda na majetku, tak v takovém případě správce neodpovídá za škodu způsobenou absencí pojištění majetku (usnesení Nejvyššího soudu 26 Cdo 1332/2014).

1.4 Vznik svěřenského fondu

Okamžik vzniku je odlišný podle způsobu založení svěřenského fondu, a to pokud je založen na základě smlouvy, nebo pořízením pro případ smrti. Pro vznik svěřenského fondu je nutné splnit základní dvě podmínky dle § 1448 občanského zákoníku, a to podle jejich posloupnosti:

- 1) Zakladatel musí vyčlenit konkrétní část svého majetku
- 2) Správce musí akceptovat pověření ke správě

Vznik na základě smlouvy

Účinnost vzniku svěřenského fondu na základě smlouvy je shodná se dnem zápisu do evidence svěřenských fondů (§ 1451 odst. 2 občanského zákoníku). Vznik a zápis je samozřejmě podmíněn účinností smlouvy, tedy vyčleněním konkrétního majetku zakladatelem a akceptací smlouvy správcem (§ 1448 občanského zákoníku).

Zápis do evidence svěřenských fondů upravuje zákon č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob a o evidenci svěřenských

fondů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „*rejstříkový zákon*“). Průběh je obdobný jako u jiných právnických a fyzických osob zapisující se do veřejných rejstříků, avšak zde svěřenský správce podává návrh na zápis do evidence příslušnému rejstříkovému soudu nebo notáři (§ 65b rejstříkového zákona), a to do 15 dnů od rozhodné události (§ 11 rejstříkového zákona). V případě založení svěřenského fondu na základě smlouvy je to 15 dnů ode dne akceptace smlouvy správcem. Příslušný rejstříkový soud se určí podle obvodu, v němž je obecný soud svěřenského správce. (Vondráček, 2018, str. 134)

„Po zřízení evidence svěřenských fondů se do sbírky bude do související sbírky listin zakládán statut, rozhodnutí o jmenování, nebo odvolání správce, smlouva o zvýšení majetku ve svěřenském fondu, rozhodnutí o zrušení fondu a další zásadní písemnosti. Obsahuje-li listina osobní údaje zakladatele, obmyšleného nebo osoby vykonávající nebude ve sbírce zveřejněna.“ (Vondráček, 2018, str. 163)

Vznik na základě pořízení pro případ smrti

V případě vzniku svěřenského fondu pořízením pro případ smrti je den vzniku svěřenského fondu totožný se dnem smrti zakladatele (resp. zůstavitele) a to bez ohledu na to, zda akceptoval správce pověření (§ 1451 občanského zákoníku; Svejkovský a kol., 2015, str. 425–426). V tomto případě je datum povinnosti vedení účetnictví jednoznačné a je to den smrti zakladatele, nejčastěji v den zveřejnění úmrtního listu.

Den vzniku je vyřešený, nicméně při pořízení pro případ smrti vzniká zásadní otázka, zda akceptoval svěřenský správce správu majetku. Pokud svěřenský správce správu akceptoval za života zakladatele, započne správu ke dni smrti. Může se však stát, že žádný správce doposud správu neakceptoval a až „*smrtí zůstavitele by byl nastaven proces, po kterém správce může přijmout pověření ke správě*“ (Svejkovský a kol., 2015, str. 425) a to v případě, kdyby svěřenský fond potvrzoval soud dle § 1670 občanského zákoníku (Švestka a kol., 2014). V tomto případě by do doby akceptování správy správcem svěřenského fondu, spravoval fond správce pozůstalosti nebo vykonavatel závěti, pokud by byli ke správě povoláni. Pokud správu nikdo neakceptuje, fond zanikne, protože se poruší dosažení jedné ze základních podmínek vzniku.

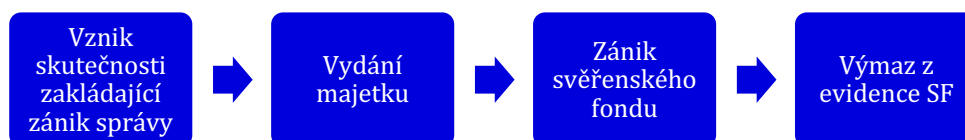
Povinnost zapsání svěřenského fondu do evidence je stále nutná, nicméně zapsání do evidence není rozhodující skutečnost pro vznik a vedení účetnictví fondu. Lhůta pro podání návrhu na zápis do evidence svěřenských fondů je

15 dnů od rozhodné skutečnosti, v tomto případě smrti zakladatele, resp. zůstavitele (§ 11 rejstříkového zákona).

1.5 Zánik svěřenského fondu

Zánik soukromého svěřenského fondu je výsledek skončení správy, který upravuje § 1469, § 1471–1474 občanského zákoníku, kromě § 1473, který upravuje konec správy veřejně prospěšného fondu. Zánik správy svěřenského fondu započíná proces zániku svěřenského fondu, kdy správce musí k zákonem stanoveným subjektům provést své poslední úkony. Zjednodušený proces zániku fondu je vyobrazen níže na schématu 1.

Schéma 1 Proces zániku svěřenské fondu

Zdroj: vlastní zpracování dle zákona č. 89/2012 Sb. občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů

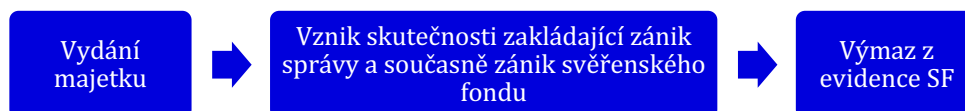
Jsou obecně čtyři skutečnosti zakládající konec správy a to:

- 1) uplyne-li doba, na kterou byl svěřenský fond zřízen
- 2) dosažením účelu
- 3) rozhodnutím soudu
- 4) obmyšlení se vzdají práva na plnění

Zánik uplynutím doby nebo dosažením účelu

V případě, že uplyne pomyslná maximální doba svěřenského fondu má správce povinnost vydat majetek podle § 1472 (§ 1471 občanského zákoníku). Dosažením účelu je myšleno převedení veškerého majetku svěřenského fondu do vlastnictví obmyšlených k majetku podle podmínek statutu. Po převedení tohoto majetku zaniká správa i svěřenský fond, v tomto případě je vydání majetku skutečností zakládající jak zánik správy, tak i svěřenského fondu. Tento proces je vyjádřen na schématu 2 následovně:

Schéma 2 Proces zániku svěřenského fondu

Zdroj: vlastní zpracování dle § 1471 zákona č. 89/2012 Sb. občanský zákoník

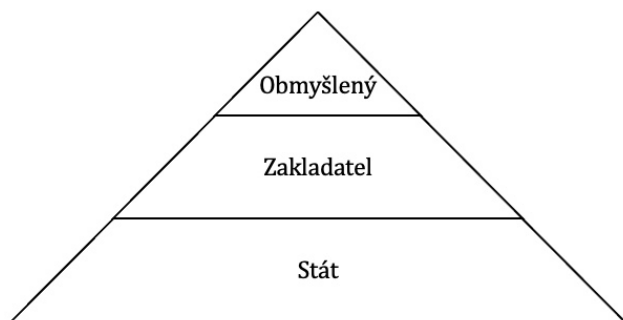
Zánik rozhodnutím soudu

„Soud může na návrh osoby, která na tom má právní zájem, rozhodnout, že svěřenský fond zruší, pokud je dosažení účelu svěřenského fondu nemožné nebo obtížně dosažitelné, zejména následkem okolností zakladateli neznámých nebo pro zakladatele nepředvídatelných“ (§ 1469 občanského zákoníku). Situace, kdy není možné splnit účel svěřenského fondu, může nastat postupem času a znamená to, že svěřenský fond nemůže fungovat podle statutu, jak byl nastaven zakladatelem. Jak přesně bude s majetkem naloženo nelze v den odevzdání práce s jistotou říct. V právním kruhu kolují dohady, zda se jedná o druh zániku nebo zrušení, tedy jestli se s majetkem bude nakládat dle § 1472 občanského zákoníku, tedy podle schématu 3 nebo bude navrácen zpět zakladateli, tento názorový rozpor však nijak neovlivňuje účetnictví svěřenského fondu.

Zánik vzdáním se práva na plnění

Pokud se všichni obmyšlení vzdají práva na plnění, postupuje se podle schématu § 1472 občanského zákoníku. *Vydání majetku* a právo na něj upravuje § 1472 občanského zákoníku a lze ho vyjádřit obrázkem 1 níže.

Obrázek 1 Hierarchie vydání majetku ze svěřenského fondu

Zdroj: vlastní zpracování dle § 1472 zákona č. 89/2012 Sb. občanský zákoník

Schéma popisuje situaci, kdy primárně má právo na plnění z majetku obmyšlený k majetku nebo plodům a užitkům. Pokud není možné takovou osobu určit má nárok na plnění z fondu zakladatel, v případě, kdy nelze převést majetek zakladateli, pak se převádí státu. (§ 1472 občanského zákoníku) „*Za stát bude jednat příslušný úřad (aktuálně Úřad pro zastupování státu ve věcech majetkových).*“ (Svejkovský a kol., 2015, str. 516)

1.6 Shrnutí a identifikace specifických operací

Svěřenský fond je forma cizí správy majetku, která představuje autonomní vlastnictví majetku přiřazeného k účelu. Svěřenský fond nedisponuje právní osobností a není tedy ani právnickou osobou. Majetek ve svěřenském fondu spravuje správce, a to na základě smlouvy a sepsaného statutu zakladatelem, který stanovuje podmínky a průběh správy majetku. Svěřenský fond vzniká po vyčlenění majetku zakladatelem a přijetím správy majetku správcem. Účelem svěřenského fondu je plnit obmyšleným ve formě plnění z majetku nebo z plodů a užitků, a to na základě podmínek stanovených statutem. Svěřenský fond může ze své podstaty zaniknout vypršením lhůty pro existenci svěřenského fondu, převedením veškerého majetku na obmyšlené, soudem, anebo pokud se všichni obmyšlení vzdají nároku na plnění. Na základě dosažených poznatků získaných z právní úpravy, odborných článků a literatury lze identifikovat několik specifických operací a transakcí, které jsou pro svěřenský fond jedinečné. Nejzásadnější specifické transakce lze rozdělit na *vložení majetku* do svěřenského fondu a na *plnění obmyšleným*.

Vložení majetku představuje dvě obdobné transakce. První specifickou transakcí je *vyčlenění majetku* do svěřenského fondu, kdy majetek je vložen zakladatelem při zřízení správy. Druhou obdobnou transakcí je *zvýšení majetku*, v tomto případě je majetek vkládán v průběhu existence svěřenského fondu a majetek bude spravován podle již existujících podmínek správy. Osoba, která majetek vkládá, se nikdy nestává zakladatelem, ale při úplatném převodu se po zvýšení majetku stává přispěvovatel obmyšleným. Důležité je poznamenat že majetek nepatří svěřenskému fondu, ale je pouze vložen do svěřenského fondu.

Plnění je rozlišováno na plnění z majetku nebo z plodů a užitků. Lépe identifikovatelné je *plnění z majetku*, které představuje plnění ve formě majetku, který byl do svěřenského fondu vyčleněn nebo zvýšen. Druhou možností je *plnění z plodů a užitků*, takové plnění může představovat cokoli, co majetek ze své podstaty poskytuje, např. nájemné, využívání majetku a tak dále. Forma plnění z plodů a užitků tak může představovat cokoli, a proto nelze vyjádřit její množinu. Plnění z plodů a užitků není závislé na výsledku hospodaření, neboť žádné ustanovení nezamezuje poskytovat plnění v záporném výsledku hospodaření, proto lze poskytovat plnění z plodů a užitků i ve ztrátě.

2 Účetní specifika soukromého svěřenského fondu

I přes skutečnost, že svěřenský fond není fyzická ani právnická osoba a nemá právní osobnost, je svěřenský fond podle § 1 odst. 2 písm. i) zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „*zákon o účetnictví*“) charakterizován jako účetní jednotka a vztahuje se na něj povinnost vést účetnictví. Povinnost vést účetnictví se podle § 4 odst. 1 zákona o účetnictví ukládá ke dni vzniku svěřenského fondu, tedy v den zápisu do evidence svěřenských fondů, v případě zřízení svěřenského fondu smlouvou. Na svěřenský fond se dále vztahují účetní prováděcí předpisy pro podnikatele podle § 14 odst. 1 prováděcí vyhlášky k podvojnému účetnictví 500/2002 Sb., pro podnikatele, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „*vyhláška č. 500/2002 Sb.*“) a k nim příslušné české účetní standardy pro účetní jednotky, které účtují podle vyhlášky č. 500/2002 Sb., ve znění pozdějších předpisů (dále jen „*ČÚS*“).

Zákonodárce se rozhodl upravit účetnictví svěřenského fondu stejně jako u podnikatelů, a to i s vědomím toho, že svěřenský fond není podnikající subjekt, resp. není to jeho účel ani cíl. Účelem svěřenského fondu je správa majetku podle podmínek zakladatele a poskytovat plnění obmyšleným za předem stanovených podmínek. Zákonodárce tak nejspíše rozhodl vylučovací metodou, kdy bylo vhodnější použít účetní prováděcí předpisy pro podnikatele než pro banky a jiné finanční instituce, pojišťovny, zdravotní pojišťovny atd. Nicméně účetní prováděcí předpisy pro podnikatele nijak neupravují specifické operace ve svěřenském fondu a nelze při jejich účtování a vykazování přímo z těchto předpisů vycházet.

Za vedení účetnictví a sestavení účetní závěrky odpovídá svěřenský správce, nebo správci je-li jich více, v tom případě odpovídají společně a nerozdílně (§ 4a odst. 1 zákona o účetnictví). Svěřenský správce může touto činností pověřit jinou osobu, nicméně stále je za vedení účetnictví zodpovědný právě správce, který schvaluje účetní závěrku a přidává k ní svůj podpisový záznam (§ 18 odst. 3 zákona o účetnictví). Správce vedením účetnictví plní i svou povinnost vést vyúčtování, která je mu nepřímo ukládána § 1436, § 1437 a § 1465 občanského zákoníku. Vyúčtování musí být tak podrobné, aby bylo možné ověřit jeho správnost, tuto podmínku by účetnictví mělo splňovat. Správce má dle § 1436 občanského zákoníku povinnost předkládat obmyšlenému alespoň jednou ročně vyúčtování, podmínka bude splněna poskytnutím účetní závěrky, další povinností správce je na základě ustanovení

§ 1437 občanského zákoníku umožnit obmyšlenému náhled do účetnictví. Stejně právo na náhled do účetnictví, kontrolu dokladů, zprávu a jinou informaci mají na žádost osoby v dohledovém orgánu (§ 1464 občanského zákoníku). Tomu odpovídá i zavedená praxe v zahraničí, kdy správce musí být kdykoliv připraven poskytnout jakoukoliv informaci o hospodaření s majetkem ve svěřenském fondu (Roper, 2017, str. 242–246).

2.1 Rozsah vedení účetnictví

Ze zákona o účetnictví musí svěřenský fond, resp. správce, vždy vést podvojně účetnictví, protože svěřenský fond nesplňuje, a nemůže splnit, zákonem stanovené podmínky pro vedení jednoduchého účetnictví dle § 1f odst. 1 písm. d) zákona o účetnictví, neboť svěřenský fond nemůže být ani jednou z institucí či organizací, která je v tomto ustanovení jmenována. Rozsah vedení podvojněho účetnictví svěřenského fondu je upravován stejně jako pro *akciové společnosti* podle § 20 odst. 1 písm. c) zákona o účetnictví. Dále je rozsah stanoven na základě kategorizace účetních jednotek, kterou upravuje § 1b zákona o účetnictví. V případě, že svěřenský fond je velkou nebo střední účetní jednotkou má vždy povinnost vést podvojně účetnictví v plném rozsahu a podrobit účetní závěrku auditu. Pokud je svěřenský fond kategorizován jako malá účetní jednotka, je povinnost auditu a vedení plného rozsahu účetnictví závislá od překročení alespoň jedné z těchto hodnot:

- 1) aktiva celkem 40 000 000 Kč,
- 2) roční úhrn čistého obrátu 80 000 000 Kč,
- 3) průměrný počet zaměstnanců v průběhu účetního období 5.

Pokud svěřenský fond nepřekročí alespoň jednu z těchto hodnot a je kategorizován jako malá účetní jednotka, nemá povinnost auditu účetní závěrky a může vést zjednodušený rozsah podvojněho účetnictví, stejně jako by byl mikro účetní jednotkou. Svěřenský fond podléhá přísnější regulaci rozsahu vedení účetnictví, než jiné neakciové obchodní korporace a podnikající fyzické osoby.

Další povinností svěřenského fondu je vkládat účetní závěrku do veřejného rejstříku, konkrétně do evidence svěřenských fondů. Účetní závěrky svěřenských fondů nejsou obecně veřejně přístupné, pro zveřejnění účetní závěrky musí správce dát souhlas dle § 65e rejstříkového zákona. Povinný rozsah účetnictví může být rozšířen i samotným statutem, kdy například zakladatel uzná za vhodné plnit obmyšleným na základě standardizovaných

účetních ukazatelů, nebo naopak využívat vlastní nestandardizované ukazatele.

Pokud účetní jednotka vede účetnictví v plném rozsahu, a to buď na základě zákonné povinnosti, vlastního rozhodnutí nebo podmínek stanovených zakladatelem, je nutné dodržovat tzv. zásady, které jsou definovány v § 7–8 zákona o účetnictví. Smyslem těchto zásad je splnění cíle účetnictví: poskytování věrných a poctivých informací o finanční pozici a výkonnosti účetní jednotky uživatelům účetní závěrky (§ 7 odst. 1 zákona o účetnictví). V případě svěřenského fondu je oproti jiným subjektům specifická omezená doba existence, kdy svěřenský fond nemůže existovat déle než něco málo přes 100 let, ale může skončit i daleko dříve, protože spodní hranici občanský zákoník neudává. Tato skutečnost má zásadní dopad na zásadu neomezeného trvání účetní jednotky, jak bude rozvedeno v následujícím oddílu 2.2.

2.2 Zásada neomezeného trvání účetní jednotky

Zásadu neomezeného trvání upravuje § 7 odst. 3 zákona o účetnictví, který stanovuje, že účetní jednotka musí ověřovat, zda bude pokračovat ve svém rozsahu i v příštích obdobích. Pokud účetní jednotka zjistí, že bude její činnost významně omezena, musí své účetní metody použít takovým způsobem, aby bylo patrné narušení pokračování účetní jednotky. (Březinová, 2017) Svěřenský fond již od začátku existence nemůže předpokládat nepřetržité fungování své činnosti, protože vzniká na omezenou dobu. Proto, aby svěřenský fond dosáhl cíle účetnictví, musí použít takové metody, které odpovídají délce jejího trvání. Pokud by tak neučinila, nezajišťovala by věrný a poctivý obraz skutečnosti.

Svěřenský fond může obecně zaniknout na základě skutečností rozebraných v oddílu 1.5. Tyto skutečnosti, které narušují předpoklad nepřetržitého trvání, při kterých je účetní jednotka povinna aplikovat ustanovení § 7 odst. 3 zákona o účetnictví. Pokud účetní jednotka vede účetnictví v plném rozsahu a je si vědoma skutečnosti, která narušuje předpoklad jejího nepřetržitého fungování je povinna upravit metody účetnictví, aby odpovídaly tomuto stavu ve smyslu § 7 odst. 3 zákona o účetnictví. Metody účetnictví vymezuje § 47–61c vyhlášky č. 500/2002 Sb. a podle (24) Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/34/EU (dále jen „směrnice 2013/34/EU“) se takové situaci především jedná o úpravu metod oceňování majetku. Pro principiální postup úpravy těchto metod lze použít *per analogiam* řešení úpravy metod při úpadku účetních jednotek.

„Účetní metody, které je nutné použít s ohledem na zjištění „úpadku““ (Orlová, 2013):

- 1) metody oceňování majetku a závazků a
- 2) metody vykazání věrného a poctivého obrazu předmětu účetnictví a finanční situace účetní jednotky, např.:
 - a. časové rozlišení nákladů a výnosů,
 - b. zúčtování dohadných položek aktivních a pasivních,
 - c. tvorba, případně čerpání účetních a daňových rezerv,
 - d. opravné položky k majetku,
 - e. zúčtování kursových rozdílů.

Korekce těchto metod není povinný činit svěřenský fond, který vede účetnictví ve zjednodušeném rozsahu. Jedná se o snahu snížení administrativní zátěže pro malé a střední podniky, která je zakotvena v (1) směrnici 2013/34/EU. Tato směrnice byla implementována do právní úpravy České republiky v zákoně o účetnictví, který na základě ustanovení § 13a odst. 1 písm. c) až e) zákona o účetnictví a § 13a odst. 3 zákona o účetnictví uvádí, že tímto zjednodušením není porušena zásada věrného a poctivého zobrazení a ani cíl zákona o účetnictví.

2.3 Zahájení vedení účetnictví

Při vzniku svěřenského fondu se vykáže v zahajovací rozvaze *vyčleněný majetek zakladatele*, který bude představovat aktiva a pasiva ve svěřenském fondu. Stranu pasiv (zdroje krytí majetku) představuje hodnota vyčleněného majetku, jedná se o analogii vkladu, ale bez majetkové účasti. Ocenění majetku není pro vznik svěřenského fondu obligatorní, proto hodnota majetku ani závazků (dluhů) nemusí být uvedena ve smlouvě nebo statutu (viz. oddíl 1.3). Nicméně účetní jednotka je povinna v souladu s § 24 zákona o účetnictví majetek a závazky (dluhy) podle tohoto zákona ocenit. Takové ocenění je nutné provést před zahájením účetnictví, resp. před prvním vykazáním v zahajovací rozvaze. Z tohoto důvodu bude dále rozebráno ocenění majetku a závazků (dluhů) a následně rozbor podob aktiv a zaúčtování vyčleněného majetku jakožto vkladu.

Ocenění vyčleněného (i zvýšeného) majetku

Vyčleněný majetek může mít peněžní nebo nepeněžní podobu a z pohledu zákona o účetnictví se jedná o bezúplatný vklad majetku. Majetek proto bude

oceněn reprodukční pořizovací cenou dle § 25 odst. 1 písm. l) zákona o účetnictví. „Reprodukční pořizovací cenou je cena, za kterou by byl majetek pořízen v době, kdy se o něm účtuje,“ (§ 25 odst. 5 písm. b) zákona o účetnictví) „přitom se bere v úvahu (na základě uzance od publikování zák. o účetnictví) stav opotřebení oceňovaného majetku“ (Březinová, 2009).

Tato definice je podle rozsudku Nejvyššího správního soudu zásadní pro ocenění majetku i z pohledu zákona o daních z příjmů, kdy soud uvedl, že termín „reprodukční pořizovací cena“ se shoduje se zákonem o daních z příjmů schválně. Dokonce je definice obsažena v § 25 odst. 5 písm. b) zákona o účetnictví nadřazena zákonu o daních z příjmů. Cílem je správně ocenit majetek tak, aby jeho hodnota odrážela cenu trhu. To lze provést na základě zákona č. 151/1997 Sb., o oceňování majetku a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, nicméně oceňovací předpisy nemusí odrážet cenu na trhu. V takové situaci, kdy cena podle zákona je „výrazně nižší než cena, za kterou by bylo možné majetek pořídit, je namístě nejen připustit znalecké zjišťování ceny, nepřihlížející k cenovým předpisům, ale spíše je ještě upřednostnit.“ (Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 8. 2013, čj. 8 Afs 30/2012-32)

Znalecký posudek pro ocenění majetku je dle autorů Svejkovského a Kováře vhodné použít i pro potřeby správy a k správnému plnění funkce řádného hospodáře, kdy se doporučuje ocenit majetek znaleckým posudkem. Správce tak bude vědět, v jaké hodnotě majetek spravuje, a navíc ocenění znalcem dává vyšší míru jistoty a je přezkoumatelné. (Svejkovský a Kovář, 2018, str. 65–71) Analogicky se bude postupovat u majetku, který je zvyšován do svěřenského fondu. Jakmile jsou majetek a závazky (dluhy) oceněny může je účetní jednotka vykázat a účtovat o nich. V následujícím textu bude rozebráno, jakou podobu budou mít aktiva a pasiva ve svěřenském fondu při jeho vzniku a jak budou účtovány.

Aktiva při vzniku svěřenského fondu

Na základě rozboru svěřenského fondu dle občanského zákoníku lze konstatovat, že svěřenský fond nemůže vlastnit majetek, neboť nemá právní osobnost. Majetek, který bude vykazován jako aktivum v zahajovací rozvaze (a celkově v účetnictví) účetní jednotky, představuje aktiva ve svěřenském fondu, tedy v cizí správě majetku. Aktiva mohou mít podobu bud’:

- 1) majetku,
- 2) pohledávky správce za zakladatelem anebo
- 3) časového rozlišení.

Majetek v zahajovací rozvaze představuje ten majetek, který byl správcem převzat od zakladatele a je správcem spravován dle statutu a smlouvy. Jedná se tedy o autonomní majetek bez vlastníka, který byl vyčleněn k účelu. Majetek bude vykázán na příslušných majetkových účtech dle svého charakteru. *Pohledávka správce za zakladatelem* bude představovat majetek, který buď musí projít *procesem změny vlastnických práv v evidenci majetku* anebo pokud *zakladatel nepřevede majetek do správy*. Pro zahájení procesu změny vlastnických práv je potřeba výpis z evidence svěřenských fondů, tento výpis je dostupný až po vzniku svěřenského fondu, tuto podmínku například upravuje § 15 odst. 1 písm. c) katastrálního zákona. Všechny pohledávky za zakladateli by měly být krátkodobého charakteru, neboť správce má povinnost z pozice řádného hospodáře a plné správy usilovat o co nejrychlejší převzetí majetku do správy, například i skrze soud. Pohledávky proto budou vykázány jako krátkodobé pohledávky v položce „C.II.2.4.6. Jiné pohledávky“, položka obsahuje pohledávky z titulu vkladu, kdy lze u vyčleněného, popřípadě zvýšeného majetku, pozorovat analogii (§ 11 odst. 6, vyhláška č. 500/2002 Sb.). *Časové rozlišení aktiv* stejně jako u jiných účetních jednotek může být v zahajovací rozvaze vykázáno, pokud byly se zřízením účetní jednotky spojeny nějaké výdaje (např. znalecké posudky pro ocenění vyčleněného majetku). Ty se vykazují v časovém rozlišení aktiv, jako položka „D.1. Náklady příštích období“.

Závazky (dluhy) při vzniku svěřenského fondu

V zahajovací rozvaze mohou být evidovány i závazky (dluhy) a to i navzdory tomu, že občanský zákoník pojednává pouze o vyčleňování *majetku*. Správce by neměl přijímat žádné samostatné dluhy, protože by nenaplňoval své povinnosti řádného hospodáře a neplnil by funkci plné správy. Avšak pokud je majetek vyčleňován spolu s dluhem, je po zvážení správcem takové vyčlenění možné. Správce musí zvážit, zda dluh nenabývá vyšší hodnoty než majetek, anebo není příliš rizikový pro správu majetku při respektování péče řádného hospodáře a plné správy. Pokud majetek dosahuje vyšší hodnoty než dluh a dluh zároveň nepředstavuje pro svěřenský fond riziko, má správce povinnost takový majetek přijmout, protože dbá o rozmnožení majetku dle § 1409 občanského zákoníku. Analogický princip platí i pro vyčlenění obchodního závodu do svěřenského fondu. (Svejkovský a Kovář, 2018, str. 6–

7) Dále je potřeba při převodu dluhů dbát na práva věřitelů a pro účinnost tohoto vyčlenění je třeba souhlas věřitele dle § 1888 občanského zákoníku. Závazek (dluh) se vykáže v zahajovací rozvaze v závislosti na jeho charakteru.

Vyčlenění majetku jako zdroj financování

Prováděcí účetní předpisy neobsahují podrobnější úpravu účetního zachycení vyčlenění majetku do svěřenského fondu, proto je nutné postupovat tak, aby bylo dosaženo účetních zásad a dodržení cíle účetnictví. (Bürger a Švalbach, 2014) Dle autorů Bürgera a Švalbacha (2014) se vyčleněný majetek vykáže v závislosti na způsobu plnění obmyšleným, buď jako závazek (dluh) nebo vlastní kapitál. Jako závazek (dluh) by byl dle autorů vyčleněný majetek vykázán, pokud by nemohlo být uspokojováno plnění k plodům a užitkům z vyčleněného a zvýšeného majetku, který představuje budoucí plnění z majetku (viz. pododdíl 2.4). Pokud by to naopak bylo možné, byl by vyčleněný majetek vykázán jako vlastní kapitál. Oproti tomu Svejkovský a Kovář (2018, str. 48) naopak uvádějí, že vyčleněný majetek má být vykázán jako vlastní kapitál, přesněji ve skupině „41 - Ostatní kapitálové fondy“, neboť svěřenský fond ze své podstaty netvoří základní kapitál. Názory pro postup vykázání vyčleněného majetku se mezi autory odborné literatury různí a autor této práce plně nesouhlasí ani s jedním s výše uvedeným postupem. Z tohoto důvodu bude autorem práce navržen, spolu s argumentací, jiný postup vykázání vyčleněného majetku, kdy prvně bude rozebrána hypotéza vykázání vyčleněného majetku jakožto vlastního kapitálu, přesněji v položce ostatní kapitálové fondy. Následně bude rozebrána možnost vykázání vyčleněného majetku jakožto závazku (dluhu).

Prováděcí účetní předpisy neobsahují podrobnější úpravu vyčleněného a zvýšeného majetku do svěřenského fondu, nicméně české účetní standardy upravují vykázání bezúplatně převedeného dlouhodobého majetku vyjma daru a to standardy č. 013 bod 5.1.1. písm. f) a č. 014 bod 4.1.1. písm. g). Takovou definici vyčleněný majetek ve svěřenském fondu splňuje, protože se jedná o bezúplatný převod majetku. Bezúplatný převod má být vykázán v položce „A.I.1. Základní kapitál“ a zaúčtován do účtové skupiny „41 – Základní kapitál a kapitálové fondy“, vyčlenění majetku tedy bude představovat *vlastní kapitál*.

Problémem je, že české účetní standardy upravují vykázání takového převodu majetku do položky „A.I.1. Základní kapitál“, „*kteřá obsahuje zapsaný základní kapitál obchodních korporací, zapsané i nezapsané kmenové jmění státních*

podniků, základní kapitál obchodních korporací povinně nezapisovaný.“ (§ 14 odst. 1 vyhlášky č. 500/2002 Sb.). Nicméně to nelze provést, protože „svěřenský fond z podstaty nevytváří základní kapitál“ (Svejkovský a Kovář, 2018, str. 48) a není ani obchodní korporací, proto je nutné se od ČÚS odchýlit, aby byl dle § 7 odst. 1 zákona o účetnictví podán věrný a poctivý obraz předmětu účetnictví. Z těchto důvodů je nutné prozkoumat alternativní možnosti vykázání této položky, kdy součástí skupiny „41 – Základní kapitál a kapitálové fondy“ jsou položky „A.I.1. Základní kapitál“ a „A.II. Ážio a kapitálové fondy“. Základní kapitál byl zamítnut, tedy bude dále rozebrána možnost vykázání vyčleněného majetku na účtu „A.II. Ážio a kapitálové fondy“, který lze dále rozdělit na „A.II.1. Ážio“ a „A.II.2. Kapitálové fondy“. V položce „A.II.1. Ážio“ se vykazuje (Březinová a Dvořáková, 2009)

- Emisní ážio u akciových společností představuje rozdíl mezi jmenovitou hodnotou nebo výší ocenění podílu na základním kapitálu a emisním kursem akcií.
- Vkladové ážio u společností s ručením omezeným je rozdíl mezi cenou nepeněžitěho vkladu, kterou určí znalec svým posudkem, a výší vkladu společníka.
- Rozdíl mezi vkladem vyjádřeným v českých korunách a jeho platbou v cizí měně, pokud se tak účetní jednotka rozhodne.
- Případný další rozdíl uvedený v ČÚS č. 012.

Ani jedno z výše uvedených neodpovídá popisu vyčlenění majetku. V položce „A.II.2.1. Ostatní kapitálové fondy“ se dle českého účetního standardu č. 018 bodu 3.1.6 „*zaúčtují ostatní kapitálové vklady peněžní i nepeněžní, které nezvyšují základní kapitál účetní jednotky a není pro ně v předcházejících účtech této účtové skupiny samostatný syntetický účet.*“ Takový popis odpovídá vyčlenění majetku, proto by měla být zvolena pro vykázání tato položka. Tento závěr je v souladu s autory Bürgera a Švalbacha (2014) i Svejkovského a Kováře (2018). Další možnost, kterou Bürger a Švalbach (2014) navrhli je vykázání vyčleněného majetku jako závazku (dluhu), pokud vyčleněný a zvýšený majetek nebude použit k uspokojení plnění z plodů a užitků obmyšleným, ale bude zachován pro obmyšlené k majetku. Tato hypotéza bude dále prozkoumána, a to spolu s další možností vykázání vyčleněného majetku jako závazku (dluhu).

Myšlenka vykázání majetku jako závazku (dluhu) má své logické opodstatnění, protože majetek, který byl vyčleněn do svěřenského fondu, bude jednoho dne předmětem plnění obmyšleného k majetku. Přijetí takového majetku správou znamená pro správu zároveň přijetí budoucího dluhu k obmyšleným k majetku. Nicméně autoři vyřkli hypotézu, že vyčleněný majetek je závazek (dluh) pokud z něj nebude uspokojováno plnění k obmyšleným k plodům a užitkům. Nicméně využití majetku jakožto zdroje plnění by nemělo mít vliv na vznik závazku, neboť závazek (dluh) je účetními právními předpisy definován. Jako definici lze využít u krátkodobých a dlouhodobých závazků (dluhů) dle § 17 odst. 1 a § 18 odst. 1 vyhlášky č. 500/2002 Sb.: závazek obsahuje dluhy, které v okamžiku, ke kterému je účetní závěrka sestavena, mají dobu splatnosti delší/kratší než jeden rok. Na základě této definice je zřejmé, že závazek (dluh) musí mít dobu splatnosti, a tedy i současnou povinnost plnit. Zde znovu nastává problémem se specifikem svěřenského fondu, kdy je nutné identifikovat dobu splatnosti plnění, nicméně povinnost plnit (v tomto případě z majetku) může být započata nespočtem možností, neboť podmínka pro plnění není nijak regulována. Proto pokud účetní jednotka nedokáže jasně stanovit datum splatnosti plnění, nemůže ani vykázat vyčleněný majetek jako závazek (dluh) k obmyšleným, neboť nemá povinnost plnit. Tato povinnost plnit vznikne až v okamžiku, kdy účetní jednotka identifikuje povinnost plnit spolu s datem splatnosti. Závěrem tedy je, že vyčleněný majetek může být vykázán jako závazek (dluh) k obmyšleným k majetku, nicméně pouze za předpokladu, že již při vzniku svěřenského fondu je identifikovatelné plnění a známá doba splatnosti. V příkladu 2 níže bude demonstrováno možnost vykázání vyčleněného majetku jako závazku (dluhu).

Příklad 2 Vykázání vyčleněného majetku jakožto závazku (dluhu)

Správce převezme v den vzniku svěřenského fondu od zakladatele 500 000 Kč. Dle statutu má být polovina peněz použita ke správě majetku a druhá polovina má být za 8 měsíců vyplacena obmyšlenému. V takovém případě se 250 000 Kč vykáže jako závazek (dluh) v zahajovací rozvaze, protože správce dokáže identifikovat závazek (dluh) k obmyšlenému a identifikuje i dobu splatnosti tohoto závazku (dluhu).

Závěrem lze říct, že pokud není možné identifikovat splatnost plnění z majetku k obmyšlenému, jedná se vždy o vlastní kapitál. Vyčleněný majetek proto bude vykázán obecně v položce „A.II.2.1. Ostatní kapitálové fondy“, neboť není vhodnější položky k vykázání vyčleněného majetku. V případě, kdy lze

identifikovat splatnost plnění k majetku bude takový nárok obmyšleného vykázán jako závazek (dluh) k obmyšlenému. Takto identifikovaný závazek bude buď vykázán v položce „C.I.9.3. Jiné závazky“, pokud by splatnost byla delší jednoho roku, nebo v případě splatnosti kratší jak 1 rok „C.II.8.7. Jiné závazky“. Tyto dvě položky se použijí, pokud je účetní jednotkou identifikovatelná i hodnota plnění, nicméně hodnota majetku se může měnit a účetní jednotka nemusí znát, jakou hodnotu bude mít majetek v den plnění (například se opotřebovává). V takovém případě se použije položka „Dohadný účet pasivní“ a znovu se v závislosti na délce splatnosti plnění použije položka „C.I.9.2. Dohadný účet pasivní“ nebo „C.II.8.6. Dohadný účet pasivní“. Položky, které lze nalézt v zahajovací rozvaze svěřenského fondu jsou znázorněny na obrázku 2.

Obrázek 2 Zahajovací rozvaha svěřenského fondu

Zahajovací rozvaha ke dni vzniku	
B. Stálá aktiva	A. Vlastní kapitál
	A.II. Ážio a kapitálové fondy
	A.II.2.1. Ostatní kapitálové fondy
C. Oběžná aktiva	C. Cizí zdroje
C.II. Krátkodobé pohledávky	C.I. Dlouhodobé závazky
C.II.2.4.6. Jiné pohledávky	C.I.9.3. Jiné závazky
	C.I.9.2. Dohadný účet pasivní
D. Časové rozlišení aktiv	C.II. Krátkodobé závazky
D.1 Náklady příštích období	C.II.8.7. Jiné závazky
	C.II.8.6. Dohadný účet pasivní

Zdroj: vlastní zpracování dle prováděcí vyhlášky k podvojnému účetnictví 500/2002 Sb., pro podnikatele, ve znění pozdějších předpisů

2.4 Specifické operace za trvání svěřenského fondu

V oddílu 1.6 byly shrnuty zásadní specifické operace svěřenského fondu. Jednalo se o vyčlenění majetku, zvýšení majetku a plnění obmyšleným. Vyčlenění majetku a jeho problematika byla rozebrána v oddílu 2.3, neboť vyčlenění majetku souvisí se vznikem svěřenského fondu. Stejně jako u vyčleněného majetku, tak ani zbylé specifické operace neupravuje žádný prováděcí účetní předpis, je tedy nutné znovu vycházet pouze ze zásad a principů účetnictví. Proto nyní budou rozebrány z pohledu účetnictví zbylé specifické operace svěřenského fondu, jedná se o zvýšení majetku, plnění z plodů a užitků a plnění z majetku.

Zvýšení majetku do svěřenského fondu

Zvýšení majetku je jedna z přípustných změn struktury svěřenského fondu za jeho existence (§ 1468 občanského zákoníku). Z pohledu účetnictví se jedná o bezúplatný převod majetku do svěřenského fondu, který není darem. Zvýšení majetku se provede buď smlouvou o zvýšení majetku, nebo pořízením pro případ smrti. V den nabytí účinnosti této smlouvy se správce ujme majetku a začne jej spravovat, někdy však tento majetek může podléhat procesu změn vlastnických správ, nebo přispěvovatel se může zdráhat tento majetek předat správci do správy. Celkově se zvýšení majetku řeší analogicky jako u vyčleněného majetku. Majetek je nutné před zaúčtováním ocenit, a to podle oddílu 2.3. Majetek sice nemusí být ve smlouvě o zvýšení oceněn, ale pro potřeby účetnictví je takové ocenění nutné.

Zvýšený majetek se při platnosti smlouvy vykáže jako pohledávka za přispěvovatelem, který majetek zvyšuje. Platnost smlouvy totiž reprezentuje závazek majetek do svěřenského fondu zvýšit. Pohledávka bude zaúčtována na vrub účtové skupiny „37 – Jiné pohledávky a závazky“ a ve prospěch účtové skupiny „41 – Základní kapitál a kapitálové fondy“, dále by se dalo uvažovat o zaúčtování zvýšeného majetku jako závazku (dluhu) k obmyšleným, kdyby bylo identifikované plnění z toho majetku spolu s jeho splatností. Účetní doklad vytvoří účetní jednotka na základě smlouvy akceptované správcem, anebo v případě pořízením pro případ smrti bude doklad vytvořen na základě závěti, dovětku anebo dědické smlouvy. Po přijetí majetku do správy se zaúčtuje převzetí majetku na vrub příslušných majetkových skupin 0–3 a souvztažně ve prospěch skupiny „37 – Jiné pohledávky a závazky“.

Plnění z plodů a užitků

Nárok na plnění vzniká obmyšlenému při splnění podmínek ve statutu, stejně tak je ve statutu uvedena podoba plnění. Podob plnění může být nespočet, může se jednat o plnění peněžního i nepeněžního charakteru. (Svejkovský a kol., 2015, str. 457–467) Způsob plnění musí být uveden ve statutu a musí být popsán specificky (Josková, 2016, str. 137), aby výše či způsob plnění byly identifikovatelné a aby svěřenský správce věděl z čeho plnit a obmyšlený na co má nárok. (Svejkovský a kol., 2015, str. 460) Podoba plnění z plodů a užitků není nijak omezena, a proto je až nemožné takovou množinu popsat. Zaúčtování plnění obmyšleným se může lišit podle její podoby, dokonce i zdroj, ze kterého se plnění z plodů a užitků bude hradit, se může časem lišit.

Plnění z plodů a užitků totiž nutně neznamená plnění ze zisku, svěřenský fond může vyplácet taková plnění i přes to, že svěřenský fond vykazuje ztrátu. Není ustanovení, které by takovému vyplácení zamezovalo. Pro představu, jak takové plnění může být formulováno, bude níže výpis těchto plnění od různých autorů.

1) Plnění z výnosů (Josková, 2015)

Tento způsob plnění je na tomto místě uveden první z toho důvodu, že ke stejnému způsobu plnění se přiklonil i budoucí zakladatel vybraného svěřenského fondu. Plnění z výnosů může být poskytováno i v záporném výsledku hospodaření, neboť výnos se nerovná zisk. Výnos je zpravidla daleko vyšší než zisk, a proto může být i takové plnění problematické, neboť nebere v úvahu náklady či výdaje spojené se správou.

2) Plnění ze zisku (Svejkovský a Kovář, 2018, str. 103)

Plnění ze zisku zamezuje plnění ze svěřenského fondu, pokud je ve ztrátě, a proto se tento způsob zdá konzervativnější a bezpečnější.

3) Užívání majetku (Falwarczny, 2015)

Plnění tohoto typu bude považováno za poskytování služby obmyšlenému, tato situace bude problematická z důvodů ocenění takové služby, jak z pohledu účetnictví, tak z pohledu daní. Účetní jednotka takové plnění vyjádří v nákladech, které souvisí s poskytnutím služby. (§ 21 vyhlášky č. 500/2002 Sb.)

Způsob účtování nároku na plnění se bude odvíjet právě od jejich podoby a také dle výsledku hospodaření. *„Výplata plnění se projeví pouze v rozvaze fondu. V případě výplaty plnění obmyšleným se sníží aktiva fondu oproti zisku minulých let“.* (Svejkovský a Kovář, 2018, str. 103)

Obmyšlení mají nárok na plnění, i pokud je svěřenský fond ve ztrátě. Pro vznik nároků na plnění stačí splnit požadavky stanovené statutem a tím se obmyšlení stávají věřitelé (Svejkovský a kol., 2015, str. 458). Autoři Svejkovský a Kovář (2018) pro takovou situaci navrhuje postup, kdy uvádí, že pokud by nebyly zisky z minulých let akumulovány, je nutné takové plnění zaúčtovat ve prospěch účtu *Jiný výsledek hospodaření minulých let*, který následně vykázali v položce *„A.IV.3 – Jiný výsledek hospodaření minulých let“* spolu se srážkovou daní. Autoři dále na str. 104–105 zavrhuje použití účtu *„41x – Ostatní kapitálové fondy“* (Svejkovský a Kovář, 2018, str. 104–105) a to bez bližšího odůvodnění. Dle názoru autora této práce není v takovém případě

vhodné použít pro účtování plnění z plodů a užitků účet *Jiný výsledek hospodaření minulých let*. Takový účet je používán k vykázání oprav, nesprávného zaúčtování a rozdílů vyplývajících ze změn účetních metod. Položka „A.IV.3 – Jiný výsledek hospodaření minulých let“ je dokonce vyčleněna pro změny reálných hodnot vyplývajících ze změny kategorizace účetní jednotky. Dle názoru autora této práce je použití účtu „41x – Ostatní kapitálové fondy“ vhodné právě v případě, kdy není možné plnit ze zisku svěřenského fondu, neboť plnění k obmyšlenému musí uhradit z majetku, který byl vyčleněn.

Plnění z majetku

Za trvání svěřenského fondu může mít obmyšlený nárok na určitý majetek z fondu (Svejkovský a kol., 2020). Pokud to bude pouze část majetku, nebude takové plnění představovat zánik pro svěřenský fond. Zánik svěřenského fondu by nastal, pouze pokud by byl převeden veškerý majetek na obmyšleného, tato situace je rozebrána v oddílu 1.3. „Při plnění z majetku vloženého do fondu se tedy postupuje tak, že se účetně snižuje účet ostatních kapitálových fondů.“ (Svejkovský a Kovář, 2018, str. 51)

2.5 Shrnutí

I přes skutečnost, že svěřenský fond není podnikatelský subjekt a nemá právní osobnost, rozhodl se zákonodárce nahlížet na svěřenský fond jako na účetní jednotnou provozující podnikatelskou činnost. Dokonce se rozsah vedení účetnictví shoduje s regulací pro akciové společnosti, nároky na vedení účetnictví jsou tedy větší než u jiných podnikatelských subjektů, které nejsou akciovou společností. Zákon o účetnictví a ani příslušné účetní prováděcí předpisy pro podnikatele bohužel nijak neupravují specifické operace svěřenského fondu a není tedy blíže regulován postup vykazování a zaúčtování specifických operací, jako je vyčlenění majetku, zvýšení majetku nebo poskytování plnění obmyšleným. Účetní jednotka proto musí vycházet pouze z účetních zásad a principů, aby dosáhla cíle předmětu účetnictví. Že by standardizace a zavedení účetních postupů u svěřenských fondů bylo vhodné, naznačuje i skutečnost, že různí autoři odborné literatury se nedokážou shodnout na postupu vykázání vyčleněného majetku v zahajovací rozvaze, kdy i autor práce má odlišný názor o jeho vykázání. Právě absence této úpravy otevírá prostor pro navržení účetního řešení pro vybraný svěřenský fond.

3 Daňová specifika svěřenského fondu

V daňové úpravě svěřenských fondů byla snaha o zajištění daňové neutrality, „*tedy aby investice v rámci těchto fondů byla zdaňována ve srovnatelné výši s investicí provedenou individuálně.*“ (Hornochová, 2013, str. 21) To proto, aby nedošlo k nevhodnému daňovému plánování, ale zároveň, aby potencionální uživatelé tohoto institutu nebyli odrazeni (Ministerstvo financí ČR, 2013, str. 285). Svěřenskému fondu proto byla uznána tzv. daňová subjektivita a dotýkají se ho veškeré daňové zákony. Daňové povinnosti svěřenského fondu plní svěřenský správce dle § 20 odst. 3 zákona č. 280/2009 Sb., daňový řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „*daňový řád*“). Správce tak bude odpovědný za podání přihlášky k registraci k jednotlivým daním, zpracování a podání daňových přiznání. I přes snahu zákonodárců dosáhnout daňové neutrality (Ministerstvo financí, 2013, str. 285) byla z důvodů odlišného fungování tohoto institutu zavedena speciální ustanovení především v oblasti daní z příjmů, které mají dopad hlavně na zdanění plnění z fondu, vyčleněného a zvýšeného majetku. Na základě těchto důvodů se tato kapitola bude zabývat především touto problematikou, kdy daním z příjmů bude věnován oddíl 3.1, kde bude rozebráno zdanění svěřenského fondu a plnění obmyšlených se zaměřením na fyzické osoby, neboť všichni obmyšlení ve vybraném svěřenském fondu jsou fyzické osoby. Zbýlé oddíly budou věnovány zákonu o dani z přidané hodnoty a zbylým přímým daním.

Svěřenskému fond, jako u jiných daňových subjektů, vzniká registrační povinnost u správce daně dle § 125 a násl. daňového řádu. Vzhledem k tomu, že svěřenský fond nemá sídlo, registruje se u Finančního úřadu pro hlavní město Prahu s Územním pracovištěm pro Prahu 7 (§ 12 odst. 1 zákona č. 456/2011 Sb., o Finanční správě České republiky), výjimka je u registrace k dani z nemovitých věcí, kdy je místně příslušný správce daně ten, v jehož obvodu územní působnosti se nemovitá věc nachází. (§ 13 odst. 3 zákona č. 280/2009 Sb. daňový řád) Pokyny pro vyplnění přihlášky v případě registrace svěřenského fondu jsou obsaženy v druhé verzi k registraci právnické osoby. Tyto údaje jsou v souladu s pokyny uvedeny ve zvláštní příloze. (Generální finanční ředitelství, 2014, str. 2)

3.1 Daň z příjmů

Daně z příjmů upravuje zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o daních z příjmů“). Z pohledu daní z příjmů se na svěřenský fond nahlíží jako na poplatníka daní z příjmů právnických osob (§ 17 odst. 1 písm. f) zákona o daních z příjmů), proto většina ustanovení pro obchodní korporace se použije i na svěřenské fondy.

Specifické operace svěřenského fondu si vynucují speciální ustanovení, nebo se na tyto operace bude nahlížet per analogiam na obdobnou operaci u obchodních korporací. Například dle § 21f odst. 1 zákona o daních z příjmů se na vyčlenění a zvýšení majetku do svěřenského fondu nahlíží jako na vklad do obchodní korporace. Některá specifická ustanovení a jejich výklad jsou stále tématem diskusí, kdy ani po 7 letech fungování svěřenských fondů neexistuje judikatura, která by výklad těchto ustanovení vyjasnila. Avšak pro některá ustanovení existují stanoviska Generálního finančního ředitelství (dále jen „GFŘ“) z roku 2014, která jsou uvedena v *Zápisu z jednání Koordinačního výboru s Komorou daňových poradců ČR ze dne 23.4.2014*. I přes skutečnost, že tyto stanoviska nejsou právně závazná, tak mohou pomoci k objasnění výkladu těchto ustanovení, minimálně z pohledu správce daně. Proto budou dále tato stanoviska použita pro řešení konkrétní daňové problematiky.

Stanoviska GFŘ k výkladu ustanovení k svěřenským fondům jsou vydána Koordinačním výborem. Tato stanoviska GFŘ v něm byla vydána v roce 2014. Od té doby byl zákon o daních z příjmů již několikrát novelizován, a proto nejsou některé výklady a stanoviska aktuální. Nicméně stále je zde mnoho aktuálních stanovisek, která pomohou k pochopení zdanění svěřenského fondu a plnění obmyšlených. V dílčích pododdílech budou rozebrána ustanovení týkající se vyčlenění a zvýšení majetku, především klasifikace a zdanění plnění ze svěřenského fondu, odpisování vyčleněného majetku a zdanění odměny správce.

3.1.1 Zdanění příjmů svěřenského fondu

Jelikož se na svěřenský fond nahlíží jako na právnickou osobu je zdanění příjmů a povinnosti svěřenského fondu (správy) totožné s jinými právnickými osobami, které mají povinnost vést účetnictví. Svěřenský fond proto musí stejně jako ostatní právnické osoby podávat daňové přiznání k daním z příjmů právnických osob a průběžně zdaňovat své příjmy jako jakákoliv jiná

obchodní korporace a nemá oproti nim žádné daňové zvýhodnění. (Folwarczny, 2015) Dále bude rozebráno zdanění vyčlenění a zvýšení majetku do svěřenského fondu, poté bude rozebrána daňová uznatelnost nákladů spojených se zvýšením a vyčleněním majetku a v poslední řadě daňová uznatelnost nákladů spojených se správou majetku.

Vyčleněný a zvýšený majetek jako vklad

Vyčleněný, potažmo zvýšený majetek, upravuje ustanovení § 21f odst. 1 zákona o daních z příjmů. Toto ustanovení říká, že na vyčleněný anebo zvýšený majetek se se nahlíží jako na vklad do obchodní korporace a uplatní se na něj i stejná ustanovení. Protože se na vyčleněný majetek nahlíží jako na vklad, tak nepodléhá zdanění dle § 23 odst. 1 zákona o daních z příjmů. Následně budou stručně rozebrána ustanovení o odpisování majetku z titulu vkladu.

Daňová uznatelnost odpisů vyčleněného a zvýšeného majetku

Jako odpisovatele hmotného majetku stanovuje § 28 odst. 1 písm. g) zákona o daních z příjmů samotný svěřenský fond. V případě, kdy zakladatel nebo přispěvovatel vloží majetek do svěřenského fondu, který byl daňově odepisován, navazuje svěřenský fond v započatém odpisování ze vstupní ceny, ze které započal odpisování majetku zakladatel nebo přispěvovatel. (§ 30 odst. 10 písm. b) zákona o daních z příjmů) Pokud osoba nezapočala odpisování, ale majetek dle zákona mohl být odpisován, tak stále se vychází ze vstupní ceny, ze které by původní vlastník započal odpisování. (§ 30 odst. 10 zákona o daních z příjmů)

Pokud se vyčleňuje hmotný majetek fyzickou osobou (ve smyslu poplatníka dle § 2 zákona o daních z příjmů), který nebyl zahrnut do obchodního majetku a tento majetek pořídila v době kratší než 5 let před jeho vyčleněním („vložím“ dle terminologie zákona o daních z příjmů) do svěřenského fondu („obchodní korporace“ dle terminologie zákona o daních z příjmů) oceňuje se majetek dle § 29 odst. 8 zákona o daních z příjmů „za cenu, která by byla stanovena v okamžiku jeho nabytí vkladatelem“ (Martincová a kol., 2017). Po uběhnutí lhůty 5 let se majetek pro stanovení vstupní ceny ocení reprodukční cenou dle § 29 odst. 1 písm. d) zákona o daních z příjmů.

Na základě těchto poznatků o cenění majetku pro daňové a účetní účely (rozebráno v oddílu 2.3) lze vyvodit, že mohou nastat situace, kdy vstupní

cena majetku pro odpisování bude odlišná od ceny stanovené pro ocenění majetku v účetnictví. Jediný možný okamžik, kdy tyto ceny budou shodné, je v případě, že majetek vyčleňuje, nebo zvyšuje poplatník dle § 2 zákona o dani z příjmů a tento majetek pořídil v době delší než 5 let. V takovém případě se majetek pro účetní a daňové účely ocenění reprodukční pořizovací cenou, která je totožná, jak uvedl Nejvyšší Správní soud v oddílu 2.3.

Za zvýšení majetku je považováno i plnění z jednoho svěřenského fondu do druhého svěřenského fondu, kdy je svěřenský fond obmyšleným. V takovém případě je možné majetek odpisovat pouze z plnění, které nebylo osvobozeno od daně a bylo předmětem daně. Jednoduše řečeno se nejedná o majetek zvýšený nebo vyčleněný pořízením pro případ smrti, takový majetek lze odpisovat podle § 29 odst. 1 písm. e) zákona o daních z příjmů. V případě, kdy se jedná o plnění z majetku, které bylo osvobozeno od daně, je majetek vyloučen z odpisování. (§ 27 písm. j) zákona o daních z příjmů)

3.1.2 Ocenění nepeněžního plnění

Plnění ze svěřenského fondu může mít podobu peněžního, ale i nepeněžního plnění. Vždy závisí na způsobu plnění stanoveném ve statutu, jak je uvedeno v oddílu 1.2. Pokud není plnění poskytováno v peněžních prostředcích, jedná se o nepeněžní plnění, které ze své podstaty je bezúplatné nepeněžní plnění. Dle společného ustanovení § 22 odst. 4 zákona o daních z příjmů je i nepeněžní plnění předmětem daně, což koresponduje se společným ustanovením o základu daně dle § 23 odst. 6 zákona o daních z příjmů. Takové plnění bude identifikováno a zdaněno jako jakékoliv jiné plnění ze svěřenského fondu.

Společné ustanovení § 23 odst. 6 zákona o dani z příjmů ukládá, že nepeněžní plnění se oceňuje dle zákona č. 151/1997 Sb., o oceňování majetku, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o oceňování“), pokud zákon nestanoví jinak. Obecně se podle tohoto zákona oceňuje majetek a služby obvyklou cenou (§ 2 odst. 1 zákona o oceňování). Cena obvyklá představuje cenu, které by bylo v obvyklém obchodním styku dosaženo. „Ze samotné definice plyne, že tato cena se určí porovnáním.“ (Křížová, 2017) Jedná se o stejný princip ocenění, jako bylo u ocenění majetku pro potřeby účetnictví v oddílu 2.3.

K často uvažovaným plněním (z plodů a užitků) patří poskytnutí nemovité věci k užívání, kdy je plněním služba. Takovou službu je potřeba ocenit cenou, kterou by bylo třeba uhradit k získání této konkrétní nebo obdobné služby

(Janoušek, 2017). Takové plnění uvažují například Svejkovský a Kovář (2018) a taktéž takové plnění bude poskytováno v rámci vybraného svěřenského fondu, pro který bude navrhováno účetní a daňové řešení. Proto se bude text dále zabývat právě ocenění takového plnění.

Dle Ministerstva financí ČR (2014) se v případě fungujícího trhu určí cena obvyklá jako „*statistické vyhodnocení již realizovaných prodejů*“, které zpravidla představují obdobné transakce v minulosti, s přihlédnutím všech významných faktorů, které cenu ovlivňují. (Ministerstvo financí ČR, 2014, str. 2–5). Pokud by se cena stanovená dle zákona o oceňování výrazně odlišovala od tržní ceny, je vhodné se přiklonit k názoru znalce, jak bylo uvedeno v oddílu 2.3.

Pro ocenění bezúplatného nepeněžního plnění se tedy použije cena obvyklá, dle zákona o oceňování majetku, anebo znalecký posudek. Pokud je takové plnění poskytováno fyzické osobě uplatní se ustanovení § 3 odst. 3 zákona o daních z příjmů. V případě, kdy je obmyšlený právníckou osobou použije se obecné ustanovení § 23 odst. 6 zákona o daních z příjmů.

Fyzická osoba použije pro ocenění takového plnění jednu ze dvou metod vymezujících § 3 odst. 3 zákona o daních z příjmů. Nepeněžní příjem je obecně daněn ve výši hodnoty obvyklé ceny tohoto příjmu dle § 3 odst. 3 písm. a) zákona o daních z příjmů. (Janoušek, 2017) Na druhou stranu zákon upravuje i zdanění jiného majetkového prospěchu, jehož obsahem je opakuje se plnění na více let (Pelc, 2018, str. 35). Jako jiný majetkový prospěch tak může být právě námi uvažované využívání majetku, pokud je plnění poskytováno na dobu (§ 3 odst. 3 písm. b) zákona o daních z příjmů):

- 1) neurčitou,
- 2) života člověka nebo
- 3) delší než 5 let.

V takovém případě je hodnota zdanění rovna pětinasobku ročního plnění dle § 3 odst. 3 písm. b) zákona o daních z příjmů. Roční plnění při bezúplatném nepeněžním příjmu bude vyjádřeno cenou obvyklou, pokud zákon nestanoví jinak. Potenciální zdanění takového plnění je pětinasobně vyšší.

Shrnutím je, že pokud nebude splněna žádná z podmínek v § 3 odst. 3 písm. b) zákona o daních z příjmů oceňuje se bezúplatné nepeněžní plnění podle § 3 odst. 3 písm. a) zákona o daních z příjmů *cenou obvyklou*. Pokud je splněna některá z podmínek v písm. b) oceňuje se plnění jako pětinasobek ročního plnění, což představuje pětinasobek ceny obvyklé. Vždy bude záležet

na formulaci, druhu a čerpání plnění, kterých může být nespočet. U právnické osoby se uplatní pouze ocenění podle zákona o ocenění, nezávisle na délce plnění.

3.1.3 Zdanění plnění obmyšleným

Plnění obmyšleným se člení na bezúplatné a úplatné, kdy ze svěřenského fondu je obecně plněno bezúplatně, stejně jako tomu je u vybraného svěřenského fondu. Proto dále bude primárně uvažováno bezúplatné plnění ze svěřenského fondu, kdy na konci pododdílu je vysvětlen rozdíl mezi úplatným a bezúplatným plnění z pohledu zdanění příjmů. Plnění obmyšleným podléhá společnému ustanovení § 21c odst. 1 zákona o daních z příjmů a zní *„Pro účely daní z příjmů platí, že při plnění ze svěřenského fondu se nejdříve plní ze zisku a až poté z ostatního majetku.“* Dle Bureše (2019) se jedná o tzv. pravidlo *„zisk před majetkem“*.

Citované ustanovení vyvolalo velké diskuse o jeho výkladu. Tato diskuse vznikla po výkladu tohoto ustanovení Komorou daňových poradců na jednání Koordinačního výboru, na kterém Komora daňových poradců poukázala na mnohé komplikace s tímto ustanovením jak z pohledu daní, tak z pohledu účetnictví. Rozebrání této problematiky by přesahovalo rozsah této práce, nicméně je třeba uvést rozpor pochopení pravidla *„zisk před majetkem“*, které je uvedeno v zákonu o daních z příjmů. Pravidlo bylo Komorou daňových poradců pochopeno tak, že se při jakémkoliv plnění nejprve plní ze zisku a pak z majetku. K tomuto tvrzení Generální finanční ředitelství (dále jen „GFŘ“) vyřklo nesouhlas takového pravidla a uvedla ve svém stanovisku: *„Z logiky věci vyplývá, že majetek vyčleněný, vložený nebo pořízený do svěřenského fondu není ziskem svěřenského fondu. Zisk může přinášet pouze nakládání s tímto majetkem (např. nájem předmětného majetku).“* (Koordinační výbor, 2014, str. 19)

Na základě vyjádření GFŘ lze dojít k závěru, že pravidlo *„zisk před majetkem“* se bude užívat pouze při plnění z plodů a užitků dle občanského zákoníku, zatímco plnění z majetku dle občanského zákoníku bude vždy plnění z majetku dle zákona o daních z příjmů a žádným jiným plněním být nemůže. Občanský zákoník rozlišuje plnění ze svěřenského fondu odlišně od zákona o daních z příjmů. Občanský zákoník rozlišuje plnění:

- 1) z plodů a užitků (§ 1457 odst. 4 zákona o daních z příjmů) anebo
- 2) z majetku (§ 1457 odst. 4 zákona o daních z příjmů).

Zatímco zákon o daních z příjmů rozlišuje plnění:

- 1) ze zisku (§ 21c odst. 1 zákona o daních z příjmů),
- 2) z majetku (§ 10 odst. 3 písm. c) bod 3 zákona o daních z příjmů) a
- 3) z ostatního majetku (§ 21c odst. 1 zákona o daních z příjmů).

Plnění z majetku dle občanského zákoníku se představuje plnění z toho konkrétního majetku, který byl do svěřenského fondu vložen (konkrétní dům, určitá suma peněz apod.), takové plnění je dle GFŘ vždy plněním z majetku dle zákona o daních z příjmů. Pouze plnění z plodů a užitků, které je klasifikováno dle občanského zákoníku jako plnění z plodů a užitků se bude muset klasifikovat na plnění:

- 1) ze zisku a
- 2) z ostatního majetku.

Tato klasifikace rozlišuje plnění z plodů a užitků dle zdroje, ze kterého bylo plnění vypláceno, jelikož může být plněno i ve ztrátě. Pokud svěřenský fond generoval zisk, jedná se vždy o plnění ze zisku, plnění nad zisk bude klasifikováno jako plnění z ostatního majetku, neboť svěřenský fond musel plnění uhradit ze zdrojů, které byly do svěřenského fondu vloženy (z majetku). Základním rozdílem je způsob zdanění těchto příjmů, kdy plnění z ostatního majetku je zdaněno stejně jako plnění z majetku. GFŘ taktéž upozornilo, že možnosti plnění dle statutu jsou obrovské, proto se bude vždy postupovat případ od případu. (Koordinační výbor, 2014, str. 19) Bude se proto pro posouzení zdanění nahlížet především na statut, kdy se zjistí, jak je plnění formulováno a na postavení obmyšleného. Dále bude podrobněji rozvedená klasifikace plnění z pohledu zákona o daních z příjmů a způsob jejich zdanění.

Plnění ze zisku

V případě plnění z plodů a užitků je primárně plněno ze zisku, kdy za plnění ze zisku se považuje poskytování příjmů do výše zisku. Plnění ze zisku má podobné zdanění jako podíl na zisku, a bude považován za kapitálový příjem. (Důvodová zpráva ZDP, 2013, str. 271) Plnění ze zisku jako kapitálový příjem bude zdaněn 15% zvláštní sazbou daně (známou jako srážková daň) dle § 38c odst. 1 zákona o daních z příjmů. Proto obmyšlený, který je fyzickou osobou neuvádí tento příjem do daňového přiznání dle § 36 odst. 2 písm. a) zákona o daních z příjmů. (Bureš, 2019) V případě, kdy zisk je roven základu daně bude takové plnění zdaněno dvakrát, poprvé jako upravený výsledek

hospodaření svěřenského fondu 19% sazbou a následně jako plnění obmyšlenému 15% zvláštní sazbou daně dle § 36 odst. 2 písm. a) zákona o daních z příjmů.

Nejdůležitější fází zdanění je proto rozlišit z jakého zdroje se bude plnit, jestli ze zisku, nebo z majetku či z ostatního majetku. Občanský zákoník pojem plnění ze zisku nezná, zná pouze plnění z majetku a plnění z plodů a užitků. Taková záměna klasifikace plnění může být matoucí, protože plnění z plodů a užitků dle občanského zákoníku není rovno s plněním ze zisku dle zákona o daních z příjmů.

Plnění z majetku a z ostatního majetku

Plnění z majetku a z ostatního majetku podléhá stejnému způsobu zdanění. Plnění z majetku lze definovat dvěma způsoby, buď z pohledu daní z příjmů jako plnění, které není vypláceno ze zisku, nebo z pohledu občanského zákoníku jako:

- 1) plnění z majetku (plnění z majetku dle zákona o daních z příjmů) anebo
- 2) plnění z plodů a užitků nad výši zisku (plnění z ostatního majetku).

Terminologie plnění z majetku a z ostatního majetku pouze rozlišuje, o jaké plnění se dle občanského zákoníku jedná.

Svěřenský fond bude při *plnění z plodů a užitků* plnit nad výši zisku ve dvou případech kdy:

- 1) svěřenský fond nevygeneroval zisk nebo
- 2) poskytované plnění je vyšší než zisk.

V těchto dvou případech svěřenský fond musí vyplatit plnění z vyčleněných a zvýšených zdrojů do svěřenského fondu, proto je na takové plnění nahlíženo jako na plnění z majetku. V prvním případě svěřenský fond může plnit pouze z vlastního kapitálu mimo zisk, tedy z vyčleněného a zvýšeného majetku do svěřenského fondu, v takovém případě je celé plnění zdaněno dle dílčího základu daně § 10 – ostatní příjmy (§ 10 odst. 1 písm. m) zákona o daních z příjmů). Ve druhém případě je potřeba plnění rozdělit na plnění ze zisku (§ 8 – kapitálový příjem) a z ostatního majetku (§ 10 – ostatní příjmy). Správce má povinnost plnit nehledě na finanční výkonnost svěřenského fondu, protože při splnění podmínek ve statutu má obmyšlený na plnění nárok a stává se věřitelem správy svěřenského fondu. (Svejkovský a kol., 2015, str. 458)

Dalším plněním, které je zdaněno v dílčím základu daně § 10 – ostatní příjmy je plnění z majetku dle občanského zákoníku. Takové plnění bude vždy zdaněno jako ostatní příjem. (Koordinační výbor, 2014, str. 19) Jak již bylo řečeno, jedná se o plnění, kdy je na obmyšlené převáděn majetek, který byl dříve vyčleněn nebo zvýšen do svěřenského fondu. Následně bude rozebrán způsob zdanění a následně budou rozebrány možnosti osvobození těchto příjmů.

Plnění je obecně daněno v dílčím základu daně § 10 – ostatní příjmy (§ 10 odst. 1 písm. m) zákona o daních z příjmů), tento dílčí základ daně umožňuje obmyšleným za určitých okolností příjem osvobodit, a to pokud je plněno bezúplatně z vyčleněného nebo zvýšeného majetku, který vyčlenila nebo zvýšila osoba:

- 1) pro případ smrti,
- 2) která je s obmyšleným v *přímé či vedlejší příbuzenské linii* anebo
- 3) žila alespoň jeden rok s obmyšleným v jedné domácnosti.

Plnění z majetku, který vyčlenil zakladatel nebo zvýšil přispěvovatel, je možné osvobodit od daně, pokud majetek byl vložen pro případ smrti dle § 4 písm. b) zákona o daních z příjmů, nebo pokud je obmyšlený s nimi v přímé či vedlejší příbuzenské linii, „*pokud jde o sourozence, strýce, tetu, synovce nebo neteř, manžela, manžela dítěte, dítě manžela, rodiče manžela nebo manžela rodičů*“ (§ 10 odst. 3 písm. c) bod 1. zákona o dani z příjmů) anebo zakladatel či přispěvovatel s obmyšleným „*žil nejméně po dobu jednoho roku bezprostředně před získáním bezúplatného příjmu ve společně hospodařící domácnosti a z tohoto důvodu pečoval o domácnost nebo byl na tuto osobu odkázán výživou*“ (§ 10 odst. 3 písm. c) bod 2. zákona o dani z příjmů). Pokud je splněna alespoň jedna z těchto podmínek, je plnění osvobozeno od daně. (§ 10 odst. 3 písm. c) bod 3. zákona o dani z příjmů) Samozřejmě taková situace může nastat, pokud je zakladatel nebo přispěvovatel fyzická osoba, neboť u právnické osoby, která vyčleňuje či zvyšuje majetek, není možné naplnit podmínky uvedené v (§ 10 odst. 3 písm. c) zákona o daních z příjmů. Pokud není majetek vyčleněn (zvýšen) do fondu pořízením pro případ smrti nebo nesplňuje podmínky ve vztahu k příbuzným či osobám spolu žijícím podléhá takové plnění dani z příjmů. U fyzických osob se plnění zdaní v daňovém přiznání jako dílčí část daně ostatních příjmů dle § 10 (§ 10 odst. 1 písm. m) zákona o daních z příjmů). U právnických osob vstupuje plnění do obecného základu daně a je zdaněno 19% sazbou daně. Zdanění a identifikace plnění jsou vyobrazeny na obrázku 3 níže.

Z výše uvedených důvodů vznikly obavy z disproporčního zdanění mezi obmyšlenými se stejnými právy (Bureš, 2019), které by opravdu mohlo hypoteticky nastat. V extrémním případě se může stát, že jeden obmyšlený při stejném plnění bude zdaněn 15 % zvláštní sazby daně, zatímco plnění druhého bude od daně osvobozeno. Nicméně správce je povinen dodržovat § 1409 a § 1412 občanského zákoníku, proto musí jednat v zájmu všech obmyšlených, a to stejně a nestranně při respektování jejich práva, a tedy správce musí disproporčnímu zdanění zamezit. Pokud by tak neučil, jeden z obmyšlených by byl znevýhodněn oproti druhému.

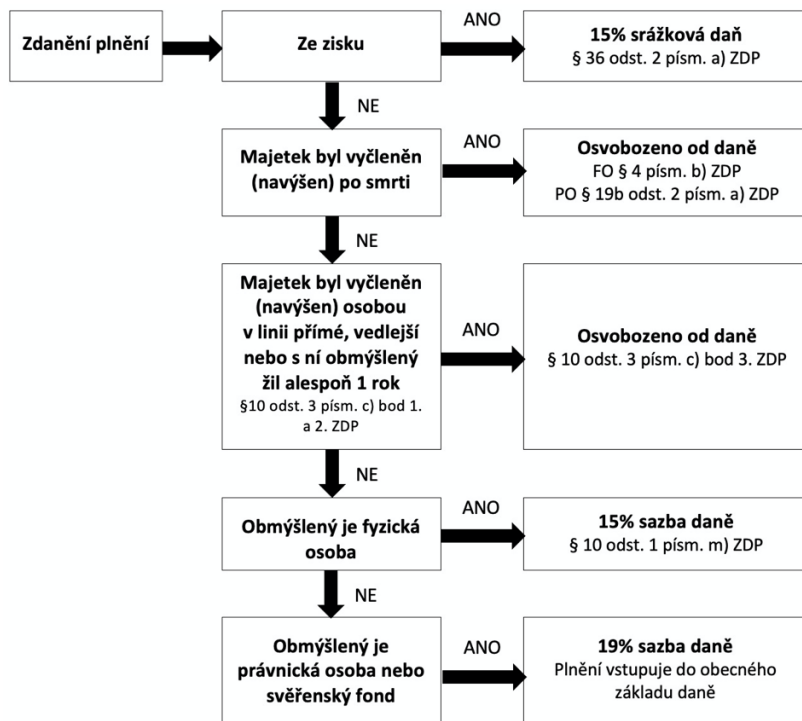
Dle zásady legální licence může být plnění poskytováno i formou úplatného plnění, nicméně nezdá se, že je či bude takový způsob častým. Úplatné plnění vzniká úplatným vkladem, čímž se má na mysli vklad, kdy vkladatel získává práva obmyšleného (Nečas a Pospíšil, 2012, k § 1468–1470). Typicky tomu tak nejspíš bude u investičních svěřenských fondů. Úplatné plnění je upraveno obdobně jako bezúplatné plnění, nicméně zde již neexistují možnosti osvobození od daně z příjmů dle § 4a písm. b) ani § 10 odst. 3 písm. c) zákona o daních z příjmů. Úplatné plnění ze zisku bude na základě § 36 odst. 2 písm. a) zákona o daních z příjmů podléhat srážkové dani.

Identifikace a zdanění bezúplatného plnění

Na základě výše uvedených informací lze vytvořit zjednodušené schéma zdanění a identifikace plnění, které je poskytované obmyšleným, z pohledu daní z příjmů, jakým způsobem bude plnění zdaněno, případně kdo daň přizná a odvede. Za prvé je důležité si uvědomit, zda je plněno ze zisku, tzn. plnění je definováno jako plnění z plodů a užitků dle občanského zákoníku a svěřenský fond akumuluje zisk. Pokud není plnění definováno jako plnění z plodů a užitků jedná se o plnění z majetku. V případě, kdy je plnění definováno jako plnění z plodů a užitků, ale svěřenský fond negeneruje zisk, jedná se o plnění z ostatního majetku.

Dále, pokud se jedná o plnění z majetku anebo ostatního majetku, je plnění zdaněno v dílčím základu daně § 10 zákona o daních z příjmů u fyzické osoby, případně v obecném základu daně právnických osob. V případě, kdy je plnění zdaněno dle § 10 zákona o daních z příjmů je vhodné prozkoumat možnosti osvobození. Pokud není možné majetek takto osvobodit, je nutné u fyzických osob plnění zdanit 15% daní, v případě progresivního zdanění 23% daní.

Obrázek 3 Zdanění bezúplatného plnění vypláceného obmyšleným

Zdroj: Vlastní zpracování na základě zákona o daních z příjmů

Daňově uznatelné výdaje spojené s plněním

Daňová uznatelnost výdajů u obmyšlených, spojených s plněním, se odvíjí od osvobození těchto plnění od daně. Pokud bylo dané plnění osvobozeno od daně je účetní odepisování a hodnota majetku takového plnění vyloučeno z daňových výdajů dle § 25 odst. 1 písm. zp) a zq) zákona o daních z příjmů, naprosto shodným způsobem se postupuje u daňového odepisování majetku dle § 27 písm. j) zákona o daních z příjmů. (Křížová, 2017) V případě, kdy se jedná o plnění, které bylo zdaněno lze, při respektování § 24 zákona o daních z příjmů, uznat výdaje s tímto plněním jako daňově účinné. Naopak, pokud vzniknou výdaje spojené s plněním, které bylo osvobozeno, pak nelze takové výdaje uznat jako daňově účinné.

3.1.4 Zdanění odměny správce

Odměna správci svěřenského fondu náleží do dílčího základu daně pro příjmy ze samostatné činnosti - § 7 zákona o daních z příjmů, takovému závěru se přiklání státní správa (Koordinační výbor 2014, str. 21 a Ministerstvo financí ČR, 2013, str. 277). Stejně se postupuje při vzniku výdajů spojených se

správou, na jejichž proplacení má správce nárok (Josková, 2016, str. 123). Tyto výdaje a potažmo i příjmy z proplacení jsou taktéž předmětem daně, nicméně pokud budou uhrazeny náklady v jejich výši, výsledná daň bude logicky nulová.

3.2 Daň z přidané hodnoty

Daň z přidané hodnoty upravuje zákon č. 235/2004 Sb. o dani z přidané hodnoty ve znění pozdějších předpisů (dále jen „*zákon o dani z přidané hodnoty*“), v tom to zákoně se analogicky, jako u přímých daní, hledí na svěřenský fond jako na právnickou osobu (§ 4b odst. 2 zákona o dani z přidané hodnoty) a netýká se ji žádné speciální ustanovení. Svěřenský fond vykonávající ekonomickou činnost je proto osoba povinná k dani a může se stát i plátcem daně z přidané hodnoty (§ 5 odst. 1 a § 6 zákona o dani z přidané hodnoty). Zvláštní pozornost bude věnována vyčlenění či zvýšení majetku do svěřenského fondu z pohledu daně z přidané hodnoty, kdy se na vyčlenění nebo zvýšení majetku nahlíží obdobně, jako na vklad. (Brandejs, 2020)

Na vyčlenění či zvýšení majetku v nepeněžitě podobě, do svěřenského fondu se nahlíží jako na vklad. Na vklad je dle § 13 odst. 4 písm. d) zákona o dani z přidané hodnoty nahlíženo jako na dodání zboží za úplatu, a to za podmínky, že zakladatel nebo přispěvovatel (dále jen „vkladatel“) uplatnil při nabytí majetku odpočet daně. (Brandejs, 2020) Že se na vyčlenění či zvýšení majetku nahlíží, jako na vklad podporuje důvodová zpráva k novele zákona o dani z přidané hodnoty (Poslanecká sněmovna PČR a Vláda ČR, 2016).

Pokud vkladatel uplatnil odpočet daně, tak vkladatel spolu se svěřenským fondem odpovídají za splnění povinnosti přiznat daň společně a nerozdílně dle § 13 odst. 4 písm. d) zákona o dani z přidané hodnoty. „*Současně je ale u souvisejících přijatých zdanitelných plnění zachován nárok na odpočet daně na vstupu dle § 72 odst. 1 písm. e) zákona o dani z přidané hodnoty*“ (Brandejs, 2020). To především znamená, že svěřenský fond může uplatnit odpočet, pokud je plátcem daně z přidané hodnoty a daný majetek bude využit k ekonomické činnosti s nárokem na odpočet. Pokud svěřenský fond nemůže uplatnit odpočet, je daň z přidané hodnoty součástí vstupní ceny. (Generální finanční ředitelství, 2015, str. 31)

Neuplatnil-li zakladatel nebo přispěvovatel odpočet daně u daného majetku nevztahuje se na tento vklad ustanovení § 13 zákona o dani z přidané hodnoty

a není předmětem daně z přidané hodnoty dle § 2 zákona o dani z přidané hodnoty. Předmětem daně taktéž není vklad majetku, „*který je součástí obchodního závodu jeho části, tvořící organizační složku obchodního závodu, a to bez ohledu na to, zda je vložen do plátce, či nikoli, c... takový vklad je totiž vyloučen z předmětu daně v § 13 odst. 8 písm. a) zákona o dani z přidané hodnoty.*“ (Brandejs, 2020).

3.3 Daň z nemovitých věcí

U daně z nemovitých věcí se registrace k dani provádí v místně příslušného správce daně, v jehož obvodu územní působnosti se nemovitá věc nachází. (§ 13 odst. 3 zákona č. 280/2009 Sb. daňový řád) Daňovou subjektivitu poplatníka svěřenskému přiznává § 3 odst. 2 písm. c) a § 8 odst. 2 písm. b) zákona č. 338/1992 Sb. o dani z nemovitých věcí. Na svěřenský fond se dále nevztahují, žádná speciální ustanovení. Vyčleněný nemovitý majetek a správa se zapisují do katastru nemovitostí (§ 15 odst. 1 písm. c) katastrálního zákona).

3.4 Daň silniční

Silniční daň vozidel ve svěřenském fondu upravuje zákon č. 16/1993 Sb. O dani silniční ve znění pozdějších předpisů (dále jen „*zákon o silniční dani*“). Vozidla nicméně nemusí být nutně předmětem daně. Vozidlo bude předmětem daně za splnění podmínek dle § 2 zákona o silniční dani, když opomineme odst. 2 a 4, kde je výčet vozidel, které nejsou předmětem daně, nebo jsou jimi vždy. Poté zůstane odst. 1 přesněji písm. c), který bude blíže vyložen pro potřeby soukromého svěřenského fondu. Nutno poznamenat, že způsobů využití vozidel ve svěřenském fondu je mnoho, vozidlo může být využíváno: správcem, obmyšleným nepodnikatelem, obmyšleným podnikatelem, právnickou osobou nebo svěřenským fondem.

Dle § 4 zákona č. 56/2001 Sb. o podmínkách provozu vozidel na pozemních komunikacích je jako majitel vozidla zapsán svěřenský správce, který následně bude i poplatník daně, za předpokladu, že se nezapíše jako provozovatel v technickém průkazu jiná osoba, potažmo jiné osoby (§ 4 zákona o silniční dani). Je možné zapsat jako provozovatele svěřenský fond (Svejkovský a Kovář, 2018, str. 63), potažmo obmyšleného, aby svěřenský správce nebyl poplatníkem daně, kdyby jim však byl, může uplatnit právo na úhradu nákladů spojených se správou svěřenského fondu, kterým placení silniční daně je. (Josková, 2016, str. 123)

První skutečností, kdy vozidlo je předmět silniční daně, je *používání* poplatníkem daně z příjmů právnických osob (§ 2 odst. 1 písm. c) bodu 1. zákona o silniční dani). Tím mohou být svěřenský fond, obmyšlený, který je právnickou osobou, a správcem u investičního svěřenského fondu dle zákona č. 240/2013 Sb., o investičních společnostech a investičních fondech, ve znění pozdějších předpisů, nicméně v práci je uvažován soukromý svěřenský fond, proto dále nebude tato možnost uvažována. Pokud svěřenský fond využívá vozidlo (ať už v roli obmyšleného, nebo v rámci účelu rozšiřování majetku, např. pronájem vozidla) je vozidlo předmětem daně, protože svěřenský fond je poplatníkem daně z příjmů právnických osob (§ 17 odst. 1 písm. f) zákona o daních z příjmů).

Pokud používá vozidlo fyzická osoba, je předmětem daně, pokud osoba *používá* automobil k činnosti (nebo v přímé souvislosti s činností), která podléhá dani ze samostatné činnosti dle § 7 zákona o daních z příjmů (§ 2 odst. 1 písm. c) bodu 2. zákona o silniční dani). V případě, kdyby automobil používal správce, bylo by vozidlo předmětem daně na základě bodu 1., nicméně zásadní je rozlišit obmyšleného dle této podmínky. Pokud obmyšlený nebude užívat vozidlo k samostatné činnosti, automobil není předmětem silniční daně.

3.5 Shrnutí

Z pohledu daní z příjmů a daně z přidané hodnoty se na svěřenský fond nahlíží jako na právnickou osobu a na soukromý svěřenský fond jako na podnikající subjekt, a to i přes skutečnost, že svěřenský fond je pouze druh správy cizího majetku, kdy je majetek spravován podle potřeb zakladatele a obmyšlených. Cílem správy není dosahování příjmů a zisků, ale správa majetku. Daňové povinnosti vykonává za svěřenský fond správce.

Zákon o daních z příjmů má mnoho speciálních ustanovení, které upravují institut svěřenského fondu a zdanění obmyšlených. Na vyčlenění a zvýšení majetku je z pohledu daní z příjmů nahlíženo jako na vklad do obchodní korporace, je tím zamezeno zdanění vyčlenění a zvýšení majetku jakožto příjmu svěřenského fondu, následně zákon připouští i možnost a způsob odpisování majetku v závislosti na tom, kdo majetek vyčlenil a po jaké době byl majetek ve vlastnictví u vkladatele. Plnění ze svěřenského fondu zákon o daních z příjmů definuje odlišně než občanský zákoník upravující tato plnění. Zatímco občanský zákoník upravuje plnění z majetku a plodů a užitků, zákon o daních z příjmů plnění klasifikuje na plnění z majetku, ze zisku

a z ostatního majetku. Dle Generálního finančního ředitelství je plnění z majetku dle občanského zákoníku vždy plnění z majetku dle zákona o daních z příjmů. Jako plnění ze zisku a z ostatního majetku lze klasifikovat pouze plnění z plodů a užitků, kdy klasifikace je závislá na zdroji financování tohoto plnění, neboť plnit z plodů a užitků je možné i ve ztrátě svěřenského fondu. Pokud je plněno do výše zisku jedná se o plnění ze zisku, pokud je plněno nad zisk, jedná se o plnění z ostatního majetku. V případě, kdy obmyšlení jsou fyzické osoby a je jim plněno z majetku a z ostatního majetku, tak je plnění zdaněno obmyšlenými v rámci jejich daňových přiznání k daním z příjmů v dílčím základu § 10 – ostatní příjmy, takové plnění je možné osvobodit na základě příbuzenského vztahu, soužití s osobou v jedné domácnosti alespoň jeden rok anebo v případě, kdy byl majetek vyčleněn nebo zvýšen pro případ smrti. Pokud je u těchto osob plnění klasifikováno jako plnění ze zisku, je plnění zdaněno 15% zvláštní sazbou daně (srážkovou daní), kterou odvede správci daně správa svěřenského fondu. V případě, kdy je obmyšlený právnickou osobou dle zákona o daních z příjmů a je plněno z majetku nebo ostatního majetku je plnění zdaněno v rámci obecného základu daně, kdy osvobození příjmů je možné, pouze pokud majetek byl vyčleněn nebo zvýšen pro případ smrti. Pokud je plnění u právnické osoby klasifikováno jako plnění ze zisku, je plnění zdaněno taktéž 15% zvláštní sazbou daně (srážkovou daní), kterou odvede správci daně správa svěřenského fondu.

Zákon o dani z přidané hodnoty neposkytuje tolik speciálních ustanovení, jako zákon o daních z příjmů. Důležitou úpravou je, že na vyčlenění a zvýšení nepeněžního majetku je nahlíženo jako na dodání zboží za úplatu, pokud zakladatel nebo přispěvovatel uplatnili u tohoto majetku odpočet daně. V takovém případě odpovídají za splnění povinnosti přiznat daň zakladatel anebo přispěvatel spolu se správou společně a nerozdílně. Svěřenský fond, který vykonává ekonomickou činnost, může být plátcem daně z přidané hodnoty a pokud jím je a majetek využije k ekonomické činnosti, může svěřenský fond u vyčleněného nebo zvýšeného majetku uplatnit nárok na odpočet.

Zákon o dani z nemovitých věcí přiznává svěřenskému fondu daňovou subjektivitu, nicméně žádná zvláštní ustanovení se ke svěřenskému fondu nepojí. Nijak zvláštně svěřenský fond neupravuje ani *zákon o silniční dani*. V případě této daně je u správce, který pobírá odměnu za správu majetku, nutné registrovat své vozidlo využívající k této činnosti k silniční dani. Stejně

DAŇOVÁ SPECIFIKA SVĚŘENSKÉHO FONDU

pokud obmyšlený bude využívat vozidlo svěřenského fondu k samostatné činnosti.

4 Svěřenský fond v Kanadě

V této kapitole bude zanalyzována právní úprava účetnictví a daní svěřenských fondů (trustu) v Kanadě, a to z důvodu, že institut svěřenského fondu v České republice je převzat z občanského zákoníku kanadské provincie Québec, angl.: Civil Code Of Québec, 1991 (dále jen „*québecký občanský zákoník*“), mnohá ustanovení jsou dokonce pouze přeložena do českého jazyka¹. Provincie Québec byla vybrána z důvodu používání kontinentálního práva, nikoliv práva angloamerického, ze kterého původně tento institut pochází. (Peslar, 2014) Jelikož je stále s fungováním svěřenského fondu v České republice spojeno mnoho otázek, je vhodné prozkoumat jakým způsobem je institut svěřenského fondu upraven v zemi, ze které byl převzat našimi zákonodárci a touto úpravou se inspirovat.

Svěřenský fond v České republice vychází z institutu trustu v Kanadě. Trust v Kanadě má několik podob a všechny trusty nejsou ekvivalentem svěřenských fondů, které jsou upraveny v České republice. Z tohoto důvodu je vhodné přiblížit, jaký druh trustu je ekvivalent zkoumaného soukromého svěřenského fondu. Common-law právo uplatňováno v Kanadě upravuje tři druhy trustu a to na výsledný (resulting), konstruktivní (constructiv) a výslovný (express) trust (Hudson, 2017, str. 649).

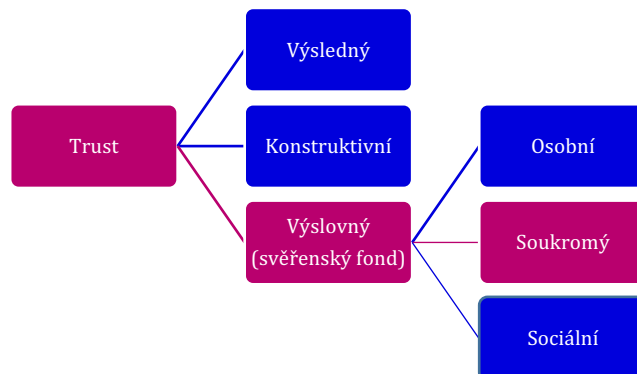
Výsledný trust vzniká na základě rozhodnutí soudu (§ 1262 québeckého občanského zákoníku a Hudson, 2017, str. 649). Tento trust vzniká aniž by si to obě strany přály. Výsledný trust slouží k ochraně majetku, kdy žalobce například zaplatí část ceny majetku, který pořizuje a na tuto část majetku má oprávněný nárok. Soud pro ochranu takového majetku může zřídit *výsledný trust* ve výši hodnoty, kterou žalobce zaplatil. (Svejkovský a kol., 2015, str. 304–305) Takový trust není ekvivalentem svěřenského fondu v České republice a nebude proto dále uvažován.

¹ Například § 1257 québecký občanský zákoník: „*Zakladatel anebo obmyšlený může být správcem, v takovém případě musí právně jednat se správcem, který není ani zakladatel nebo obmyšlený.*“, oproti § 1454 občanského zákoníku: „*Za ... může být svěřenským správcem i zakladatel svěřenského fondu nebo osoba, které má být ze svěřenského fondu plněno. V takovém případě však musí mít svěřenský fond dalšího svěřenského správce, kterým je osoba třetí, a správci musí právně jednat společně.*“

Konstruktivní trust funguje jako institut soudu pro stanovení kompenzace/náhrady v případě nesvědomitého jednání s majetkem. Tento trust je institut práva equity a jako jediný trust nebyl převzat ani do québeckého zákoníku provincie Québec. (Svejkovský a kol., 2015, str. 305) Proto nebude ani tento trust dále uvažován.

Výslovný trust vzniká dobrovolně mezi zakladatelem a správcem a to na základě odvlastnění majetku zakladatelem a akceptací správy správcem. Jedná se o jediný trust, který byl do českého práva převzat a to z občanského zákoníku provincie Québec (Svejkovský a kol., 2015, str. 329). Proto bude dále nahlíženo pouze na úpravu výslovného trustu v provincii Québec. Tento trust je ekvivalentem českého svěřenského fondu a proto i dále v práci bude výslovný trust nazýván „*Québeckým svěřenským fondem*“. Québecký svěřenský fond se dále rozlišuje podle účelu na osobní účely (personal), soukromé účely (private) a sociální účely (social). (Svejkovský a kol., 2015, str. 350) *Osobní účel* představuje zřízení québeckého svěřenského fondu bez uvedení důvodu nebo v nepřímý prospěch osoby či její památky, věci atd. *Osobní účel* představuje plnění konkrétním osobám či skupinám osob a v poslední řadě *sociálním účelem* je myšlen prospěch veřejného zájmu. (Svejkovský a kol., 2015, str. 350) Český občanský zákoník připouští pouze účel soukromý a veřejně prospěšný, zatímco québecký svěřenský fond připouští hned tři účely.

Pro účely práce, která se zabývá soukromým svěřenským fondem neinvestičního typu v České republice bude pro komparaci vybrán pouze soukromý svěřenský fond a to neinvestičního typu, který je zřizován bez protiplnění zakladateli k účelu poskytování prospěchu pro konkrétní či určitelnou osobu dle § 1267 québeckého občanského zákoníku. Trust, který je ekvivalentem českého soukromého svěřenského fondu je vyznačen na schématu 3.

Schéma 3 Soukromý svěřenský fond v provincii Québec

Zdroj: Vlastní zpracování na základě québeckého občanského zákoníku a Hudsona (2017)

Nyní, když je vymezen québecký svěřenský fond, který představuje ekvivalent českého soukromého svěřenského fondu, budou dále pro dosažení cíle práce analyzovány účetní aspekty tohoto svěřenského fondu se záměrem zjistit, jakým způsobem je svěřenský fond upraven v prostředí, ze kterého byl tento institut převzat.

4.1 Účetní aspekty svěřenského fondu v Kanadě

Svěřenské fondy v Kanadě existují v jiném právním prostředí, než je tomu v České republice. Žádný zákonný předpis výslovně nepřikazuje svěřenskému fondu vést účetnictví. Nicméně je několik předpisů, které upravují povinnost správce vést určitou formu účetnictví. Pod tímto pojmem účetnictví si ale nelze představit podvojně účetnictví, které známe v České republice, ale většinou se jedná spíše o druh námi známé daňové evidence. Podoba vedení účetnictví se odlišuje od osoby správce, který má povinnost účetnictví vést. Pro pochopení úpravy účetnictví v Kanadě, resp. v provincii Québec, bude dále představena úprava účetnictví v Kanadě a následně přiblížena povinnost správce vést jistou formu účetnictví.

Účetnictví a výkaznictví v Kanadě, na rozdíl od České republiky, nepodléhá žádné zákonné regulaci, ale je nahrazeno účetními standardy. Povinnost společností sestavovat tyto účetní závěrky dle účetních standardů upravuje nařízení pro obchodní korporace (Canada Business Corporations Act) a právní předpisy o cenných papírech. (IFAC, 2020) Dohled nad vedením účetnictví vykonává Rada pro účetní standardy (Accounting Standards Board), která zároveň vydává závazné účetní stanardy v kanadské příručce o účetnictví,

tzv. CPA Canada Handbook – Accounting. Standardy obsažené v této příručce se rozlišují na:

- 1) *Mezinárodní standardy účetního výkaznictví* (International Financial Reporting Standards, dále jen „IFRS“), které jsou povinné pro společnosti veřejného zájmu, čímž je myšleno neziskové organizace, státní organizace. Taktéž jsou závazné pro společnosti, které veřejně obchodují s kapitálovými nebo dluhovými instrumenty, anebo spravuje finanční zdroje pro zahraniční osoby. (Nadeu, 2011, str. 1–3) Dále jsou dobrovolně použitelné pro malé a střední společnosti. (BDC, 2021)
- 2) *Účetní standardy pro soukromé společnosti* (Accounting Standards for Private Enterprises, dále jen „ASPE“) jsou povinné pro společnosti, které nejsou společnostmi veřejného zájmu a nemají povinnost jejich účetní výkazy zveřejňovat. Tedy nejsou veřejně obchodovatelné, a nerozhodly se vykazovat podle IFRS. ASPE velmi často vychází z IFRS. (BDC, 2021)

Tyto standardy nemají podobu zákonů, ale jejich dodržování je zákony podmíněno, podobně jako v České republice je dodržení použití českých účetních standardů považováno za dodržení účetních metod plynoucích ze zákona o účetnictví, ale přesto české účetní standardy nejsou zákonem. IFRS či ASPE však mají rozdílný charakter od českých účetních standardů, kdy IFRS či ASPE jsou především zaměřeny na výkaznictví a na to co a jak by měla účetní jednotka vykazovat, zatímco české účetní standardy upravují účetní postupy – představují účty a jak by se měly operace do jednotlivých účtu zaznamenávat. IFRS nijak neupravují účty účetní jednotky a účetní jednotka může vést účetnictví jakýmkoliv způsobem při dodržení jednotlivých standardů IFRS či ASPE. Dále bude přiblíženo vedení účetnictví soukromého svěřenského fondu v kanadské provincii Québec.

Nicméně svěřenský fond nemá obecně povinnost řídit se těmito standardy, neboť není ani veřejně obchodovatelnou společností a ani soukromou společností. Námi zkoumaný výslovný soukromý svěřenský fond nemá obecně žádnou zákonnou povinnost sestavovat účetní závěrky a tedy nemá ani povinnost se řídit podle účetních standardů IFRS či ASPE. Jedinou obecnou zákonnou povinností vést nějaký druh evidence o hospodaření trustu je zakotveno v občanském zákoníku provincie Québec. Dále je tato povinnost stanovena správcům, kteří vykonávají určitou profesi a to buď profesi advokáta nebo diplomovaného účetního, pouze ten má povinnost vést

účetnictví svěřenského fondu při respektování účetních standardů. Nicméně nejprve bude přiblížena obecná podmínka vedení evidence o správě majetku, následně bude prozkoumána povinnost vedení zjednodušeného účetnictví u advokáta a až na závěr bude prozkoumána úprava účetnictví, pokud je správcem nebo vykonává své služby pro správce diplomovaný účetní.

4.1.1 Evidence dle québeckého občanského zákoníku

Stejně jako český občanský zákoník, tak i *občanský zákoník provincie Québec* ukládá § 1351 a § 1363 québeckého občanského zákoníku správci povinnost předkládat obmyšleným jednou za rok během správy a následně na konci správy vyúčtování, které podle § 1352 a § 1363 québeckého občanského zákoníku musí být dostatečně podrobné pro potřeby ověření správnosti (musí být průkazné). Správce na základě ustanovení § 1354 québeckého občanského zákoníku umožní kdykoliv obmyšlenému prozkoumat knihy a doklady týkající se správy. Na rozdíl od české úpravy smí osoba, která má právní zájem zažádat o audit svěřenského fondu dle § 1352 québeckého občanského zákoníku. Cílem této evidence o správě majetku je poskytnout obmyšleným informace o tom, jak je s majetek hospodařeno. Jedná se o obdobný cíl, jako má účetnictví.

4.1.2 Advokát a vedení účetnictví svěřenského fondu

Povinnost advokáta v roli správce vést účetnictví je upravena v nařízení pro respektování účetnictví a profesních standardů pro advokáty (*Règlement sur la comptabilité et les normes d'exercice professionnel des avocats*, dále jen „nařízení pro advokáty“) v oddílu IV – *Účetnictví při správě cizího majetku* (Comptabilité d'administration et en fidéicomis). V tomto oddílu jsou upraveny nároky na vedení účetnictví, přesněji na archivaci a podobu dokladů. Oddíl V – *Vedení účetnictví* (Comptabilité d'administration) blíže specifikuje, jakým způsobem má být účetnictví vedeno. Účetnictví má být vedeno v účetní knize, kde budou zaznamenávány účetní operace chronologicky a také náležitosti dokladů, kdy při přijetí majetku je nutné zaznamenat i účel, pro který byl majetek přijat. Stejně tak při vydání majetku, je nutné zapsat, kvůli jakému účelu byl majetek vydán (§ 1–39 nařízení pro advokáty). Advokát je povinen vypracovat měsíční a konsolidovanou roční účetní zprávu, které musí obsahovat:

- 1) seznam zůstatků na klientských kartách na konci měsíce s uvedením jména klienta, čísla nebo označení souboru a data posledního záznamu,
- 2) seznam šeků v oběhu na konci měsíce s uvedením částky, data vystavení, čísla šeku, jména klienta a čísla nebo označení spisu,
- 3) seznam dokladů v oběhu na konci měsíce, přičemž u každé částky je uvedeno datum přijetí, jméno klienta a číslo nebo označení spisu,
- 4) celkové příjmy a výplaty za měsíc a
- 5) srovnávací výkaz mezi zůstatkem v deníku příjmů a plateb na začátku měsíce a zůstatkem na konci měsíce.

Advokáti mají taktéž svou příručku o vedení účetnictví, jako je CPA Canada Handbook, nicméně tato příručka je určena pouze pro profesi advokátů a nazývá se Příručka účetnictví trustu (The Trust Accounting Handbook, dále jen „Příručka advokátů“), tato příručka je vydána organizací The Law Society of British Columbia. Nejedná se přímo o příručku pro provincii Québec, nicméně sami autoři uvádějí, že tato příručka je aplikovatelná i v ostatních provinciích Kanady. (Trust assurance department, 2019, předmluva)

V této příručce jsou uvedeny postupy tvoření dokladů a zaznamenávání hospodářských operací, jako jsou příjmy, výdaje a výnosy z kapitálového majetku. Dále jsou zde možnosti přijetí majetku a způsob, jak jej převést na účet nebo do složky trustu (složka trustu či klienta slouží pro evidenci majetku). Zároveň jsou současné příručky i příklady, které mají pomoci porozumění problematice a řešení. (Trust assurance department, 2019) Příkladem může být uvedeno řešení přijetí peněžních prostředků do trustu na účet advokáta, kdy převod je zatížen poplatky. V takovém případě má advokát povinnost převést peněžní prostředky na účet trustu bez vlivu těchto poplatků (Lawyer Handbook, 2019, str. 35). Především je v této příručce uveden postup, jak správně oddělit majetek trustu, jak zaznamenávat peněžní operace a archivovat je.

Nikde v zákoně však není povinnost dodržovat obecně uznávané účetní standardy (IFRS a ASPE). Podle McLaughlin (2002) účetnictví advokátů nelze srovnávat se skutečným účetnictvím. Jedná se pouze o tvorbu dokladů související s přijímáním peněz do trustu, vyplácením peněz z trustu a zaznamenání těchto dokladů do účetních knih. (McLaughlin, 2002) Jedná se spíše o formu daňové evidence, kterou známe v České republice. Pro potřeby

práce zde nebyly nalezeny žádné poznatky, které by mohly být aplikovány pro návrh účetního řešení pro vybraný svěřenský fond.

4.1.3 Diplomování účetní a účetní standardy

Pokud je diplomovaný účetní, člen organizace Diplomovaných účetních znalců (Chartered Professional Accountants, dále jen „CPA“), správcem trustu, nebo vyková jeho činnost pro správce, který není členem CPA, je povinen dodržovat právní předpis Nařízení respektující účetnictví trustu prováděné diplomovanými účetními (Regulation respecting trust accounting by chartered professional accountants, dále jen „nařízení pro diplomované účetní“). Jedná se o nařízení ke správě trustu, které se odvolává na Zákon o diplomovaných účetních (Chartered Professional Accountants Act) a Profesní zákoník (Professional Code), tyto právní úpravy upravují povinnosti diplomovaných účetních.

Nařízení pro diplomované účetní obsahuje podmínky, za jakých může diplomovaný účetní spravovat majetek. Konkrétněji jaký majetek může spravovat, taktéž povinnost certifikovaného účetního provést potřebné opatření, aby zjistil, zda je transakce legální a jaké účty by měl mít pro správu otevřené. (§ 1–8 nařízení pro diplomované účetní)

Odstavec 17 a 20 nařízení pro diplomované účetní stanovuje povinnost postupovat podle Obecně uznávaných standardů (tedy IFRS nebo ASPE) a principů respektující účtování a účetnictví trustu, a to ve vztahu k současným vědeckým poznatkům. Zde je pro správce trustu poprvé ustanovena podmínka dodržování účetních standardů. Ustanovení § 21 nařízení pro diplomované účetní dále upravuje povinnost certifikovaných účetních podat prohlášení organizaci CPA Order o správě majetku, že byl majetek převzat, zaúčtován a používán v souladu s ustanoveními profesního kodexu. Na základě odstavce 24 nařízení pro diplomované účetní lze vyčíst jaké informace a účetní dokumenty má povinnost účetní uschovávat, jsou to:

- 1) výpis spravovaných peněžních prostředků,
- 2) výpis speciálních účtu pro určitý trust,
- 3) popis správcovy činnosti,
- 4) stručný popis majetku, jeho hodnotu a umístění a
- 5) účetní knihy, účty a záznamy týkající se správy majetku.

Člen vede účetní knihy, dokumenty, záznamy a výpisy z účtu finanční instituce nebo obchodníka s investicemi nebo jakýkoli jiný dokument týkající se svěřenského účetnictví nebo správy majetku třetích osob po dobu 7 let následujících po ukončení smlouvy. (odstavec 24 nařízení pro diplomované účetní) Z těchto informací vyplývá, že pokud je správce diplomovaný účetní je povinen dodržovat Obecně uznávané účetní principy a účetní postupy, které upravuje kanadská příručka o účetnictví (CPA Canada Handbook – Accounting). Proto je tato příručka zanalyzována a autor této práce se pomocí ní pokusí o zjištění řešení konkrétních účetních operací, které nejsou upravovány účetními prováděcími předpisy v České republice.

Kanadská příručka o účetnictví je soubor závazných účetních standardů a principů, které musí při správě trustu diplomovaný účetní dodržovat. Ani kanadská příručka o účetnictví neposkytuje speciální ustanovení o vykazování trustu, ale pouze obecné principy a příklady zaměřené na obchodní korporace, jejichž cílem je dosažení zisku anebo na neziskové organizace. Za tento důvod může dle Bragga (2020) jedinečnost každého trustu a nutnosti přizpůsobování vedení účetnictví na základě potřeb svěřenského fondu, nicméně jde především o sledování příjmů a výdajů.

Pro cíl práce je zásadní najít postup řešení účetních operací, které nejsou upravovány účetními prováděcími předpisy v České republice. Jedná se konkrétně o vykazání vyčleněného a zvýšeného majetku, plnění z plodů a užitků a v poslední řadě plnění z majetku, tyto operace byly řešeny v oddílu 2.3 a 2.4. Proto bude dále prozkoumáno, jakým způsobem by byly tyto položky vykazány podle kanadské příručky o účetnictví, jelikož tato příručka v sobě obsahuje dvojí standardy, a to IFRS a ASPE, které jsou si blízké. Dále bude nahlíženo pouze na tu část zabývající se IFRS. K tomuto kroku se autor přiklonil, z důvodu toho, že IFRS mohou používat všechny subjekty, které musí sestavovat účetní závěrky, pokud se tak rozhodnou. IFRS by proto měly být aplikovatelné pro všechny subjekty.

Vykázání vyčleněného a zvýšeného majetku

České účetní prováděcí předpisy neobsahují podrobnější úpravu vykazání vyčleněného majetku jako zdroje financování, jak vyplývá z oddílu 2.3 a 2.4. Navíc názory autorů o způsobu vykazání tohoto „*vkladu*“ se liší a nebyla nalezena shoda, dokonce i autor této práce má odlišný názor než zbylí autoři. Proto je vhodné zjistit, jak by takový majetek byl vykázán, kdyby byl vykázán v souladu s uznávanými účetními standardy uplatňovanými v Kanadě.

Vyčlenění či zvýšení majetku může být vykázáno buď jako vlastní kapitál nebo závazek. Standard obecně neupravuje vyčleňování majetku do svěřenského fondu (trustu), ale pouze principy, při jakých se majetek a závazky vykazují. Nyní budou rozebrány definice vlastního kapitálu a závazku, následně podle těchto definic bude navrženo řešení, jak by se mohla vykázat operace vyčlenění a zvýšení majetku.

Definice vlastního kapitálu dle kanadské příručky o účetnictví se odvolává na IFRS a zní: „*Vlastní kapitál je rozdíl mezi majetkem a odečtenými závazky.*“ I přes to, že je vlastní kapitál popsán jako rozdíl, tak může být v rozvaze detailněji klasifikován pro potřeby uživatelů účetní závěrky. Například jako prostředky vložené akcionáři nebo nerozdělený zisk. (CPA, 2021, odst. 4.20 Koncepčního rámce IFRS) Nicméně dle standardu IAS 1 jej nemůžeme nazvat základním kapitálem, protože svěřenský fond je účetní jednotkou bez základního kapitálu (Rada pro mezinárodní účetní standardy, 2018, IAS 1.80).

Definice závazku dle kanadské příručky zní: Základní charakteristikou závazku je, že účetní jednotka má současný závazek. Závazek je povinnost plnit určitým způsobem. Povinnosti mohou být právně vymahatelné v důsledku závazné smlouvy nebo zákonných požadavků. Je třeba rozlišovat mezi současným závazkem a budoucím závazkem. (CPA, 2021, odst. 4.15–4.17) Definice závazku dle IFRS zní: „*Současná povinnost účetní jednotky převést ekonomický zdroj v důsledku minulých událostí*“ (CPA, 2021, odst. 4.4 Koncepčního rámce IFRS).

Pro správné vykázání zdrojů financování v zahajovací rozvaze nebo pro správné zaúčtování zvýšeného majetku je nutné správně rozlišit, zda již při převzetí majetku do správy nelze identifikovat závazek k obmyšlenému a to tak, že správce má povinnost plnit z majetku, který je vyčleňován anebo zvyšován. V takovém případě je povinností převést ekonomický zdroj, a proto se jedná o závazek, který je současným závazkem a existuje v důsledku minulých událostí. Takové vyčlenění či zvýšení majetku představuje pro správu závazek, a to k okamžiku přijetí majetku do správy. Nejlépe je takový závazek identifikovatelný, pokud je plnění z majetku definováno časovým intervalem. Jak bude vyčlenění nebo zvýšení majetku vykázáno závisí proto od statutu a definice plnění z majetku a nelze stanovit obecný závěr, zda vyčlenění nebo zvýšení majetku bude vykázáno jako vlastní kapitál, nebo

závazek. Takový závěr je v souladu se závěrem autora této práce uvedeného v oddílu 2.3.

Některé závazky v podobě nároku plnění z majetku mohou být podmíněny nějakou skutečností (rozhodnou událostí), kterou účetní jednotka nemůže ovlivnit a ani předpokládat její vznik. Vykázání takových závazků řeší standard IAS 37 – Rezervy, podmíněná aktiva a závazky. Takový závazek odpovídá definici *podmíněného závazku*, kdy se jedná o: „*Pravděpodobný závazek, který vznikl jako důsledek událostí v minulosti a jehož existence bude potvrzena tím, že dojde nebo nedojde k nejistým událostem, které nejsou plně pod kontrolou účetní jednotky.*“ (Rada pro mezinárodní účetní standardy, 2018, IAS 37.10). Správce u plnění z majetku podléhající podmínce pravděpodobně nebude mít kontrolu nad splněním této podmínky, proto je možné takový závazek uznat jako podmíněný závazek. Takový závazek se v rozvaze nezveřejňuje a vyčlenění či zvýšení majetku je vykázáno jako vlastní kapitál. Nicméně podmíněný závazek se stručně popíše v příloze účetní závěrky (Rada pro mezinárodní účetní standardy, 2018, IAS 37.86). Jakmile bude podmínka naplněna, vykáže se závazek k obmyšlenému majetku a o tuto částku se sníží vlastní kapitál.

Vykázání plnění z plodů a užitků

Svěřenský fond bude, u způsobu vykázání plnění z plodů a užitků, postupovat obdobně, jako u vykázání vyčleněného a zvýšeného majetku. Při vzniku nároku na plnění bude tato povinnost plnit vykázána jako závazek. Pokud plnění bude podmíněno nějakou skutečností, jejíž vznik nelze stanovit a správce nebude moci vznik této skutečnosti ovlivnit, a zároveň závazek bude významný, tak se bude jednat o podmíněný závazek. Ten bude stručně popsán v příloze.

Vykázání plnění z majetku

Vykázání plnění z majetku představuje převedení vyčleněného nebo zvýšeného majetku ze svěřenského fondu do vlastnictví obmyšleného, tzv. obmyšleného k majetku. Vyčleněný nebo zvýšený majetek může mít podobu peněz nebo nepeněžní. Jako u zbylých operací svěřenského fondu, tak ani tato není upravena žádným speciálním standardem. Nicméně lze pozorovat obdobnou operaci u interpretace Výboru pro interpretace IFRS IFRIC 17, který je přijat kanadskou příručkou o účetnictví. Tato interpretace řeší vykazování převodu majetku z majetku účetní jednotky vlastníkům, což je obdobná

transakce plnění z majetku. Proto je dle autora této práce vhodné uvést postup takové transakce a její vykázání.

IFRIC 17 řeší rozdělování nepeněžních aktiv (např. položek pozemků, budov a zařízení, podniků) ve smyslu IFRS 3. Pokud účetní jednotka deklaruje rozhodnutí o převodu majetku a je to její povinnost, musí tuto událost uznat jako závazek. Daný závazek se uzná ve chvíli, kdy je daný převod majetku schválen a účetní jednotka, již nemůže od tohoto převodu opustit. (Výbor pro interpretace IFRS, 2018, IFRIC 17.10) Na základě podobností ke vztahu k plnění z majetku, lze tento postup uplatnit obdobně u tohoto plnění obmyšlenému. Rozhodnutí převodu majetku bude představovat splnění podmínek ve statutu, kdy správě vzniká závazek a obmyšlenému nárok na plnění z vyčleněného anebo zvýšeného majetku. Správa od tohoto převodu již nemůže opustit, neboť je zavázána statutem. Když vznikne tato skutečnost a obmyšlený splní podmínky pro plnění, tak svěřenský fond vykáže *závazek*. Dle autora se podobný způsob využije i u plnění z majetku v podobě peněžních prostředků.

4.1.4 Dílčí shrnutí I.

Kanada uplatňuje obecně anglosaský právní systémem, který je odlišný od kontinentálního českého právního systému. To má za následek odlišné regulování účetního systému, než známe v českých podmínkách, kdy v Kanadě je postavená na systému samoregulace a dodržování obecně uznávaných účetních standardů, které jsou obsaženy v kanadské příručce o účetnictví. I přes skutečnost, že provincie Québec se řídí taktéž kontinentálním právem, jako Česká republika, tak i tato provincie aplikuje dodržování obecně uznávaných účetních standardů. Provincie Québec, jakožto místo odkud byl svěřenský fond převzat, byla vybrána k bližšímu zkoumání k řešení vedení účetnictví svěřenského fondu.

Na svěřenské fondy v provincii Québec, resp. na správce, se obecně vztahuje povinnost vedení průkazného vyúčtování o hospodaření svěřenského fondu na základě québeckého občanského zákoníku. Tento zákoník, ale nespécifikuje, jakou má mít podobu, jen že má být průkazné a dostupné osobám, které mají na tom zájem. Podobná ustanovení jsou uvedena pro cizí správu majetku i v České republice, jehož součástí je i český svěřenský fond. Nicméně nikde není stanoveno, jakou přesně má mít vyúčtování podobu a že se mají dodržovat účetní zásady. Další úpravou, vedení evidence o správě québeckého svěřenského fondu, je nařízení pro advokáty o správě majetku.

Toto nařízení stanovuje povinnost správcům vést evidenci, která připomíná daňovou evidenci v České republice, nicméně nejedná se o účetnictví. Jediný případ, kdy svěřenský fond, resp. správce musí vést účetnictví v souladu s účetními standardy je, když správcem je diplomovaný účetní.

Pokud je správce diplomovaný účetní, musí vést účetnictví v souladu s účetními standardy obsaženými v kanadské příručce o účetnictví. Nicméně tyto standardy nijak speciálně neupravují svěřenské fondy a nejsou pro svěřenské fondy ani navrženy. Nicméně v mnoha případech se obecná pravidla uznávání dají aplikovat na způsob vykázání operací svěřenského fondu, tato možnost byla využita pro zjištění vykázání specifických operací, které nejsou v České republice upraveny, jednalo se o vykázání vyčleněného a zvýšeného majetku anebo vykázání nároku na plnění. Podle autora Bragga (2020) může za absenci úpravy specifických operací nespočet možných podob svěřenského fondu (trustu), kdy každý svěřenský fond může mít speciální účel a podoby plnění. Právě proto je nutné u každého svěřenského fondu postupovat individuálně a nelze se držet účetních standardů, neboť by mohly vést ke špatnému účtování.

Tyto závěry jsou od české úpravy účetnictví svěřenského fondu velmi odlišné, neboť Česká republika se na rozdíl od provincie Québec rozhodla přiznat svěřenskému fondu právní osobnost účetní jednotky. Český svěřenský fond musí vést podvojně účetnictví a to v souladu s účetními prováděcími předpisy pro podnikající účetní jednotky a to i přes skutečnosti, že svěřenský fond není podnikatelský subjekt, ale je to správa cizího majetku. Tyto prováděcí předpisy neposkytují svěřenským fondům žádný postup, jak vykázat specifické operace svěřenského fondu. Zákodárce tak neučinil možná kvůli právě zmiňované variabilitě možností, které svěřenský fond sebou přináší. Nicméně je otázkou, proč se zákonodárce právě rozhodl pro povinnost vedení účetnictví svěřenského fondu a ne „pouze“ pro nějakou formu „daňové evidence“, jak tomu je obecně u québeckých svěřenských fondů.

4.2 Daňové aspekty svěřenského fondu v Kanadě

Z důvodu rozličného daňového systému a daňové úpravy svěřenských fondů v Kanadě od České republiky, není možné hledat inspiraci pro nastavení optimálního řešení vybraného českého svěřenského fondu. Nicméně analýza této oblasti může přinést poznání o tom, jakým způsobem je na québecký svěřenský fond z pohledu daní nahlíženo oproti české úpravě svěřenského fondu a jakým způsobem jsou v Kanadě svěřenské fondy daňově využívány.

Nejprve bude stručně představen daňový systém Kanady a provincie Québec, odkud český svěřenský fond pochází. Dále bude představen způsob úpravy québeckého, resp. kanadského svěřenského fondu z pohledu daní a jakým způsobem je svěřenský fond uplatňován pro daňové plánování.

4.2.1 Stručný exkurz do kanadského daňového systému

Pro pochopení využití kanadských svěřenských fondů z pohledu daní je nutné stručně přiblížit fungování daňového systému v Kanadě a v provincii Québec. Zdanění příjmů v Kanadě upravuje Zákon o daních z příjmů (Income Tax Act, R.S.C. 1985, c. 1 (5th Supp.)), dále jen „kanadský zákon o daních z příjmů“). Daňový systém v Kanadě podléhá progresivnímu odstupňovanému zdanění, kdy procentuální sazba daně se odvíjí od daňového pásma (tax brackets). Daňová pásma představují intervaly příjmů, kdy lidé s nižšími příjmy platí nižší daně než lidé s vyššími příjmy. Sazba daně je závislá na absolutní hodnotě očištěných příjmů o odpočty a osvobozené příjmy za zdaňovací období, tento příjem se postupně zařazuje do jednotlivých pásem (je jich celkem 5). Sazba daně se následně uplatňuje postupně, jedná se o tzv. odstupňovaný systém. (FCAC, 2020) Pásma jsou zobrazena na obrázku 4.

Obrázek 4 Daňová pásma a sazby pro jednotlivce v Kanadě

Federal income tax	
2019 Federal income tax brackets*	2019 Federal income tax rates
\$47,630 or less	15%
\$47,630 to \$95,259	20.5%
\$95,259 to \$147,667	26%
\$147,667 to \$210,371	29%
More than \$210,371	33%

Zdroj: Financial Consumer Agency of Canada na stránkách www.canada.ca

Příjmy v Kanadě, resp. v provinciích a teritoriích mohou být zdaněny dvakrát, neboť kanadské provincie a teritoria mají velkou autonomii, a to platí i při výběru daní, kdy se mohou rozhodnout vybírat i svou daň z příjmů. Pokud provincie vybírá jak federální, tak svou provinční daň jedná se o dvojité daňové sazby (dual tax rates). (FCAC, 2020) Provincie Québec uplatňuje stejně jako stát Kanada progresivní odstupňované zdanění, zdanění funguje na velmi podobném principu, rozdílem jsou intervaly a sazby daně, které jsou

vyobrazeny na obrázku 5 (FCAC, 2020 a EY, 2020). Daňovou správu vykonává Kanadská daňová agentura (Canada Revenue Agency), kromě provincie Québec, kde je správcem daně Québecká daňová agentura (Agence du Revenu du Québec).

Obrázek 5 Daňová pásma a sazby pro jednotlivce v provincii Québec

Quebec income tax	
2019 Quebec income tax brackets *	2019 Quebec income tax rate
\$43,790 or less	15%
\$43,790 to \$87,575	20%
\$87,575 to \$106,555	24%
More than \$106,555	25.75%

Zdroj: Financial Consumer Agency of Canada na stránkách www.canada.ca

Kanadský systém zdanění příjmů uplatňuje také progresivní zdanění příjmů, jako je uplatňováno v České republice, avšak zdanění příjmů u fyzických osob v České republice lze zjednodušeně rozdělit do dvou pásem, a to pod 48násobek průměrné mzdy (15% zdanění) a nad 48násobek průměrné mzdy (23% zdanění). Daňový systém v Kanadě a v provincii Québec využívá více pásem a sazeb, navíc tato pásma a sazby jsou dvojí: federální a provinční. Svěřenské fondy si našly v Kanadě uplatnění právě kvůli zmíněnému progresivnímu zdanění, proto je pro pochopení využívání svěřenských fondů v Kanadě vhodné znát alespoň základy fungování tohoto daňového systému. Dále bude rozebráno, jakým způsobem jsou upraveny povinnosti a zdanění svěřenského fondu.

4.2.2 Zdanění svěřenského fondu

Zdanění příjmů svěřenského fondu upravuje kanadský zákon o daních z příjmů. Svěřenskému fondu a obymšleným se věnuje speciální podkapitola K – *Trusty a jejich beneficianti*. V Kanadě, stejně jako v České republice je přiznána daňová subjektivita poplatníka, kdy příjem svěřenského fondu podléhá samotnému zdanění v režimu jedince (resp. náš ekvivalent fyzické osoby). (Roth, 2017, str. 88 a § 104.2 kanadského zákona o daních z příjmů). Za daňové povinnosti, které se s touto subjektivitou pojí, jako jsou zjištění daně, podání daňového přiznání a zaplacení daně, je odpovědný správce (§ 210.2 odst. 6 kanadského zákona o daních z příjmů).

Stejně jako v České republice je odpovědný za daňové povinnosti správce svěřenského fondu. Velkým rozdílem mezi českou a kanadskou úpravou je to, že v České republice se na svěřenský fond nahlíží jako na právnickou osobu a podléhá zdanění právnických osob, zatímco v Kanadě se na svěřenský fond nahlíží jako na jedince, nebo-li fyzickou osobu. Avšak průměr kanadského svěřenského fondu k jedinci v Kanadě by byl zavádějící, protože je na něj sice tak nahlíženo, ale k svěřenskému fondu se pojí mnoho speciálních ustanovení, které zdanění jedince a kanadského svěřenského fondu významně odlišují. Tyto rozdíly budou následně rozebrány.

Jedním z rozdílů kanadského svěřenského fondu oproti jednotlivci v Kanadě je, že svěřenský fond nesmí využít slevy na dani nebo jiné daňové zvýhodnění na které mají jedinci (fyzické osoby) nárok a především, že trusty nepodléhají odstupňovanému zdanění jako je tomu u jedinců, nýbrž jim je automaticky stanovena nejvyšší možná mezní sazba, pro rok 2020 je tato federální sazba daně 33 % (Roth, 2017, str. 88–89 a FCAC, 2020) a daň odvedená provincii činí 25,75 % (EY, 2020), celková daň z příjmů pak činí 58,75 %. Nadpoloviční zdanění příjmů québeckého svěřenského fondu se na první pohled zdá vysoké, ale nemusí tomu tak být, protože výše zdanitelných příjmů ze kterých je daň odváděna se zjišťuje u svěřenských fondů v Kanadě odlišně, než je tomu v České republice, a to především ve vztahu k plnění obmyšleným a k vyčlenění a zvýšení majetku do svěřenského fondu. Následný text práce se proto bude zabývat tím, jakým způsobem jsou upraveny zdanitelné příjmy svěřenského fondu v Kanadě.

Základním rozdílem u *zjištění zdanitelných příjmů* kanadského svěřenského fondu je, že zdanitelný příjem se snižuje o *splatné plnění obmyšleným*. (Roth, 2017, str. 89) Pokud obmyšlenému vznikne nárok na plnění, může si svěřenský fond tuto částku odečíst a to i za předpokladu, že není vyplacena dle § 104 odst. 6 kanadského zákona o daních z příjmů. V České republice není možné uznat plnění obmyšleným jako daňově uznatelný náklad, dokonce pokud je plnění vypláceno ze zisku, bude plnění nejprve zdaněno jako zisk svěřenského fondu a pak jako příjem z kapitálového majetku u obmyšleného. Kanadský zákonodárce se tak rozhodl aby docílil daňové neutrality zdanění, nicméně jeho porovnávacím kritériem je zdanění jedince, naopak v České republice byly kritériem pro neutralitu zdanění zvoleny investice. Zdanění kanadského svěřenského fondu má i své negativum, protože pokud svěřenskému fondu nevznikne splatné plnění k obmyšleným, tak svěřenský fond shromažďuje své příjmy a musí platit nejvyšší daň pro jednotlivce. (Roth,

2017, str. 90) Obmyšlený se také dle § 104 odst. 13.1 kanadského zákona o daních z příjmů se může rozhodnout plnění zdanit ve svěřenském fondu, kdy si svěřenský fond nebude moct odečíst plnění od zdanitelného příjmu. Další odlišností při zjištění zdanitelných příjmů lze pozorovat u kvalifikace zdanitelných příjmů u vyčleněného nebo zvýšeného majetku.

Kanadská úprava daní z příjmů na *vyčleněný a zvýšený majetek* nahlíží opačně, než úprava česká. Vyčleněný i zvýšený majetek je považován za zdanitelné plnění, kdy se výše daně vypočte podle tržní ceny ke dni převodu a platí ji svěřenský fond v rámci svých zdanitelných příjmů. Existuje pouze pár velmi omezených výjimek, které by mohly zdanění zvrátit, například je takto osvobozen majetek, který se převádí z jednoho svěřenského fondu do druhého, jehož obmyšlený je ta samá osoba. (Roth, 2017, str. 92) Pro zakladatele nebo přispěvovatele je takto vyčleněný (resp. zvýšený) majetek daňově odčitatelnou položkou a může si tak snížit základ daně (Roth, 2017, str. 92).

Společnými znaky úpravy svěřenských fondů z pohledu daní z příjmů v Kanadě a v České republice je udělení daňové subjektivity poplatníka daně, kdy daňové povinnosti vykonává správce. Odlišný postoj zákonodárci zvolili v klasifikaci svěřenského fondu jako jedince nebo právnickou osobu, kdy zákonodárce v Kanadě zvolil, že se na svěřenský fond bude nahlížet jako na jedince, ale bude na něj uplatňována nejvyšší možná sazba daně. Dalším významným rozdílem je uznatelnost plnění jakožto daňového výdaje, kdy obmyšlený si sám může zvolit jakým způsobem bude plnění zdaněno, jestli jako příjem jednotlivce nebo jako příjem svěřenského fondu. Dále je jinak nahlíženo na vyčlenění a zvýšení majetku do svěřenského fondu, kdy v České republice se na vyčlenění anebo zvýšení nahlíží jako na vklad a není tedy předmětem daně, tak v Kanadě se na vyčlenění či zvýšení majetku nahlíží jako na zdanitelný příjem svěřenského fondu. Nicméně v Kanadě si vyčlenění či zvýšení majetku může zakladatel odečíst ze zdanitelných příjmů. Tyto možnosti proto otevírají cestu k daňovému plánování obmyšelných či zakladatelů, kteří mohou být taktéž obmyšlení, to bude rozebráno v následujícím pododdílu.

4.2.3 Zdanění plnění ze svěřenského fondu

Jak bylo uvedeno v pododdílu 4.2.2. obmyšelný u québeckého svěřenského fondu se může rozhodnout, zda plnění bude zdaněno jako příjem obmyšelného nebo bude zdaněn jako příjem svěřenského fondu nejvyšší

sazbou určenou pro jedince. Smysl využití zdanění ve svěřenském fondu lze využít ze dvou důvodů, za prvé se trust nachází s nižší provinční či teritoriální daňovou sazbou, která v konečném dopadu může mít za následek nižší zdanění, druhým důvodem je, že trust by byl ve ztrátě alespoň do částečné výše plnění, pak by trust neplatil vůbec daň nebo daleko nižší, než obmyšlený. (Roth, 2017, str. 91)

Pokud se obmyšlený nerozhodne plnění zdanit v trustu, je povinen plnění zdanit v rámci svých příjmů, přesněji je tento příjem kvalifikován jako příjem z majetku, a to za zdaňovací období, kdy se stalo plnění splatným. (§ 108 odst. 5 kanadského zákona o daních z příjmů) Takové plnění se rozděluje do daňových pásem, díky těmto intervalům se zjistí celková daňová sazba a vypočte se daň z příjmů, viz. pododdíl 4.2.1. Pokud se však obmyšlený rozhodne zdanit plnění v trustu, tak obmyšlený takový příjem již znovu nedaní.

Plnění z kapitálu je obecně zdaňováno na základě tzv. tax-deferred basis dle § 107 odst. 2 kanadského zákona o daních z příjmů (Roth, 2017, str. 94), tento termín lze přeložit jako „odložené zdanění“. Tento koncept v České republice sice neexistuje, ale má podobnou myšlenku v podobě vrácené zápůjčky, která u nás není považována za předmět daně, pouze výnosy z jejího zapůjčení. Na kapitál ve fondu se dívá podobně jako na zápůjčku, s výjimkou toho, že majetek je při vkladu zdaněn, následně, jako u zápůjčky, se majetek do výše hodnoty vyčleněného majetku do trustu nedaní. (Roth, 2017, str. 95)

Taková úprava zdanění plnění ze svěřenského fondu spolu se systémem daňových pásem obmyšleným otevírá možnost daňového plánování, které je naopak v České republice zákonodárcem zavrženo. Daňové plánování v Kanadě pomocí svěřenských fondů je časté a daňovým plánováním si lze představit přelívání peněžních prostředků do svěřenského fondu, podle toho v jakém pásmu se zakladatel, přispěvovatel anebo obmyšlený nachází. Kanadský zákon o daních z příjmů dokonce rozlišuje svěřenské fondy a jejich užití, které slouží k daňové optimalizaci, jedná se tedy o dvojí definici svěřenského fondu, jednou je definován občanským zákoníkem (v provincii Québec) a podruhé podle daňového účelu dle zákona o daních z příjmů. Přiznání daňového režimu svěřenskému fondu má pomoci poplatníkům snížit jejich daňovou zátěž.

4.2.4 Daňové režimy svěřenských fondů

Svěřenskému fondu lze na základě kanadského zákona o daních z příjmů stanovit daňový režim, který má pomoci poplatníkovi snížit daňovou zátěž jeho příjmů. Jedná se o zvláštní typy svěřenských fondů, kterým je uznán daňový režim na základě podmínek plnění, způsob a dne vzniku trustu. Těchto typů trustů je okolo 36 typů a jejich počet se v čase mění. Základním rozdělením svěřenských fondů dle zákona o daních z příjmů je podle *zřízení pro případ smrti* (testamentary trust) a *zřízení za života* (inter vivos trust). (FCAC, 2020) Podobně rozlišuje svěřenské fondy i náš zákon o daních z příjmů, kdy plnění z majetku vyčleněného nebo zvýšeného pro případ smrti je od daně osvobozeno, nicméně kanadská úprava uznává daňové výhody z těchto svěřenských fondů jinak. Obecné využití svěřenských fondů se speciálním daňovým režimem bude rozebráno na dvou typech svěřenského fondu a to na svěřenském fondu v režimu *odstupňované sazby majetku* (Graduated rate estate) a *svěřenského fondu pro obmyšlené do 21 let věku* (Trust for beneficiary under 21 years of age). Tyto dva režimy budou ukázkou toho jak samotný zákon o daních z příjmů v Kanadě podporuje určité daňové plánování.

Kanadský svěřenský fond odstupňované sazby majetku se zřizuje pro případ smrti a jeho účelem je snížení zdanění příjmů z dědictví. Již samotný název napovídá, že se jedná o optimalizaci progresivního zdanění příjmů, pro tyto účely ho připravilo samotné ministerstvo financí v Kanadě. (Curtis, 2017) Podmínky jsou, že trust vznikne na základě smrti zůstavitele a jeho existence je omezena pouze na 36 měsíců, během kterých se musí provést vypořádání, kdy vyčlenění majetku není považováno za příjem. (Revenue Québec, 2020) Tento trust má tedy velkou výhodu, právě v odstupňovaném zdanění, kdy během 36 měsíců se rozdělování majetku naplňuje tak, aby nedošlo k zařazení do vyššího zdaňovacího intervalu. Pokud však majetek nebude do 36 měsíců rozdělen dolehne na něho nejvyšší možná mezní sazba. (Roth, 2017, str. 89)

Svěřenský fond pro obmyšlené do 21 let věku je uznán, pokud alespoň polovina plnění není obmyšlenému vyplacena do 21 roku věku. Toto plnění je nicméně považováno za splatné již při vzniku svěřenského fondu, což má pozitivní dopad na zdanění. Takové plnění nesmí být ničím podmíněno. (Revenue Québec, 2020) Takový typ trustu může být i pořízen pro případ smrti, kdyby byl zřízen na základě poslední vůle. Výhodou tohoto fondu je, že veškeré

příjmy, které se mají v budoucnu přetransformovat na plnění, se považují za splatné, i když ještě splatnými nejsou, ale protože se na ně tak nahlíží, tak jsou odečitatelné od základu daně a trust nemusí platit daň z příjmů, tu odvede až obmyšlený při vyplacení v budoucnu. (§ 104 odst. 18 kanadského zákona o daních z příjmů)

Svěřenské fondy v Kanadě, odkud byl instut svěřenského fondu do České republiky převzat, mohou být využívány k daňovému plánování, které upravuje samotný kanadský zákon o daních z příjmů. Tomuto daňovému plánování přispívají jak daňové režimy některých svěřenských fondů, ale i možností daňové uznatelnosti výdajů spojených s plněním nebo vyčleňováním či zvyšováním majetku. Takové daňové plánování v České republice není možné, neboť zákon o daních z příjmů nepřiznává žádné speciální daňové režimy a ani nelze snížit příjmy o plnění anebo vyčlenění nebo zvýšení majetku. Tyto operace jsou v České republice daňově neúčinné.

4.2.5 Dílčí shrnutí II.

Svěřenským fondům v Kanadě je přiznána daňová subjektivita stejně jako v České republice, nicméně úprava zdanění svěřenských fondů v Kanadě je velmi odlišná. Zatímco zákonodárce v České republice odmítá daňové plánování, tak v Kanadě jsou mnohdy zakládány pouze k tomuto účelu, může za to zákon o daních z příjmů, které takové daňové plánování umožňuje a přiznává některým svěřenským fondům zvláštní daňový režim. Daňový režim svěřenského fondu má následně snížit daňový dopad na zdanění příjmů jednotlivce, kdy je příjem daněn podle příjmových daňových pásem.

Naprosto opačným směrem od kanadské úpravy se náš zákonodárce vydal u zdanění plnění a zdanění vyčleněného nebo zvýšeného majetku ve svěřenském fondu. V České republice plnění není daňově uznatelným výdajem, představuje u svěřenského fondu nedaňový výdaj a plnění je tak v česku podrobeno dani z příjmů svěřenského fondu (pokud je plněno ze zisku) a následně je plnění zdaněno jako příjem obmyšleného. V Kanadě naopak je plnění zdaněno pouze jednou, buď jako příjem ve svěřenském fondu nebo jako příjem obmyšleného, kdy si obmyšlený může vybrat, jakým způsobem bude příjem zdaněn. Vyčlenění či zvýšení majetku je bráno v Kanadě jako zdanitelný příjem svěřenského fondu a zakladatel či přispěvovatel si majetek může odečíst jako daňový výdaj ze svých zdanitelných příjmů, naopak v České republice vyčlenění či zvýšení daní není

předmětem daně z příjmů právnických osob a nelze si o takové vyčlenění či zvýšení majetku snížit základ daně.

5 Návrh účetního a daňového řešení svěřenského fondu

Na základě dosud získaných poznatků z předchozích kapitol bude navrženo optimální účetní a daňové řešení pro vybraný soukromý svěřenský fond a jeho účastníky. Svěřenský fond bude zakládat fyzická osoba, která plánuje za života vyčlenit část soukromého majetku v podobě peněžních prostředků a nemovitých věcí a následně plánuje zvýšit majetek svěřenského fondu o nemovitou věc z majetku obchodní korporace, v níž je fyzická osoba jediným společníkem a jednatelem. Nejprve bude pro splnění cíle nutné identifikovat účel, vztahy mezi zúčastněnými osobami a specifické operace svěřenského fondu. Následně bude navrženo řešení specifických účetních a daňových operací svěřenského fondu na základě získaných poznatků. Pro identifikaci účelu, vztahů a specifických operací vně svěřenského fondu bude použita nejnovější navržená verze statutu, která pro účetní a daňové účely bude dostačující.

5.1 Představení záměru svěřenského fondu

Dle statutu se svěřenský fond plánuje zřídit na dobu neurčitou, kdy účelem bude:

- 1) poskytování finanční podpory nejbližší rodině a zakladateli,
- 2) spravedlivé rozdělení tohoto majetku a
- 3) zajištění majetku vůči budoucím vlivům.

Nepříznivé budoucí vlivy zakladatel očekává z důvodu možného zhoršení finanční situace, kvůli probíhající pandemii nemoci COVID-19 a také kvůli novým podnikatelským záměrům, které fyzická osoba má. Na základě těchto informací lze svěřenský fond identifikovat jako soukromý svěřenský fond založený smlouvou dle § 1449 odst. 2 občanského zákoníku. V následujícím textu budou identifikovány nejprve vztahy a osoby figurující ve vybraném svěřenském fondu a následně plnění z něj. Protože funkce osob, vztahy s těmito osobami a nároky na plnění, jsou různorodé a propletené je v tabulce 1 níže vytvořeno shrnutí těchto vztahů.

Identifikace osob ve vybraném svěřenském fondu

Zakladatel svěřenského fondu plánuje být jak obmyšleným, tak i správcem svěřenského fondu. Statut svěřenského fondu jmenuje i další správce, kterými jsou vždy obmyšlení a jedna nestranná osoba. Nestrannou osobou je myšlena osoba, která není ani zakladatelem ani obmyšleným a má zkušenosti se správou majetku. Tento nestranný správce je nezbytný, aby zakladatel a obmyšlení mohli být správci, jak stanovuje podmínka § 1454 občanského zákoníku. Další osobou je přispěvovatel, který představuje právnickou osobu plánující zvýšit majetek do svěřenského fondu z obchodního majetku.

Obmyšlení budou po vzniku svěřenského fondu tři, a to zakladatel a jeho dvě plnoleté děti. Všichni tři budou zároveň správci svěřenského fondu. Další obmyšlení jsou stanoveni popisem a podmínkou. Popis budoucích obmyšlených je, že se musí jednat o děti, vnoučata, pravnoučata, praprawnoučata atd. dětí zakladatele a podmínkou je, že aby se tyto osoby staly obmyšlenými, musí rodiče těchto dětí zemřít. Jakmile se děti stanou obmyšlenými, stávají se automaticky správci.

Způsob plnění z vybraného svěřenského fondu

Způsob *plnění obmyšleným* ze svěřenského fondu je definován jako plnění z plodů a užitků a plnění z majetku. *Plnění z plodů a užitků* je definováno tímto způsobem:

- 1) výnosů svěřenského fondu, každému v poměru 1/3,
- 2) využívání rodinného domu k bydlení a
- 3) jiným druhem dle rozhodnutí svěřenských správců v prosté většině.

Plnění ve formě procenta z výnosů představuje *plnění z užitků* svěřenského fondu. Plnění z těchto užitků je jednoduše odvoditelné a umožňuje i plnění nad výši zisku, neboť výnosy nejsou rovny zisku. Výnosy bude svěřenský fond generovat pomocí nájmu kanceláře, pachtu a prodejem majetku. Je nutné již na začátku upozornit, že tento způsob plnění má své limity a může ohrozit existenci fondu, protože takový druh plnění nebere v úvahu náklady a výdaje spojené se správou majetku a může se stát, že svěřenskému fondu dojdou peněžní prostředky. *Využívání rodinného domu* představuje další plnění ve formě užitku, které spočívá v poskytnutí celoročního přístupu obmyšleným k nemovitosti. Obmyšlení mohou nemovitost obývat a pořádat zde různé události pro rodinu a přátele. Nesmí však být pronajímána, prodána a ani použita k jiným komerčním účelům. Obmyšleným může být plněno i jiným

druhem plnění, o kterém rozhodnou správci hlasováním. Takové stanovení pravomocí správcům přidá správcům možnost přidávat další způsoby plnění. Jelikož majoritní část tvoří samotný obmyšlení, tak taková možnost zachovává vlastnické právo a to věc užívat a používat její plody a užitky dle jejich rozhodnutí. Další plnění, které nemá podobu plnění z plodů a užitků je plnění z majetku, které je zobrazeno dále.

Plnění z majetku je upraveno až při zániku svěřenského fondu, respektive při ukončení správy svěřenského fondu. V takovém případě se obmyšleným k majetku stává zakladatel. Pokud by zakladatel nemohl být obmyšleným k majetku, například z důvodů smrti, stávají se obmyšlenými k majetku osoby, které jsou obmyšleny k plodům a užitkům. Majetek fondu by byl rozdělen podle pravidel rozdělení plodů a užitků.

Po domluvě se zakladatelem budou jména účastníku utajena a částky upraveny. Podnikatel, který je zakladatelem, správcem i obmyšleným bude dále označován jako osoba (A), děti zakladatele budou označovány písmeny (B) a (C) a nestranný správce písmenem (D). Tyto úpravy neovlivní řešení práce a ani aplikovatelnost získaných poznatků. Pro přehlednější zorientování se ve vztazích a nároků na plnění jsou vztahy znázorněny v tabulce 1. V této tabulce jsou znázorněny jak funkce osob ve svěřenském fondu, tak i vztah těchto osob k zakladateli a obmyšlenému, neboť tento vztah má dopad na zdanění plnění z majetku a z ostatního majetku. V tabulce nejsou uvedeny osoby figurující v dohledu nad správou, tato funkce je vyloučena záměrně, protože pro účely práce nemá tato funkce žádný dopad.

Tabulka 1 Vztahy zúčastněných osob svěřenského fondu

Osoba	Zakladatel	Správce	Obmyšlení k plodům a užitkům	Obmyšlení k majetku	Příbuzný se zakladatelem	Příbuzný s přispěvovatelem
A	ANO	ANO	ANO	ANO	-	NE
B	NE	ANO	ANO	NE (po smrti A)	ANO	NE
C	NE	ANO	ANO	NE (po smrti A)	ANO	NE
D	NE	ANO	NE	NE	NE	NE
Potomci B	NE	NE (po smrti B)	NE (po smrti B)	NE (po smrti B)	ANO	NE
Potomci C	NE	NE (po smrti C)	NE (po smrti C)	NE (po smrti C)	ANO	NE

Zdroj: vlastní zpracování na základě poslední verze navrženého statutu zakladatele

Identifikace vyčleněného a zvýšeného majetku

Dalším důležitým krokem je identifikace *vyčleněného a zvýšeného majetku* do svěřenského fondu, neboť druh majetku ovlivňuje účetní a daňový postup. Důležité je i znát využití majetku, kvůli daňové uznatelnosti nákladů a možnosti osvobození příjmů z plnění u obmyšlených.

Zakladatel plánuje vyčlenit majetek, který představuje peněžní prostředky a nemovité věci tvořící rodinný dům a pozemky, které podléhají procesu změn vlastnických práv. Protože statut bude přílohou návrhu na vklad, musí splňovat všechny náležitosti pro změnu vlastnických práv, jinak by byl takový návrh zamítnut a následné řešení by bylo možné pouze změnou statutu, což může být problematické. I z tohoto důvodu bych doporučil tento majetek nikoliv vyčlenit do svěřenského fondu, ale zvýšit jej v průběhu existence svěřenského fondu, změna smlouvy pro zvýšení svěřenského fondu je méně náročný proces a zvýšení lze provést již v den vzniku svěřenského fondu. S nemovitými věcmi se vyčleňuje i dluh ve formě bankovního úvěru ve výši 497 tis. Kč, jehož zástavou je vyčleňovaný rodinný dům. Bankovní úvěr bude splácen svěřenským fondem. U rodinného domu se zástavním právem a se zápisem zákazu zcizení je nejprve třeba získat povolení (souhlas) od zástavních věřitelů (banky) s převodem majetku. Takové potvrzení by mělo být přiloženo k návrhu na vklad, bez tohoto souhlasu by bylo vkladové řízení zamítnuto. Pokud by se majetek vyčlenil bez vědomí věřitele, jednalo by se o neúčinné právní jednání dle § 589 občanského zákoníku.

Příspěvovatel plánuje zvýšit majetek do svěřenského fondu v podobě nemovitého nebytového prostoru v administrativní budově, který je pronajímán jako kancelář. I přes to, že majetek musí být ve statutu popsán, tak aby nedošlo k jeho zaměnitelnosti, budou k zajištění anonymity zúčastněných poskytnuty pouze takové informace o majetku, které jsou nezbytné pro jeho zpracování.

Účel využití majetku je pestrý, majetek bude sloužit jak k uspokojování potřeb obmyšlených, tak k ekonomické činnosti, ze které má obmyšleným plynout plnění ve formě výnosů. Dále se u nemovitých věcí bude zkoumat tržní cena, či jejich jiné ekonomické příležitosti, ze kterých by obmyšleným mohly plynout výhody. Majetek a informace o něm jsou blíže popsáni v tabulce 2.

Tabulka 2 Popis vyčleněného a zvýšeného majetku

Vyčleněný majetek	Popis	Účel užití
Peněžní prostředky	20 000 Kč	Ke správě majetku
Plocha s nádvořím	705 m ²	Užívání obmyšlenými
Rodinný dům	230 m ²	Užívání obmyšlenými
Zahrada	600 m ²	Držení k spekulaci ²
Trvalý travní porost	49 109 m ²	Pacht a držení k spekulaci
Zvýšený majetek	Popis	Účel užití
Nebytový prostor	95 m ²	Dlouhodobý pronájem

Zdroj: vlastní zpracování na základě statutu a konzultace se zakladatelem

5.2 Vznik vybraného svěřenského fondu

Ode dne zápisu do veřejného rejstříku vzniká svěřenskému fondu, resp. jeho správci, povinnost zahájit vedení účetnictví. Současně také vznikají i první daňové povinnosti správy. V okamžiku vzniku je nejzásadnější specifickou operací vyčlenění majetku zakladatele, ten bude pro potřeby účetnictví nutné ocenit, správně vykázat a zaúčtovat. Z pohledu daní je při vzniku zásadní splnit všechny registrační povinnosti a identifikovat daňovou uznatelnost výdajů spojených s vyčleněným majetkem.

5.2.1 Ocenění vyčleněného majetku

Do svěřenského fondu jsou vyčleňovány peněžní prostředky a nemovitý majetek. Vyčleněný majetek do svěřenského fondu představuje bezúplatný převod majetku, který bude oceněn reprodukční pořizovací cenou dle ustanovení § 25 odst. 1 zákona o účetnictví, kromě peněžních prostředků a závazku (dluhu) k bankovní instituci, které budou oceněny jejich jmenovitou hodnotou dle § 25 odst. 1 písm. e) a g) zákona o účetnictví.

Reprodukční pořizovací cenou bude pro potřeby účetnictví oceněn vyčleňovaný nemovitý majetek. Způsob stanovení ceny by měl co nejvíce odpovídat ceně, za kterou by byl majetek v den vyčlenění pořízen. Cenu lze stanovit buď zákonem o oceňování, nebo znaleckým posudkem. Správce při volbě způsobu ocenění je vázán předpisy upravujícími oceňování, ale i ustanoveními upravujícími plnou správu a péči řádného hospodáře. Z těchto důvodů musí dbát na to, aby zvolená metoda dostatečně reflektovala hodnotu majetku, to znamená, že hodnota majetku není očividně výrazně nižší, než by bylo možné majetek pořídit (*Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 8.*

² Spekulací je myšleno budoucí změna způsobu užití pozemku na stavební pozemek

2013, čj. 8 Afs 30/2012-32). Ale zároveň musí dbát na vydání co nejnižších výdajů na takové ocenění. Z těchto důvodů lze vyvodit, že různý majetek bude oceněn rozličnými metodami, a to v závislosti na předpokládané hodnotě majetku a jeho významnosti.

Znaleckým posudkem by měl být oceněn soubor nemovitých věcí představující stavbu (rodinný dům), plochu a nádvoří. K těmto závěrům se došlo na základě skutečnosti, že majetek leží ve specifické oblasti, což je faktor, který má bezpochyby vliv na cenu nemovité věci. Kvůli specifické lokalitě nelze ani shromáždit dostatek dat pro zjištění ceny na základě obdobných prodejů. Dalším důvodem je předpokládaná vysoká cena souboru nemovitosti, za kterou by byl potenciálně prodán. Předpokládaná hodnota stavby s pozemkem je 12,9 milionů korun. Cena za znalecký posudek souboru nemovitosti se předpokládá 6 700 Kč.

Zákonem o oceňování majetku je doporučeno ocenit zbylý vyčleňovaný majetek do svěřenského fondu, který tvoří zahrada a trvalý travní porost. Důvodem takového rozhodnutí je fakt, že hodnota takového majetku je oproti celkové hodnotě majetku nízká. Dalším důvodem je ne příliš významný rozdíl u ocenění dle zákona nebo na základě tržní ceny. Tento druh nemovitého majetku bude oceněn výnosovým způsobem na základě ustanovení § 11 zákona o oceňování majetku a dále dle § 6 vyhláška č. 441/2013 Sb., oceňovací vyhláška ve znění pozdějších předpisů. Pro takové ocenění je rozhodující ukazatel BPEJ, který stanovuje základní cenu pozemku za m². Tento ukazatel daného pozemku je uveden v katastru nemovitostí. Skutečný ukazatel BPEJ na přání zakladatele nebude pro zachování anonymity uveden, jelikož pomocí ukazatele BPEJ lze odvodit místo, kde se majetek nachází. Proto byla zvolena obdobná hodnota BPEJ, která stanovuje cenu m² na 4,54 Kč. Zahrada je proto oceněna na 2 724 Kč a trvalý travní porost na 222 923 Kč. V tabulce 3 je stručné shrnutí způsobu ocenění a hodnoty vyčleňovaného majetku a dluhu. Dále bude rozebráno zahájení vedení účetnictví a poskytnut návrh na účetní řešení vykázání vyčleněného majetku v zahajovací rozvaze.

Tabulka 3 Způsob ocenění vyčleněného majetku a dluhu v tis. Kč

Druh	Hodnota v tis. Kč	Způsob ocenění
Peněžní prostředky	20	Jmenovitá hodnota
Plocha s nádvořím	5 539	Reprodukční poř. cena – znalecký posudek
Rodinný dům	7 361	Reprodukční poř. cena – znalecký posudek
Zahrada	3	Reprodukční poř. cena – výnosový způsob
Trvalý travní porost	223	Reprodukční poř. cena – výnosový způsob
Aktiva celkem:	13 146	Způsob ocenění
Úvěr	497	Jmenovitá hodnotou
Závazky (dluhy) celkem:	497	
Aktiva očištěná o dluhy	12 649	

Zdroj: vlastní zpracování na základě statutu a konzultace se zakladatelem

5.2.2 Zahájení vedení účetnictví

Den zahájení vedení účetnictví je totožný s dnem zápisu svěřenského fondu do Evidence svěřenských fondů. V tento den je nutné stanovit kategorizaci účetní jednotky, vykázat vyčleněný majetek v zahajovací rozvaze a následně otevřít účetní knihy.

Kategorizace účetní jednotky podléhá stejné úpravě jako akciové společnosti. Vybraná účetní jednotka plánuje vyčlenit a zvýšit majetek v předpokládané celkové sumě 17 146 tis. Kč. Svěřenský fond neplánuje nikoho zaměstnávat a roční tržby by měly dosahovat 246 500 Kč. Na základě těchto poznatků bude účetní jednotka kategorizována jako mikro účetní jednotka dle § 1b odst. 1 zákona o účetnictví a účetní závěrka nebude podléhat povinnému auditu dle § 20 odst. 1 písm. b) zákona o účetnictví. Účetní jednotka může vést účetnictví v zjednodušeném rozsahu a sestavit rozvahu, výkaz zisku a ztráty a přílohu ve zkráceném rozsahu dle § 3a odst. 2 písm. b), odst. 4 a odst. 6 vyhlášky, čehož správa svěřenského fondu využije pro snížení povinné administrativní zátěže. Nicméně pro detailnější rozbor účetního a daňového řešení bude od této možnosti opuštěno a výkazy budou zobrazovány v plném rozsahu. V *zahajovací rozvaze* bude vykázáno vyčlenění majetku, které představuje jak majetek účetní jednotky, tak simultánně zdroj financování majetku svěřenského fondu (pasiva). Dále v textu bude navrženo vykázání aktiv v zahajovací rozvaze a následně bude navrženo vykázání vyčlenění majetku v pasivech.

Zahajovací rozvaha vybraného svěřenského fondu

Na straně aktiv v zahajovací rozvaze je vykázán vyčleněný majetek ve svěřenském fondu, tedy majetek přijatý správou. Proto je pro vykázání majetku rozhodné datum přijetí majetku do správy. Předpokládá se, že *peněžní prostředky* v hotovosti budou v den přijetí správy předány správci. Proto v den zápisu do evidence svěřenských fondů již budou pod správou majetku. Peněžní prostředky proto budou vykázány v zahajovací rozvaze na straně aktiv v položce „C.IV.1. Peněžní prostředky v pokladně“ a to ve výši nominální hodnoty vyčleněných peněžních prostředků očištěných o výdaje spojené se znaleckým posudkem, který byl proveden před zahájením účetnictví (pododdíl 5.1.1), tedy ve výši 13 tis. Kč. Znalecký posudek bude, jako zřizovací výdaj svěřenského fondu, vykázán v hodnotě znaleckého posudky ve výši 7 tis. Kč na straně aktiv v položce „D.1. Náklady příštích období“. *Vyčleněný nemovitý majetek* podléhá procesu změn vlastnických práv a vkladové řízení bude zahájeno nejdříve v den zápisu svěřenského fondu do evidence svěřenských fondů. Proto tento majetek bude v den zahájení účetnictví vykázán jako pohledávka svěřenského fondu za zakladateli, a to v položce „C.II.2.4.6. Jiné pohledávky“ v hodnotě nemovitých věcí očištěných o hodnotu závazku (dluhu), který představuje bankovní úvěr vázaný k rodinnému domu.

Na straně pasiv bude vyčlenění majetku vykázáno buď jako závazek nebo jako vlastní kapitál v závislosti na identifikaci nároku obmyšlených na plnění z majetku. Okamžik plnění z majetku u vybraného svěřenského fondu je stanoven ke dni zániku správy, kdy svěřenský fond je založen na dobu neurčitou. To znamená, že může zaniknout za delší dobu jak 100 let, ale zároveň i dříve, například pokud se všichni obmyšlení vzdají práva na plnění. Splatnost takového plnění nelze identifikovat, a proto vyčleněný majetek vykáže jako vlastní kapitál konkrétně v položce „A.II.2.1. Ostatní kapitálové fondy“ ve výši hodnoty vyčleněného majetku očištěného o hodnotu úvěru. Předpokládaná zahajovací rozvaha svěřenského fondu je graficky znázorněna na obrázku 6. Zkrácená verze zahajovací rozvahy je uvedena v příloze B.

Obrázek 6 Zahajovací rozvaha vybraného SF v tis. Kč

Zahajovací rozvaha ke dni vzniku			
C. Oběžná aktiva	12 642	A. Vlastní kapitál	12 649
C.IV. Peněžní prostředky	13	A.II. Ážio a kapitálové fondy	12 649
C.IV.1 Peněžní prostředky v pokladně	13	A.II.2.1. Ostatní kapitálové fondy	12 649
C.II. Krátkodobé pohledávky	12 629		
C.II.2.4. Pohledávky – ostatní	12 629		
C.II.2.4.6. Jiné pohledávky	12 629		
D. Časové rozlišení aktiv	7		
D.1 Náklady příštích období	7		
Aktiva celkem	12 649	Pasiva celkem	12 649

Zdroj: vlastní zpracování

Otevření účetních knih vybraného svěřenského fondu

Při zahájení vedení účetnictví se otevrou účetní knihy, do nichž se zaúčtují počáteční stavy ze zahajovací rozvahy. Vyčleněný majetek se zaúčtuje podvojnými účetními zápisy, pro potřeby konkrétního svěřenského fondu byl autorem práce vytvořen účetní rozvrh se speciálními účty pro zaúčtování specifických operací svěřenského fondu, účtový rozvrh je uveden v příloze A. Důležité je upozornit, že dle navrženého účtového rozvrhu se pod účtem „411 – Vyčleněný a zvýšený majetek (Ostatní kapitálové fondy)“ účtuje o vyčleněném a zvýšeném majetku, který byl klasifikován jako vlastní zdroj. Zůstatek na tomto účtu bude vykázán v položce „A.II.2.1. Ostatní kapitálové fondy“, nikoliv jako základní kapitál, jak je tomu zvykem u jiných účetních jednotek, které tvoří základní kapitál. Zaúčtování operací spojených s otevřením účetních knih je zobrazeno v tabulce 4 níže.

Tabulka 4 Otevření účetních knih v celých Kč

Operace	Částka	MD	D
PS – Peněžní prostředky v pokladně	13 300	211	701
PS – Krátkodobé pohledávky k zakladateli	12 628 647	371	701
PS – Náklady příštích období	6 800	381	701
PS – Ostatní kapitálové fondy (Vyčlenění majetku)	26 800	701	411

Zdroj: vlastní zpracování na základě vzorového účtového rozvrhu v příloze A

Po otevření účetních knih by správa měla neprodleně zahájit vkladové řízení u pozemků a rodinného domu. Neprodleně proto, že je povinností správce co nejdříve převzít majetek do správy. Tyto pozemky a stavba se zaevidují

na analytickém účtu, do dne schválení vkladu v souladu s ČÚS č. 013, zaúčtování této operace je demonstrováno v tabulce 5.

Tabulka 5 Zaúčtování průběhu vkladového řízení

Operace	Částka	MD	D
Podání návrhu na vklad – pozemky	5 764 647	031.AE	371
Podání návrhu na vklad – rodinný dům	7 361 000	021.AE	371
Převedení úvěru do svěřenského fondu	497 000	371.AE	461
Zaevidování zástavního práva k rodinnému domu	497 000	799	701

Pozn.: AE je označení pro analytická evidence značící průběh vkladového řízení a rozlišení majetku.

Zdroj: vlastní zpracování na základě vzorového účtového rozvrhu v příloze A

Po změně vlastnických práv k majetku v katastru nemovitostí bude majetek oficiálně převeden do správy svěřenského fondu. V případě, že by nebylo vkladové řízení schváleno, znovu by se majetek zaúčtoval jako pohledávka na základě statutu. Rizikem, spojeným s převodem vlastnických práv, se stává zamítnutí návrhu na vklad z důvodu chybného popisu majetku ve statutu, kdy statut lze změnit pouze soudem a tím se proces změny vlastnických práv může prodloužit.

Proto je *zakladateli* doporučena varianta nemovitý majetek nikoliv vyčlenit, ale zvýšit na základě *smlouvy o zvýšení majetku*. Zakladateli budou zachována veškerá práva. Výhodou je, že při neúspěšném procesu změn vlastnických práv z důvodů špatného popisu majetku, lze takovou smlouvu snáz opravit nebo sepsat znovu. V takovém případě by v zahajovací rozvaze byly vykázány na straně aktiv pouze peněžní prostředky v položce „C.IV.1 Peněžní prostředky v pokladně“ v celkové výši 20 tis. Kč a na straně pasiv by vyčlenění majetku bylo ve stejné hodnotě vykázáno v položce „A.II.2.1. Ostatní kapitálové fondy“. Zahajovací rozvaha je graficky znázorněna na obrázku 7. V tabulce 6 je zobrazeno otevření účetních knih při nevyčlenění nemovitého majetku.

Obrázek 7 Zahajovací rozvaha při nevyčlenění nemovitého majetku

Zahajovací rozvaha ke dni vzniku v tis. Kč			
C. Oběžná aktiva	20	A. Vlastní kapitál	20
C.IV. Peněžní prostředky	20	A.II. Ážio a kapitálové fondy	20
C.IV.1 Peněžní prostředky v pokladně	20	A.II.2.1. Ostatní kapitálové fondy	20
Aktiva celkem	20	Pasiva celkem	20

Zdroj: vlastní zpracování

Tabulka 6 Otevření účetních knih při zvýšení nemovitého majetku

Operace	Částka	MD	D
PS – Peněžní prostředky v pokladně	20 000	211	701
PS – Ostatní kapitálové fondy (<i>Vyčlenění majetku</i>)	20 000	701	411

Zdroj: vlastní zpracování na základě vzorového účtového rozvrhu v příloze A

Jelikož řešení zahájení účetnictví, otevření knih a počáteční operace související s vyčleněním majetku jsou pro správu navrženy, je vhodné se dále zaměřit na daňové povinnosti správy při vzniku svěřenského fondu.

5.2.3 Daňové povinnosti při vzniku

Svěřenskému fondu vzniká po jeho založení obligatorními povinností se do 15 dnů ode dne vzniku svěřenského fondu se zaregistrovat u správce daně *k daním z příjmů*, jímž je dle § 12 odst. 1 zákona č. 456/2011 Sb., o Finanční správě České republiky, ve znění pozdějších předpisů Finančního úřadu pro hlavní město Prahu s Územním pracovištěm pro Prahu 7. Registraci provede alespoň jeden ze správců svěřenského fondu

Po zdárném ukončení vkladového řízení u nemovitých věcí není třeba provádět registraci *k dani z nemovitých věcí*. Registrace je provedena k okamžiku přepisu vlastnických práv, resp. správy svěřenského fondu. Je však nutné podat daňové přiznání k dani z nemovitých věcí u správce daně dle obvodu území působnosti, kde se nachází. Jelikož pozemek s rodinným domem a zemědělské pozemky jsou v odlišných krajích, bude nutné podat daňové přiznání u každého správce daně v příslušném obvodu zvlášť, tak jako u jiných subjektů.

Registrace k dani z přidané hodnoty nebude učiněna, protože svěřenský fond nemá pro dobrovolnou registraci z ekonomického pohledu žádný důvod, neboť jedinou ekonomickou činností, kterou bude svěřenský fond vykonávat je pronájem nebytových prostor a pachtování pozemku. Taktéž se nepředpokládá na základě předpokládaných tržeb v budoucnu, že by v nejbližších letech vznikla svěřenskému fondu povinnosti k registraci ze zákona o dani z přidané hodnoty.

Do svěřenského fondu není vyčleněn ani zvýšen žádný dopravní prostředek, proto není potřeba u svěřenského fondu řešit silniční daň. Silniční daň je nutné vyřešit u správců. Správci (D) bude vyplácena odměna a k výkonu správy bude využívat dopravní prostředek, proto je nutné, aby správce tento

dopravní prostředek zaregistroval k silniční dani, a to dle ustanovení § 2 odst. 1 písm. c) bodu 2. zákona o silniční dani, protože osoba má zdanitelné příjmy ze samostatné činnosti. Nicméně správce vykonává i jinou samostatnou činnost a dopravní prostředek je již k silniční dani zaregistrován. Na druhou stranu zbylí správci, kteří jsou zároveň i obmyšlenými, takové příjmy nemají, a proto není tato podmínka splněna, protože správcům (A), (B) a (C) žádné příjmy ze samostatné činnosti neplynou.

Zakladateli ani obmyšleným nevznikají žádné registrační povinnosti k daním plynoucí ze založení svěřenského fondu. Jediná povinnost by se mohla týkat majetkového prohlášení, ale taková povinnost vzniká pouze na základě výzvy správce daně. V majetkovém prohlášení by měly být uvedeny všechny skutečnosti, které jsou zakladateli anebo obmyšlenému známy. Ty vychází z účetnictví svěřenského fondu, ke kterému má zakladatel i obmyšlený přístup na základě § 1437 občanského zákoníku.

5.3 Účetní a daňové řešení během fungování správy

Po vzniku svěřenského fondu lze identifikovat nejvíce specifických operací, a to jak z pohledu účetnictví, tak i daní. U vybraného svěřenského fondu lze na základě statutu a konzultace se zakladatelem chronologicky identifikovat zvýšení majetku do svěřenského fondu, plnění ve formě poskytování rodinného domu, plnění z výnosů a plnění z majetku. První plánovanou operací po vzniku svěřenského fondu je zvýšení majetku z obchodní korporace, v níž je zakladatel absolutní majitel a jediný jednatel. Zvýšení majetku bude rozebráno jak z pohledu správy, tak i z pohledu obchodní korporace, jakožto řešení vyčlenění pro zakladatele, resp. přispěvovatele.

5.3.1 Zvýšení majetku z obchodní korporace

Majetek z obchodní korporace bude zvýšen bezúplatně smlouvou o zvýšení majetku do svěřenského fondu. Majetek bude mít podobu nebytového prostoru, který je součástí společnosti s ručením omezeným. Obchodní korporace je plátcem DPH a je klasifikována jako malá účetní jednotka. V den účinnosti této smlouvy by správce měl neodkladně podat návrh na vkladové řízení tohoto nebytového prostoru. Nebytový prostor představuje kancelář s rozměrem 95 m², která byla pořízena před 10 lety za 1 542 tis. Kč bez DPH, protože dodání nemovité věci bylo osvobozeno od daně bez nároku na odpočet dle § 56 zákona č. 235/2004 Sb. o dani z přidané hodnoty, ve znění

dřívějších předpisů k datu 7. 3. 2011. Nájem této nemovitosti je od daně osvobozen na základě ustanovení § 56 zákona od daně z přidané hodnoty.

Účetní a daňové řešení zvýšení majetku pro správu

Návrh na účetní řešení pro správu svěřenského fondu spočívá v prvotním ocenění majetku, kdy kancelář bude oceněna reprodukční pořizovací cenou dle § 25 odst. 1 písm. k) zákona o účetnictví. Kvůli významné hodnotě kanceláře a rostoucím cenám nemovitostí je doporučena varianta ocenění znaleckým posudkem. Znalecký posudek nebyl doposud vyhotoven, nicméně pro účely práce nám postačí zjištěná srovnávací hodnota získaná z průzkumu trhu, kdy odhadovaná hodnota je 4 mil. Kč, jedná se o prostý odhad, odlišné ocenění kanceláře nebude mít vliv na daňové odpisy, jediný vliv bude zaznamenán u účetních hodnot, např. odpisů, ale již ne ve způsobu jejich stanovení.

Po ocenění majetku a uzavření smlouvy o zvýšení majetku se zaúčtuje v účetnictví svěřenského fondu pohledávka za přispěvovateli, a to již v den uzavření smlouvy o zvýšení majetku do svěřenského fondu, neboť v tento den se přispěvovatel zaváže majetek zvýšit. Pohledávka bude zaúčtována na vrub účtu „351 – Pohledávka za zakladateli a přispěvovateli“ a to ve výši ocenění nebytového prostoru. Jelikož se jedná o bezúplatné zvýšení majetku, bude souvztažně vyčlenění majetku zaúčtováno ve prospěch účtu „411 – Vyčleněný a zvýšený majetek (Ostatní kapitálové fondy)“, protože účetní jednotka nedokáže identifikovat plnění z majetku, jak je blíže rozebráno v pododdíle 5.1.2. Zaúčtování účetních operací majetku je zobrazeno v tabulce 7 níže, spolu se zaúčtováním podání návrhu na vklad nemovité věci.

Tabulka 7 Zaúčtování zvýšení majetku z pohledu svěřenského fondu

Operace	Částka v tis. Kč	MD	D
Uzavření smlouvy o bezúplatném zvýšení majetku do svěřenského fondu	4 000	371	411
Podání návrhu na vklad navrhovatelem – zařazení majetku do užívání	4 000	021.AE	371.AE
Schválení vkladu v katastru nemovitostí	4 000 4 000	021 371.AE	371 021.AE

Zdroj: vlastní zpracování na základě vzorového účtového rozvrhu v příloze A

Daňové řešení pro správu svěřenského fondu bude vycházet z doporučeného postupu z pohledu daní z příjmů a současně bude prozkoumán také možný

dopad daně s ohledem na zákon o dani z přidané hodnoty. Z pohledu daní z příjmů se bude řešit otázka možnosti uplatnění daňových odpisů. Právě možnost odpisování otevírá problematiku daně z přidané hodnoty, kdy vstupní cena majetku může být dle zákona o daních z příjmů ovlivněna vyrovnáním a úpravou odpočtu daně z přidané hodnoty, pokud si obchodní korporace u majetku uplatnila odpočet této daně.

Z pohledu daně z příjmů je na zvýšení majetku svěřenského fondu smlouvou nahlíženo jako na vklad do obchodní korporace, nikoliv jako na dar, není tedy příjmem a neovlivňuje základ daně. Že je na zvýšení majetku nahlíženo jako na vklad, nikoliv jako na dar, nese s sebou mnohá pozitiva, a to především možnost majetek odepisovat a uplatňovat tyto náklady pro snížení základu daně. V případě zkoumaného svěřenského fondu je možné zvýšený majetek daňově odepisovat, a to z důvodu použití majetku k nájmu, resp. k dosažení, zajištění a udržení příjmů. Odepisování majetku bude navazovat na započaté odepisování dle § 30 odst. 10 písm. b) zákona o daních z příjmů. Proto je nutné poskytnout přispěvovatelem informace o postupu odpisování zvýšeného majetku obchodní korporací. I přesto, že svěřenský fond není plátcem daně z přidané hodnoty, je nutné zjistit, zda přispěvovatel není povinen provést vyrovnání a úpravu odpočtu daně, toto vyrovnání a úprava by se svěřenskému fondu promítla ve zvýšení vstupní ceny majetku. Dle informací od přispěvovatele bylo dodání jednotky osvobozené od daně a jednotka byla odepisována 10 let rovnoměrnými odpisy. Majetek je podle přílohy č. 1 položky 6–9 zákona o daních z příjmů přiřazen do 6. odpisové skupiny, doba odepisování činí 30 let. Vstupní cena činí 1 542 tis. Kč, zůstatková cena majetku je 1 246 tis. Kč a úhrn uplatněných odpisů činí 296 tis. Kč.

Účetní a daňové řešení zvýšení majetku pro zakladatele

V případě zvyšování majetku do svěřenského fondu vystupuje zakladatel, jako přispěvovatel z pozice majitele a jednatele obchodní korporace, která majetek zvyšuje do svěřenského fondu. Návrh účetního postupu přispěvovatele představuje účetní postup zvýšení (resp. vyřazení) kanceláře. Z důvodu absence účtového rozvrhu obchodní korporace bude použit vzorový účtový rozvrh v příloze C. V den účinnosti smlouvy, bude zaúčtován závazek k bezúplatnému převodu majetku do správy, resp. do svěřenského fondu. Tento závazek bude zaúčtován na vrub příslušného účtu „548 – Ostatní provozní náklady“ a ve prospěch účtu „379 – Jiné dluhy“. V den zahájení vkladového řízení se k majetku zruší veškeré opravné položky a rezervy.

Následně se majetek vyřadí, a to zaúčtováním opravek na vrub účtu „081 – Oprávky ke stavbám“ a souvztažně ve prospěch účtu „021 – Stavby“ a následně se majetek vyřadí skrze zaúčtování na vrub účtu „379 – Jiné dluhy“ a ve prospěch účtu „021 – Stavby“. Vstupní cena majetku je 1 542 tis. Kč, oprávky k majetku jsou evidovány ve výši 296 tis. Kč. Příslušné účetní operace jsou vyobrazeny účetními zápisy v tabulce 8 níže.

Tabulka 8 Zvýšení majetku z pohledu přispěvovatele v tis. Kč

Operace	Částka v tis. Kč	MD	D
Uzavření smlouvy o bezúplatném zvýšení majetku do svěřenského fondu	1 246	548	379
Podání návrhu na vklad navrhovatelem – zúčtování opravek k majetku	296	081.AE	021.AE
Podání návrhu na vklad navrhovatelem – vyřazení majetku z užívání	1 246	379.AE	021.AE
Schválení vkladu v katastru nemovitostí	1 246 296 1246	379 021.AE 021.AE	021 081.AE 379.AE

Zdroj: vlastní zpracování na základě vzorového účtového rozvrhu v příloze C

Ekonomickým efektem vyřazení majetku plynoucí ze zvýšení majetku svěřenského fondu, bude snížení hospodářského výsledku v hodnotě zůstatkové účetní ceny majetku – nebytového prostoru. Tento náklad bude v obchodní korporaci, sestavující výkaz zisku a ztráty ve zkráceném rozsahu dle § 3a odst. 4 zákona o účetnictví v druhovém členění, vykázán v položce „F. Ostatní provozní náklady“. Jelikož tento náklad výrazně ovlivní výsledek hospodaření (pravděpodobně až o 25 %), tak je taková operace významná a měla by být taková transakce uvedena v příloze v účetní závěrce dle § 19 odst. 7 zákona o účetnictví.

Z pohledu daňového řešení u zakladatele (přispěvovatele) je nutné řešit daňovou uznatelnost vyřazení majetku jakožto výdaje, pozornost je však nutná i u daně z přidané hodnoty, konkrétně na vyrovnání a úpravu odpočtu DPH, tato problematika se našeho zvýšení majetku netýká, protože dodání jednotky bylo osvobozené od daně, nicméně kdyby tento majetek od daně osvobozený nebyl a plátce by uplatnil odpočet daně z přidané hodnoty, tak by bylo nutné postupovat podle § 78–78da zákona o dani z přidané hodnoty a provedla by se úprava odpočtu daně v částečné výši, a to kvůli nesplnění podmínky využití majetku pro ekonomickou činnost, což bezúplatně zvýšený

majetek bezpochyby nesplňuje, protože z této transakce neplyne žádný ekonomický užitek pro obchodní korporaci. Tím je zodpovězena i otázka daňové uznatelnosti vyřazeného majetku ve výši 1 246 tis. Kč (očištěná vstupní cena o daňové odpisy) jakožto daňového výdaje. Tato transakce nijak nesplňuje obecnou podmínku vynaložení tohoto výdaje na dosažení, zajištění a udržení zdanitelných příjmů, protože obchodní korporaci z toho žádné příjmy ani jiné ekonomické užityky plynout nebudou. Proto je potřeba při zjištění základu daně o tuto výši (1 246 tis. Kč) navýšit výsledek hospodaření podle § 23 odst. 3 písm. a) bodu 2. zákona o daních z příjmů. Tato transakce se proto projeví negativně na výsledku hospodaření, nicméně neovlivní daňový základ pro výpočet daně z příjmů právnických osob.

5.3.2 Účtování a náklech správy a jejich daňová uznatelnost

Vybraný svěřenský fond musí v účetnictví evidovat veškeré náklady spojené s vyčleněným majetkem. Účetnictví slouží jako důležitý informační zdroj pro obmyšlené, ze kterého mohou vyčíst, jakým způsobem správci s majetkem hospodaří, jaké jsou spojené náklady a výdaje se správou, případně jaké příjmy či výnosy majetek generuje. Z tohoto důvodu je nutné do hospodářského výsledku zahrnout veškeré náklady spojené se správou, a to dokonce i ve formě odpisů nemovitosti, které by měly reprezentovat opotřebení rodinného domu a kanceláře. Nicméně je nutné rozhodnout, jaké náklady jsou anebo nejsou daňově uznatelné. U svěřenského fondu je nutné takto rozhodnout u nákladů spojených s vyčleňovaným majetkem, který tvoří rodinný dům a pozemky.

Náklady spojené s rodinným domem jsou vynaloženy pouze k účelu poskytování plnění obmyšleným a negeneruje žádné příjmy. Proto není možné náklady spojené se správou rodinného domu uznat jako daňově uznatelné. Proto je nutné rozlišovat náklady analytickou evidencí na ty, které byly vynaloženy na dosažení, zajištění a udržení příjmů. Taková evidence pomůže účetní jednotce při výpočtu základu daně svěřenského fondu.

Náklady nesplňující zmíněnou podmínku u vybraného svěřenského jsou primárně spojené se správou rodinného domu, který je správou držen pouze pro poskytování tohoto domu k užívání obmyšleným. Tyto náklady jsou tvořeny především energiemi, vodou, službami, úroky, odpisy a daní z nemovitých věcí. Náklady a výdaje spojené se správou rodinného domu tak budou ovlivňovat výsledek hospodaření svěřenského fondu, ale nebudou daňově uznatelné, a proto bude nutné o tyto náklady opravit výsledek

hospodaření pro zjištění základu daně. Naopak daňově uznatelné budou náklady spojené s pronájmem kanceláře anebo spojené s pozemky, které jsou drženy pro dosažení příjmů, avšak i zde musí být splněna podmínka vynaložení nákladů na dosažení, zajištění a udržení příjmů.

5.3.3 Plnění obmyšleným z výnosů

Ze svěřenského fondu bude každému obmyšlenému plněno v poměru 1/3 z výše dosažených výnosů. Předpokládaná splatnost plnění vznikne po sestavení účetní závěrky, kdy bude jisté, z jaké částky se má plnit. Výnosy budou představovat primárně nájem kanceláře a pachtovné. Statut nijak nezamezuje vyplácení výnosů v záporném výsledku hospodaření, proto má obmyšlený nárok na plnění i v případě, kdy bude svěřenský fond ve ztrátě a takového plnění se může domáhat. Nejprve bude navrženo účetní a daňové řešení plnění výnosů pro správu a následně pro obmyšlené. Účetní a daňové řešení se odvíjí od:

- 1) identifikace plnění z pohledu občanského zákoníku,
- 2) možnosti plnit i ve ztrátě,
- 3) generování zisku či ztráty svěřenského fondu a
- 4) identifikace zdroje, ze kterého se bude plnit.

Dle občanského zákoníku bude plnění identifikováno jako plnění z užitků. Statut nijak nezamezuje plnění ze svěřenského fondu, pokud negeneruje zisk, proto obmyšlení mají nárok na plnění i v případě, kdy svěřenský fond generuje ztrátu. Protože účetní a daňové řešení se liší v případě plnění v zisku nebo ve ztrátě svěřenského fondu, budou poskytnuty dvě varianty těchto řešení. První varianta řeší plnění z výnosů ve ztrátě a druhá varianta řeší plnění z výnosů v zisku. V obou variantách je navrženo řešení jak pro správu, tak pro obmyšlené.

Varianta 1 – Plnění z výnosů ve ztrátě

Svěřenský fond nebude pravděpodobně generovat v prvním roce zisk, proto je navrženo řešení situace, kdy svěřenský fond negeneruje žádné zisky, ale správa musí plnit obmyšleným z výnosů. V takovém případě vznikne po rozvahovém dni správě závazek obmyšleným plnit. Nejprve je nutné se zaměřit na daňové řešení a identifikovat plnění z plodů a užitků dle § 21c zákona o daních z příjmů na základě tzv. pravidla „zisk před majetkem“, neboť daňové řešení může ovlivnit i účetnictví skrze zaúčtování srážkové daně. V této variantě svěřenský fond negeneruje žádný zisk, proto

bude plnění klasifikováno jako plnění z ostatního majetku a povinnost zdanit takový příjem přechází na obmyšlené. Následné účetní řešení pro správu spočívá ve volbě zdroje financování, ze kterého se bude závazek plnit. Jelikož svěřenský fond nemůže plnit ze zisku. Pokud svěřenský fond netvoří zisk, tak netvoří plody a užitky a nelze z plodů a užitků plnit, proto se bude plnit z vyčleněného majetku, který zakladatel a přispěvovatel vložili do správy. Hodnota tohoto majetku je zobrazena v ostatních kapitálových fondech na účtu „411 – Vyčleněný a zvýšený majetek (Ostatní kapitálové fondy)“. Závazek k obmyšleným po rozvahovém dni bude zaúčtován na účet „372 – Závazky k obmyšleným“ a souvztažně na vrub účtu „411 – Vyčleněný a zvýšený majetek (Ostatní kapitálové fondy)“, Následně závazek bude uhrazen z peněžních prostředků ze svěřenského fondu. Účetní zápis je vyobrazen v tabulce 9.

Tabulka 9 Zaúčtování plnění z výnosů ve ztrátě u vybraného SF

Operace	MD	D
Vznik nároku obmyšleným na plnění z výnosů	411	372
Úhrada plnění z výnosů z bankovního účtu	372	221

Zdroj: vlastní zpracování na základě vzorového účtového rozvrhu v příloze A

Varianta 1 z pohledu obmyšlených přenáší daňovou povinnost přiznat daň z plnění v rámci svého daňového přiznání, kvůli klasifikaci plnění jako plnění z ostatního majetku. Plnění z ostatního majetku je zdaněno obmyšlenými v dílčím základu daně § 10 – ostatní příjmy. Protože se jedná o bezúplatný příjem, který bude zdaněn obmyšlenými v dílčím základu daně pro ostatní příjmy, tak je možné příjem osvobodit na základě ustanovení § 10 odst. 3 písm. c) zákona o daních z příjmů. Osvobodit od daně část příjmů je možné u obmyšlených (B) a (C), kteří jsou potomci zakladatele, a proto mohou uplatnit osvobození na základě přímé příbuzenské linie se zakladatelem dle § 10 odst. 3 písm. c) bodu 3. a 1. zákona o daních z příjmů. Takto lze osvobodit pouze část příjmů z plnění, protože pouze část výnosů je generovaná z majetku, který vyčlenil zakladatel. Zakladatel vyčlenil pouze pozemky, které generují výnosy v podobě pachtovného, nicméně většina výnosů je tvořena nájmem kanceláře, kterou zvýšila do svěřenského fondu obchodní korporace. Obchodní korporace nemůže naplňovat popis osoby příbuzné nebo osoby, se kterou poplatník žil nejméně po dobu jednoho roku, proto tato část příjmů nemůže být od daně osvobozena. Dále není možné osvobodit žádnou část příjmů z plnění u zakladatele, protože zakladatel není sám sobě osoba příbuzná, a proto nemůže naplňovat ustanovení § 10 odst. 3 písm. c) zákona o daních z příjmů. Příjem zakladatele tak bude zdaněn v celé výši. Tento

výklad podpořilo stanovisko GŘ (Koordinační výbor, 2014, str. 16). Pro obmyšlené (B) a (C) je důležité rozlišit plnění na plnění neosvobozené a osvobozené od daně z příjmů. Takové plnění lze rozdělit podle původu vygenerovaných výnosů. Výpočet osvobozené části plnění u obmyšleného (B) nebo (C) bude vypadat následovně:

$$\text{Příjem z plnění z výnosů} \times \frac{\text{Pachtovné}}{\text{Celkové výnosy}} \times \frac{1}{3}$$

Obmyšlení na základě takto získaných příjmů mají povinnost podat daňové přiznání a uvést zdanitelné příjmy v dílčím základu daně z ostatních příjmů podle § 10 a třeba dále rozvést v příloze č. 2 k daňovému přiznání.

Jedná se o optimální daňové řešení a nelze žádným jiným právním jednáním osvobodit celkový příjem z ostatního majetku u obmyšlených nebo zakladatele, protože se plní i z majetku, který zvýšila obchodní korporace do svěřenského fondu. Nicméně takový majetek nelze nikdy osvobodit, neboť obchodní korporace nemůže být s nikým v příbuzenské linii a tak dále. Navíc úvaha o převedení obchodního majetku společníkovi, který by následně zvýšil majetek do svěřenského fondu, kvůli vzniku možnosti osvobození příjmů z plnění z ostatního majetku u obmyšlených v příbuzenské linii, se zdá být lichým řešením. Takovou transakci přímo zamezuje ustanovení § 40 odst. 5 zákona č. 90/2012 Sb., o obchodních korporacích, ve znění pozdějších předpisů: „*Obchodní korporace nesmí poskytnout bezúplatné plnění společníkovi nebo osobě jemu blízké.*“. Pokud by se jednalo o úplatný převod, tak by musel být příjem zdaněn obchodní korporací a daňová úspora by tak žádná nevznikla.

Varianta 2 – Plnění z výnosů při dosažení zisku

Varianta 2 z pohledu správy svěřenského fondu se zabývá účetním a daňovým řešením, pokud by svěřenský fond generoval zisk. V případě *daňového řešení* je nutné plnění klasifikovat dle § 21c zákona o daních z příjmů. Podle zmíněného ustanovení je plnění do výše kladného výsledku hospodaření klasifikováno jako plnění ze zisku a spadá do dílčího základu daně § 8 – příjmy z kapitálového majetku. Svěřenský fond bude muset tento příjem zdanit zvláštní 15% sazbou daně dle § 38c odst. 1 zákona o daních z příjmů, kterou správa je povinna odvést správci daně. Zbylá část plnění je klasifikována jako plnění z ostatního majetku, v tomto případě je plnění zdaněno v daňovém přiznání obmyšlených. Účetní řešení tkví v zaúčtování závazku k obmyšleným

a zvolením zdroje, ze které svěřenský fond bude plnit. Vznik závazku bude zaúčtován analogicky, jako ve variantě 1. Vznik závazku obmyšleným plnit bude v účetnictví svěřenského fondu zaúčtován jako závazek k obmyšleným, kdy bude rozdělen analytickou evidencí rozlišující plnění ze zisku a plnění z ostatního majetku. Vznik nároku obmyšleným k plnění ze zisku v hodnotě výše zisku bude zaúčtováno ve prospěch účtu „372 – Závazky k obmyšleným“ s příslušnou analytikou a na vrub účtové skupiny „42 – Fondy ze zisku a převedené výsledky“, konkrétněji na vrub účtu „421 – Výsledek hospodaření minulých let“. Dále z tohoto plnění bude sražena srážková daň ve výši 15 %, tato daň bude zaúčtována na vrub účtu „372 – Závazky k obmyšleným“ a souvztažným zápisem ve prospěch účtu „342 – Srážková daň a daň z nemovitých věcí“. Plnění z ostatního majetku bude zaúčtováno ve prospěch účtu „372 – Závazky k obmyšleným“ s příslušnou analytikou a souvztažně na vrub účtu „411 – Vyčleněný a zvýšený majetek (Ostatní kapitálové fondy)“. Závazek zanikne úhradou plnění obmyšleným, například skrze bankovní účet. Účetní operace jsou vyobrazeny v tabulce 10.

Tabulka 10 Zaúčtování plnění z výnosů v zisku

Operace	MD	D
Vznik nároku na plnění z výnosů (ze zisku)	421	372.AE
Sražená srážková daň z plnění ze zisku	372.AE	342
Vznik nároku na plnění z výnosů (z ostatního majetku)	411	372.AE
Úhrada plnění z výnosů obmyšleným z bankovního účtu	372	221

Pozn.: AE je označení pro analytická evidence rozlišující plnění ze zisku a z ostatního majetku pro daňové účely.

Zdroj: vlastní zpracování na základě vzorového účtového rozvrhu v příloze A

Varianta 2 z pohledu obmyšlených se znovu bude týkat pouze daní, neboť obmyšlení nejsou účetními jednotkami anebo podnikateli. Obmyšlení budou povinni zdanit příjmy z plnění ze svěřenského fondu pouze část plnění, která tvoří plnění z ostatního majetku, a to v rámci svého daňového přiznání dle postupu uvedeného variantě 1 z pohledu obmyšlených. Obmyšlení neuvádí příjmy, které byly zdaněny srážkovou daní ve svěřenském fondu, do daňového přiznání.

5.3.4 Plnění poskytováním rodinného domu k užívání

Po plnění z výnosů, je druhým identifikovaným plněním z užitků plnění ve formě bezúplatného poskytování rodinného domu k užívání. Podmínkou pro nárok na takové plnění je, že nemovitost nebude obmyšlenými použita ke komerčním účelům. Rodinný dům bude obmyšleným poskytován k užívání celoročně. Svěřenský fond hradí veškeré služby, energie a vodu z peněžních prostředků, které svěřenský fond generuje, obmyšlení nic neplatí. Dále budou navržena účetní a daňová řešení pro správce a obmyšlené.

Účetní a daňové řešení poskytování plnění pro správu

Z pohledu účetního řešení svěřenského fondu je nutné upozornit, že zákon o účetnictví, prováděcí vyhláška a ani standardy podobné zachycení transakcí neupravují. Užívání rodinného domu je službou, která je bezúplatně poskytována obmyšleným. Z poskytování této služby plynou správě výdaje, resp. náklady, které budou zaúčtovány na vrub příslušných nákladových účtů dle jejich povahy. Nejčastěji tak budou zaúčtovány náklady na vrub skupiny „51 – Služby“ a „50 – Spotřebované nákupy“ pro neskladovatelné nákupy, jako jsou energie. Dále budou účtovány odpisy rodinného domu na vrub příslušné účtové skupiny „55 – Odpisy, rezervy, komplexní náklady příštích období a opravné položky v provozní oblasti“. U těchto nákladů je vhodné vést analytickou evidenci pro zjištění daňové uznatelnosti, resp. neuznatelnosti nákladů. Tyto náklady nebudou daňově účinné, neboť nejsou vynaložené na dosažení, zajištění a udržení příjmů svěřenského fondu. To jsou jediné výdaje, které účetní jednotka bude zaznamenávat, protože zákon o účetnictví nepřipouští účtování nákladů příležitosti, které vznikají z poskytování nemovité věci bezúplatně. Plnění obmyšleným ve formě užívání nemovitosti je v účetnictví promítnuto pouze ve formě nákladů spojených se správou majetku s přihlédnutím k zájmům obmyšleným. Znovu bude návrh pro dvě varianty, a to pro plnění ve ztrátě a v zisku svěřenského fondu.

Varianta 1 kdy svěřenský fond negeneruje zisky nelze čerpat tyto plody a užitky z těchto zisků. Pro udržení systematičnosti vedení účetnictví o poskytování plodů a užitků je doporučeno část záporného výsledku hospodaření tvořící náklady spojené se správou rodinného domu uhradit z účtu „411 – Vyčleněný a zvýšený majetek (Ostatní kapitálové fondy)“. Tato účetní operace bude provedena až po rozvahovém dni, ve kterém se zjistí, jestli svěřenský fond tvořil plody a užitky ve formě zisku. Účetní operace jsou zobrazeny v tabulce 11.

Tabulka 11 Účtování plnění z užívání rodinného domu ve ztrátě

Operace za rok T	MD	D
Náklady za služby	710	518.AE
Náklady za energie	710	502.AE
Úrokové náklady spojené s úvěrem	710	562.AE
Odpis nemovitého majetku	710	551.AE
Zúčtování ztráty (-)	710	702
Operace za rok T+1	MD	D
Neuhrazená ztráta minulých let (-)	701	422
Úhrada nákladů na plnění do výše ztráty	411	422

Pozn.: AE je označení pro analytická evidence rozlišující daňovou uznatelnost nákladů.

Zdroj: vlastní zpracování na základě vzorového účtového rozvrhu v příloze A

Ve variantě 2, uvažující plnění v zisku, nebude takové plnění nijak zaúčtováno, neboť takové plnění bylo uhrazeno z plodů a užitků ve formě zisku svěřenského fondu. Rozdílem bude, že nedojde k zaúčtování ztráty, a proto není potřeba takovou ztrátu hradit z vyčleněného nebo zvýšeného majetku.

Při daňovém řešení je nutné plnění z užívání majetku klasifikovat podle § 21c zákona o daních z příjmů jako plnění ze zisku nebo z ostatního majetku. Na základě klasifikace plnění ze zisku a z ostatního majetku dle zákona o daních z příjmů je zřejmé, že pokud svěřenský fond bude ve ztrátě, nebude moct ze zisku plnit, a proto se bude plnit z ostatního majetku svěřenského fondu, to koresponduje s účetním řešením tohoto plnění. V takovém případě je daňová povinnost na straně obmyšlených a svěřenský fond nemusí tuto problematiku řešit. Daňovou povinnost správa řeší, až v případě, kdy svěřenský fond generuje zisk. Pravidlo „zisk před majetkem“ nám udává povinnost zdanit plnění nejprve do výše zisku a až následně z ostatního majetku. Nicméně plnění ze zisku představuje kapitálový příjem a bezúplatné nepeněžní plnění ve formě užívání nemovitosti nemůže být ze své podstaty kapitálovým příjmem, neboť plnění ve formě poskytování majetku nelze plnit ze zisku, jedná se o nepeněžní transakci. Lze plnit ze zisku náklady spojené se správou nemovitostí, které při jejich vzniku jsou účtovány do nákladů. Nicméně samotné poskytování nemovitosti nepředstavuje plnění ze zisku, neboť takový příjem nelze ziskem uhradit, protože se na něj nevydávají žádné prostředky. Proto takové plnění bude vždy zdaněno u obmyšlených.

Daňové řešení plnění pro obmyšlené

Daňové řešení plnění pro obmyšlené se znovu pojí s daňovou povinností, která vzniká na základě plnění z užívání rodinného domu. Plnění z užívání je předmětem daně z příjmů, kdy se jedná o bezúplatné poskytnutí služby, které je předmětem daně dle společného ustanovení § 22 odst. 4 zákona o daních z příjmů. Plnění však není předmětem daně z přidané hodnoty, neboť se jedná o bezúplatné poskytnutí služby dle § 2 odst. 2 písm. b) zákona o dani z přidané hodnoty. Bezúplatné poskytnutí služby je forma bezúplatného nepeněžního plnění, jelikož takový příjem nelze identifikovat, jako kapitálový příjem je plnění z užívání zdaněno podle dílčího základu daně § 10 – ostatní příjmy. Užívání nemovitosti jako bezúplatné nepeněžní plnění, které je poskytováno celoročně na dobu neurčitou, bude oceněno dle § 3 odst. 3 písm. b) bodu 1. zákona o daních z příjmů jako pětinasobek hodnoty ročního plnění. Roční plnění bude oceněno cenou obvyklou podle § 23 odst. 6 zákona o daních z příjmů, protože se jedná o bezúplatné poskytování služby. Pro správné ocenění je nutné identifikovat o jakou službu (příjem) se v rámci plnění jedná.

Rodinný dům má sloužit k bydlení a k trávení volného času, nikoliv k vykonávání podnikatelské činnosti. Nemovitost bude k užívání dostupná obmyšleným po neomezenou dobu a žádný z obmyšlených nebude nijak omezován v jejím užívání. Při výčtu těchto podmínek je dostatečně jasné, že za obdobnou službu bude považován nájem rodinného domu, jehož ocenění bude stanoveno dle zvážení všech okolností, které mají na cenu vliv. Pro stanovení takové ceny je vhodný znalecký posudek. Bohužel znalecký posudek ke dni vytvoření práce nebyl vypracován a nelze ani odvodit cenu na základě trhu, protože v okolí nejsou uskutečňovány obdobné transakce a z minulosti nebyly žádné podobné transakce nalezeny. Proto bude dále uvedena hypotetická cena na základě obdobných nemovitostí, nicméně v jiné lokalitě, proto se skutečná cena pravděpodobně bude lišit. Nicméně odlišná cena by nijak nezměnila aplikovatelnost postupu daňového řešení. Stanovení hodnoty nepeněžního příjmu je zobrazeno v tabulce 12.

Tabulka 12 Ocenění užívání rodinného domu pro daňové účely

Druh ceny	Cena
Odhadnutá měsíční obvyklá cena pronájmu	49 000 Kč
Průměrná měsíční cena za služby, energie, teplo a vodu	5 396 Kč
Cena měsíčního plnění	54 396 Kč
Cena ročního plnění	652 752 Kč
Pětinasobek ceny ročního plnění	3 263 760 Kč

Zdroj: vlastní zpracování

Výpočet zdanitelných příjmů lze demonstrovat níže uvedeným výpočtním vzorcem:

$$\left(\text{Obvyklá cena ročního plnění} \times 5 \times \frac{1}{\text{počet obmyšlených}} \right)$$

Hodnota zdanitelného příjmu z tohoto plnění u obmyšlených (A), (B) a (C) činí 1 087 920 Kč. Jelikož tento příjem podléhá zdanění dle § 10 zákona o daních z příjmů, tak je možné příjem od daně osvobodit na základě § 10 odst. 3 písm. c) bodu 3. zákona o daních z příjmů. Takové osvobození je možné pouze u obmyšlených (B) a (C), neboť jsou dětmi zakladatele, takový příjem by byl u těchto obmyšlených osvobozen v plné výši. V případě následujících obmyšlených, kterými budou potomci obmyšlených (B) a (C), bude i u nich příjem osvobozen, protože splňují podmínku přímé linie k zakladateli nebo přispěvovateli.

Naopak u zakladatele, který je zároveň obmyšleným takový příjem nemůže být od daně osvobozen a zakladatel jej musí uvést v prvním roce vzniku nároku na plnění v rámci svého daňového přiznání. Při odhadovaných cenách zdanění tohoto plnění vychází na 163 188 Kč. Analogický postup by se uplatnil i v případě, kdyby byl majetek na doporučení autora práce zvýšen a nikoliv vyčleněn, jak je uvedeno v pododdílu 5.1.2. Jedná se o kontroverzní způsob zdanění obmyšleného, který samotný majetek pořídil ze zdaněných příjmů, který vyčlenil nebo zvýšil a následně jeho využívání musí znovu danit kvůli bezúplatnému plnění ze svěřenského fondu.

Takové plnění není vhodné, kvůli vysoké výši zdanění, která odporuje logice, protože daná osoba by příjem danila znovu a ve vysoké výši. Kvůli vysokému zdanění tohoto plnění u zakladatele (přispěvovatele), jakožto obmyšleného, vzniká otázka, zda neexistuje jiné nastavení transakcí, které by vedlo k snížení zdanění tohoto příjmu. Zásadní je, aby nebyl narušen účel založení svěřenského fondu, kterým je:

- 1) poskytování finanční podpory nejbližší rodině a zakladateli,
- 2) spravedlivé rozdělení tohoto majetku a
- 3) zajištění majetku vůči budoucím vlivům.

K úvaze přichází 3 varianty, jejichž aplikace by vedla ke snížení daňového zatížení u zakladatele (přispěvovatele), který je obmyšleným.

- 1) vyčlenění nemovitosti jinou osobou příbuznou v přímé linii,
- 2) nevyčleňovat ani nezvyšovat majetek do svěřenského fondu a

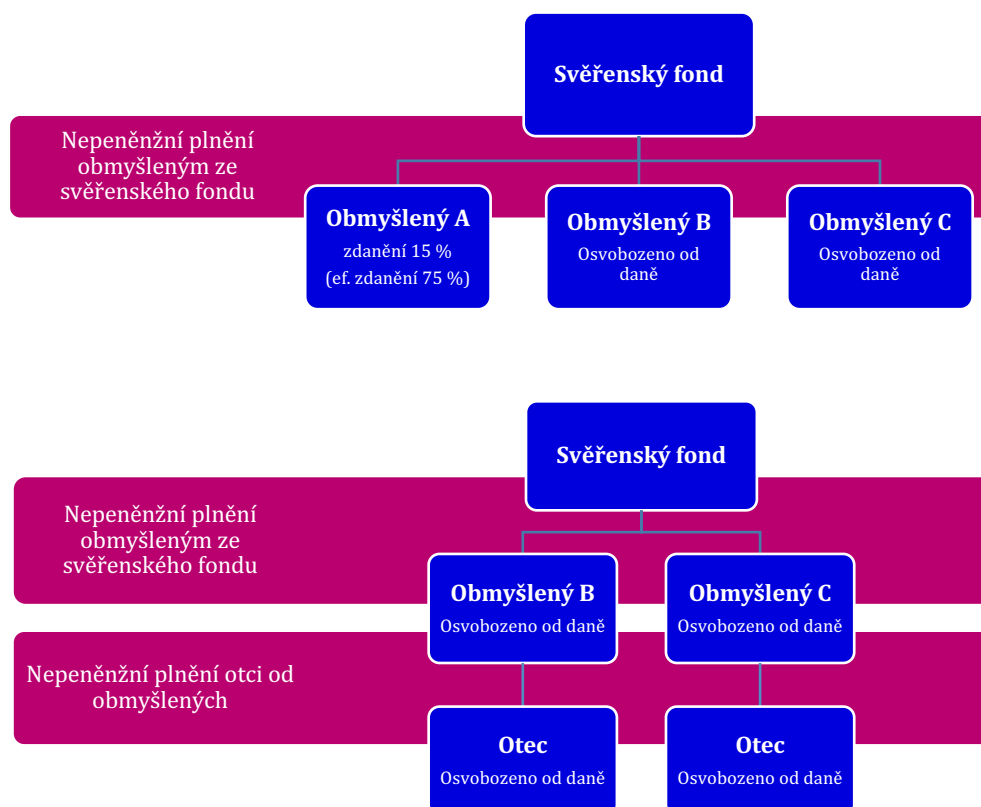
3) neposkytovat plnění tomuto obmyšlenému.

Varianta 1 by nenarušovala žádný z důvodů vzniku svěřenského fondu, všechny by byly zachovány a bylo by možné u všech obmyšlených tento příjem osvobodit od daně z příjmů. Nicméně na základě ustanovení § 8 odst. 4 zákona č. 280/2009 Sb. daňový řád, ve znění pozdějších předpisů, by se k takové transakci nemuselo přihlížet, neboť tato transakce by byla vykonstruovaná pouze s cílem snížení daňového zatížení. Proto tato varianta není vhodná.

Varianta 2 by naopak nevedla k účelu zajištění majetku vůči budoucím vlivům. Nicméně by došlo k výrazné daňové úspoře, neboť využívání ani poskytování rodinného domu by nevedlo ke zdanění. Nicméně u zakladatele hrozba ze zhoršující se situace nad zdaněním příjmů převládá. Proto tato varianta není vhodná.

Varianta 3 je poslední uvažovaná varianta. V takto nastavené transakci by plnění bylo poskytováno pouze obmyšleným (B) a (C), s tím, že zakladatel by využíval tuto nemovitost pouze za svolení obmyšlených (B) a (C), kteří by toto rozhodnutí nevydali jako správci, ale jako obmyšlení. Takto nastavená transakce by změnila vztah mezi tím, kdo plní a komu je plněno. Nepeněžní plnění by takto poskytovaly otci jeho děti z plnění svěřenského fondu. Plnění by tak bylo od daně osvobozeno, protože se jedná o příjem zdaněný dle dílčího základu daně § 10 – ostatní příjem a tato transakce by byla mezi příbuznými a na základě § 10 odst. 3 písm. d) zákona o daních z příjmů by byl příjem osvobozen. Tyto dvě rozdílné transakce a jejich dopad je zobrazen na schématu 4.

Schéma 4 Doporučené nastavení transakcí u nepeněžního plnění

Zdroj: vlastní zpracování

Nemělo by se jednat o naplnění § 8 odst. 4 zákona č. 280/2009 Sb. daňový řád ve znění pozdějších předpisů, tedy neplatnosti právního jednání z důvodů převažujícího účelu získání daňové výhody, jelikož zakladatel skutečně ztrácí právo na takové plnění ve formě užívání nemovitosti, kterého se zakladatel (otec) nebude moct domáhat. Obmyšlení (B) nebo (C) by měli mít možnost osobě (A) neposkytnout k užívání nemovitou věc, bez jakýchkoliv postihů. Na základě těchto závěrů je zakladateli doporučeno, aby jemu samotnému nebylo ve formě poskytování rodinného domu plněno.

5.3.5 Plnění z majetku

U vybraného svěřenského fondu lze identifikovat plnění z majetku pouze při zániku správy, který může nastat z níže uvedených rozhodných událostí:

- 1) uplynutím lhůty pro existenci svěřenského fondu,
- 2) rozhodnutím soudu anebo
- 3) pokud všichni obmyšlení se vzdají svých práv na plnění.

Ve vybraném svěřenském fondu je primárně obmyšleným k majetku zakladatel, pokud obmyšleným k majetku nebude zakladatel, a to například z důvodu jeho smrti nebo pokud se vzdá práva na plnění, tak se stávají obmyšlenými k majetku obmyšlení, kteří budou v tento moment obmyšlení k výnosům. Majetek se mezi ně rozdělí ve stejném poměru, jako se rozdělují výnosy. Pokud se obmyšlení z výnosů vzdají tohoto práva, tak se převádí majetek svěřenského fondu státu, jak je zobrazeno na obrázku 1 v pododdíle 1.5.3. Plnění z majetku, bude vždy zdaněno v dílčím základu daně § 10 zákona o daních z příjmů u obmyšlených.

Účetní řešení plnění z majetku pro správu

Návrh účetního řešení pro správu svěřenského fondu spočívá v úpravě účetních metod na základě porušení zásady předpokladu neomezeného trvání účetní jednotky, například zrušením rezerv. Následně po změně metod bude sestavena mezitímní účetní závěrka na základě, které bude zjištěn skutečný stav majetku a výsledek hospodaření. Plnění z majetku představuje převod vyčleněného majetku ze svěřenského fondu do majetku obmyšleného. Hodnota tohoto majetku je vykázána v položce „A.II.2.1. Ostatní kapitálové fondy“ konkrétně je zaúčtována na účtu „411 – Vyčleněný a zvýšený majetek (Ostatní kapitálové fondy)“. Obmyšlenému vzniká nárok na hodnotu majetku vykazaného v této položce. Majetek může být v podobě, ve které byl vyčleněn, nebo zvýšen anebo naopak může být majetek přeměněn v jiný majetek, například v peněžní prostředky. Majetek, který nesmí změnit svou podobu, představuje rodinný dům, který je správě majetku zakázán zcizit. V den vzniku nároku na plnění bude na základě mezitímní účetní závěrky zaúčtován závazek k obmyšleným k majetku, a to zaúčtováním ve prospěch účtu „372 – Závazky k obmyšleným“ a souvztažně na vrub účtu „411 – Vyčleněný a zvýšený majetek (Ostatní kapitálové fondy)“. Závazek zaniká převedením vyčleněného majetku do vlastnictví obmyšleného či obmyšlených. V případě, kdy svěřenský fond bude generovat zisk, bude na plnění nahlíženo jako na plnění ve formě

plodů a užitků. Takové plnění bude zaúčtováno ve prospěch účtové skupiny „372 – Závazky k obmyšleným“ a na vrub účtu „431 – Výsledek hospodaření“. Jelikož se jedná o plnění ze zisku, bude z tohoto plnění odvedena správou srážková daň. Zaúčtování plnění z majetku, při zániku správy, je zobrazeno v tabulce 13.

Tabulka 13 Zaúčtování plnění z majetku

Operace	MD	D
Vznik nároku na plnění z majetku	411	372.AE
Vznik nároku na plnění ze zisku	431	372.AE
Srážková daň z plnění ze zisku (15 %)	372.AE	342
Úhrada plnění z majetku	372.AE	Aktiva
Úhrada plnění z majetku (z bankovního účtu)	372.AE	221

Zdroj: vlastní zpracování na základě vzorového účtového rozvrhu v příloze A

Po převedení veškerého majetku obmyšleným k majetku zaniká správa majetku. Před tím, než zanikne tato správa, musí zajistit účetní povinnosti spojené s archivací účetních záznamů a o tomto způsobu zajištění prokazatelně informovat státní archiv. Správa ke dni zániku uzavře účetní knihy a sestaví mimořádnou účetní závěrku. Následně uschová a archivuje veškeré účetní záznamy spojené se správou majetku. Účetní závěrky a výroční zprávy na dobu 10 let a zbylé po dobu 5 let. (§ 31 zákona o účetnictví)

Daňové řešení plnění z majetku pro obmyšlené

Z pohledu obmyšlených je zásadní vyřešit zdanění plnění z majetku, které je daněno v dílčím základu daně § 10 – ostatní příjmy dle zákona o daních z příjmů. Plnění z majetku bude představovat jak peněžní, tak nepeněžní příjem, například ve formě rodinného domu. Nepeněžní příjem je nutné ocenit cenou obvyklou na základě ustanovení § 3 písm. a) zákona o daních z příjmů. Ocenění majetku nebude proto korespondovat s cenou vedenou v účetnictví. Dále je vhodné zkontrolovat možnost osvobození plnění z majetku dle § 10 odst. 3 písm. c) bodu 3 zákona o daních z příjmů.

Osvobození z pohledu zakladatele jako obmyšleného není možné, neboť majetek vyčlenil nebo zvýšil on sám, nebo obchodní korporace. Proto plnění z majetku bude muset zdanit v rámci svého daňového přiznání k daním z příjmů v dílčím základu daně § 10 – ostatní příjmy. Z pohledu ostatních obmyšlených, představující potomky zakladatele či přispěvovatele, lze

osvobodit plnění z majetku, které vyčlenila nebo zvýšila osoba (A) – zakladatel. Jedná se o veškerý majetek, kromě kanceláře. Kancelář obmyšlení budou muset ocenit cenou obvyklou a zdanit jej v rámci svých daňových příznání k daním z příjmů v dílčím základu daně § 10 – ostatní příjmy dle zákona o daních z příjmů. Pokud budou osvobozené příjmy převyšovat částku 5 mil. Kč je povinen obmyšlený tuto skutečnost oznámit správci daně dle § 38v odst. 1 zákona o daních z příjmů.

5.4 Shrnutí

V této kapitole byly navrženy účetní a daňové řešení specifických operací pro správu soukromého svěřenského fondu a zakladatele (příspěvovatele). Kdy zakladatel byl zároveň správcem a obmyšleným. Dále byly jmenovány obmyšlenými dvě děti zakladatele, kdy všichni tito obmyšlení jsou zároveň správci vybraného svěřenského fondu. Po smrti dětí zakladatele budou obmyšlenými jejich děti. Jelikož obmyšlení jsou pouze nepodnikající fyzické osoby, bylo těmto osobám navrženo pouze daňové řešení transakcí ze svěřenského fondu v podobě plnění z plodů a užitků a z majetku. Pro daňové účely je zásadní vztah, že zakladatel (A) je otcem obmyšlených (B) a (C).

Účetní řešení pro správu svěřenského fondu se nejdříve týkalo jeho vzniku, kdy návrh obsahoval způsob ocenění majetku pro potřeby účetnictví. Majetek byl oceněn jak jmenovitou hodnotnou, tak reprodukční pořizovací cenou. Reprodukční pořizovací cenou byl oceněn nemovitý majetek, kdy bylo doporučeno u rodinného domu využít posudek znalce z důvodu jeho atypičnosti a vysoké ceně. Dále pro nestavební pozemek byla pro ocenění zvolena výnosová metoda dle zákona o oceňování, a to z důvodů nízké ceny majetku, a protože by se cena ocenění dle zákona neměla významně lišit od ceny tržní. Správce využitím ocenění dle zákona o ocenění sníží náklady a splní tak i svou povinnost plné správy (snahu o snižování nákladů správy). Dále bylo doporučeno vykázání vyčleněného majetku v aktivech a pasivech. Zásadní bylo vykázání v pasivech, kdy vyčleněný majetek byl vykázán v položce „A.II.2.1 – Ostatní kapitálové fondy“. Vykázání vyčleněného majetku je pro vybraný svěřenský fond optimální, protože správa není schopná identifikovat splatnost plnění z majetku obmyšleným, proto se jedná o vlastní kapitál. Taková identifikace vyčleněného majetku je i v souladu s Mezinárodními standardy účetního výkaznictví (IFRS) uplatňovaných v Kanadě. České účetnictví na rozdíl od mezinárodních standardů stanovují

detailnější požadavky na popis vlastního kapitálu, kdy jediným možným řešením je vykázat takto vyčleněný majetek v položce „A.II.2.1 – Ostatní kapitálové fondy“, a to z důvodu, že:

- 1) svěřenský fond ze své podstaty netvoří základní kapitál, což podporují i Mezinárodní standardy účetního výkaznictví (IFRS) a
- 2) jiné položky neodpovídají popisu vyčleněného majetku.

Aktiva ve svěřenském fondu byla zaúčtována jako peněžní prostředky a pohledávka za zakladateli. Pohledávka za zakladateli byla vytvořena na základě vyčlenění nemovitých věcí, které podléhají procesu změn vlastnických práv, dokud změna vlastnických práv nebude provedena, resp. majetek nebude převeden do správy, bude majetek vykázán jako pohledávka k tomuto majetku. Obdobně se postupovalo i u vyčleněného majetku, který nebyl již vykázán, ale pouze zaúčtován.

Po vykázání vyčleněného majetku byly otevřeny účetní knihy, ve kterých se účtuje podle navrženého účtového rozvrhu obsahující speciální účty pro zaúčtování specifických operací vybraného svěřenského fondu. Při otevření účetních knih se vycházelo ze zahajovací rozvahy svěřenského fondu. Dále byly navrženy účetní postupy plnění z užitků a z majetku. Plnění ze svěřenského fondu bylo identifikováno jako:

- 1) plnění z výnosů,
- 2) plnění ve formě poskytování rodinného domu k užívání a
- 3) plnění z majetku svěřenského fondu

Při plnění ze zisku je zásadní, z jakého zdroje účetní jednotka plní, zda ze zisku nebo z vyčleněného majetku, protože i přes skutečnost, že vybraný svěřenský fond je ve ztrátě, nebo nárok na plnění je vyšší než zisk svěřenského fondu, tak správa má povinnost obmyšleným plnění vyplatit. Pokud svěřenský fond generuje ztrátu, musí plnění uhradit z jiného zdroje a tím je majetek, který byl vyčleněn zakladatelem nebo zvýšen přispěvovatelem, nelze o takové plnění zvyšovat ztrátu, protože nelze plnit z něčeho, čím svěřenský fond nedisponuje. Proto lze uvažovat pouze plnění z majetku, stejně na to nahlíží i zákon o daních z příjmů. Pokud vybraný svěřenský fond bude generovat zisk, plní nejprve z něj. Jedná se o optimální řešení, neboť tím nesnižuje hodnotu vyčleněného a zvýšeného majetku a nesnižuje tak nároky budoucím obmyšleným. Navíc zisk představuje užitky, proto plnění z užitků bude primárně hrazeno ziskem, neboť on sám představuje užitek. Plnění ve formě užívání rodinného domu bude v účetnictví promítnuto pouze v zaúčtování

nákladů, pokud na základě těchto nákladů vznikne ztráta, bude tato ztráta uhrazena z vyčleněného a zvýšeného majetku ze stejných důvodů jako u plnění z výnosů. Plnění z majetku následně představuje převod konkrétního vyčleněného a zvýšeného majetku z vybraného svěřenského fondu do vlastnictví obmyšlených, kdy majetek znovu má svého vlastníka. Jedná se o převedení konkrétního majetku, který byl vyčleněn nebo zvýšen do svěřenského fondu. Ve vybraném svěřenském fondu převod majetku znamená i zánik správy a s tím spojený zánik povinnosti vést účetnictví, proto je po převedení majetku nutné provést archivaci účetních záznamů a uzavřít účetní knihy.

Daňové řešení pro správu svěřenského fondu se při založení týkalo daňových a registračních povinností, kdy svěřenský fond se musí, kvůli přiznávané daňové subjektivitě, zaregistrovat k daním z příjmů. Pro potřeby zjištění základu daně z příjmů právnických osob je nutné správně klasifikovat daňově uznatelné náklady, kdy správa je povinna v účetnictví evidovat veškeré operace spojené se správou majetku, ale daňově uznatelné jsou pouze ty náklady, které byly vynaloženy na dosažení, zajištění a udržení příjmů. Ve vybraném svěřenském fondu jsou tak daňově účinné náklady spojené s pronájmem kanceláře a s pachtováním půdy, všechny další náklady jsou daňově neúčinné. Daňově účinné jsou i daňové odpisy kanceláře, která byla zvýšena do svěřenského fondu obchodní korporací. Majetek se odpisoval v návaznosti na odpisování příspěvovatelem. Zbývá daňové řešení se týkala především zdanění plnění z užitků, kdy optimální řešení je správná identifikace a zdanění příjmů dle zákona o daních z příjmů. Plnění z výnosů podléhá pravidlu „*zisk před majetkem*“, kdy je plnění z užitků nejdříve plnit do výše zisku. Pokud je plněno ze zisku svěřenského fondu, je plnění zdaněno 15% zvláštní sazbou daně svěřenským fondem, plnění nad výši tohoto zisku je zdaněno v rámci daňových přiznání k daním z příjmů u obmyšlených. Plnění z poskytování rodinného domu k užívání nebude nikdy kapitálovým příjmem, neboť takový příjem nelze ze zisku hradit, proto takové plnění bude zdaněno v rámci daňových přiznání k daním z příjmů u obmyšlených. Stejně tak plnění z majetku, které je vždy daněno podle dílčího základu daně § 10 – ostatní příjmy u obmyšlených.

Účetní řešení u zakladatele a příspěvovatele spočívalo v doporučení zakladateli nevyčleňovat nemovitý majetek do svěřenského fondu, ale zvýšit jej. Takový závěr bylo dosaženo po zvážení rizik spojených se špatným popisem věci, který by mohl mít za následek neúspěšné vkladové řízení.

Pokud by taková situace vznikla, bylo by možné statut změnit pouze za pomoci soudu a tím by se vyčlenění majetku a jeho převzetí správou zdrželo. Proto je u majetku, který podléhá procesu změn vlastnických práv optimální majetek zvyšovat na základě smlouvy o zvýšení majetku, nikoliv vyčleňovat. Zakladateli při zvýšení majetku nezaniknou žádná práva spojená s vyčleněním majetku a při chybném popisu věcí, lze takovou chybu snadněji napravit. Zakladatel z pozice vlastníka a jednatele společnosti dále zvyšuje do svěřenského fondu nebytový prostor (kancelář) z majetku obchodní korporace. Příspěvateli tak byl poskytnut účetní postup vyřazení majetku pro účely zvýšení majetku do svěřenského fondu.

Daňové řešení pro zakladatele nebylo potřeba žádné, neboť zakladateli se s vyčleněním ani zvýšením majetku nepojily žádné daňové povinnosti. Zakladatel vyčleňoval majetek z osobního vlastnictví a zákon o daních z příjmů neumožňuje snížení příjmů, jako je tomu v Kanadě, na druhou stranu vyčlenění či zvýšení majetku není ani příjmem svěřenského fondu. Dále u zakladatele byly řešeny daňové povinnosti z pozice obmyšleného, kdy pozice zakladatele má dopad na zdanění plnění z majetku. U příspěvovatele byla poskytnuta daňová řešení v podobě daňové uznatelnosti spojené se zvýšením majetku, kdy nebylo možné vyřazení majetku uznat jako daňově uznatelný náklad, protože se se zvýšením majetku nepojí pro obchodní korporaci žádné výhody a není dodržena obecná podmínka pro daňovou uznatelnost nákladů. Dále musí příspěvovatel poskytnout svěřenskému fondu daňový odpisový plán, protože na odpisování majetku naváže svěřenský fond. I přes to, že příspěvovatel je plátcem daně z přidané hodnoty, nebylo třeba provést vyrovnání a úpravu odpočtu, protože dodání nebytového prostoru bylo od daně z přidané hodnoty osvobozeno.

Optimální daňové řešení u obmyšlených bylo závislé na klasifikaci plnění z pohledu daně z příjmů, kdy plnění ze zisku je zdaněno 15% zvláštní sazbou daně (srážkovou daní) a obmyšlení takové příjmy nemusí, ale můžou, uvést do svého daňového přiznání k daním z příjmů v dílčím základu daně § 8 – kapitálové příjmy. Pokud je plnění nad výši zisku anebo je plněno z vyčleněného majetku, jedná se o příjem zdaněný dle § 10 – ostatní příjmy. Plnění zdaněné v tomto dílčím základu lze u potomků zakladatele či příspěvovatele osvobodit, ale to pouze u majetku, který byl vyčleněn nebo zvýšen zakladatelem. Takové osvobození se proto netýká majetku, který byl vyčleněn obchodní korporací. Plnění nelze osvobodit u zakladatele, který není sám sobě osoba příbuzná. Proto plnění z majetku a z ostatního majetku

(u plnění z užitků nad výši zisku) musí zdanit v rámci svého daňového přiznání k daním z příjmů. V takovém případě je majetek, který byl pořízen zakladatelem ze zdaněných příjmů znovu zdaněn v rámci plnění. Vysoké zdanění lze u zakladatele pozorovat při plnění ve formě užívání rodinného domu, kdy zakladatel jako obmyšlený musí takový příjem zdanit jako pětinasobek ročního plnění. Proto bylo navrženo doporučení, podle kterého je optimálním řešením neposkytovat tento druh plnění zakladateli, takové doporučení lze uplatnit u všech svěřenských fondů.

V poslední řadě bylo z daňového hlediska řešeno plnění z majetku, které je klasifikováno jako bezúplatné plnění, kdy většina majetku představuje nepeněžní majetek, takový majetek je nutné dle zákona o daních z příjmů ocenit cenou obvyklou. Pokud by byl obmyšlený k majetku shodný s osobou zakladatele nebo přispěvovatele, musel by být zdaněn veškerý vyčleněný majetek v rámci jeho daňového přiznání. V případě, kdy by obmyšleným k majetku byl nějaký z jeho potomků, byla by většina těchto příjmů od daně osvobozena, až na nebytový prostor, který je zvýšen do svěřenského fondu obchodní korporací. Pokud by majetek osvobozený od daně přesahoval u obmyšlených 5 mil. Kč, musel by o této skutečnosti být informován správce daně. Navržené řešení z pohledu daní je optimální, protože je v souladu s diskutovaným pravidlem „*zisk před majetkem*“ dle § 21c zákona o daních z příjmů a zároveň s výkladem tohoto pravidla dle Generálního finančního ředitelství. Dále nelze využít pro rozšíření možností osvobození jiné nastavení transakcí, protože zakladatel nikdy nemůže mít příjmy plynoucí z plnění z majetku osvobozené od daně a převádění majetku na jinou osobu v přímé linii za účelem snížení zdanění by naplňovalo ustanovení § 8 odst. 4 daňového řádu, což by vedlo k neplatnosti právního jednání. Stejně tak nelze bezúplatně převést kancelář z obchodní korporace na zakladatele, který by tento majetek dále vložil do svěřenského fondu, neboť to ustanovení § 40 odst. 5 zákona o obchodních korporacích zakazuje.

Závěr

Hlavním cílem diplomové práce bylo na základě analýzy a komparace právní úpravy a fungování svěřenských fondů v České republice a Kanadě navrhnout optimální účetní a daňové řešení založení a následné správy svěřenského fondu zakládaného vybraným podnikatelským subjektem z pohledu zakladatele fondu, správce fondu a beneficianta (obmyšleného). Pro naplnění hlavního cíle byly stanoveny čtyři parciální cíle, které byly jednotlivě řešeny v dílčích kapitolách:

- 1) Na základě analýzy právní úpravy svěřenského fondu dle občanského zákoníku a dedukce identifikovat specifické operace a oblasti svěřenského fondu pro potřeby účetnictví a daní.
- 2) Provést analýzu zákona o účetnictví a účetních prováděcích předpisů upravujících svěřenský fond se zaměřením na jeho specifické operace
- 3) Provést analýzu daňových zákonů upravujících daňové povinnosti svěřenského fondu, správce, zakladatele a obmyšlených se zaměřením na identifikaci plnění z fondu z pohledu daně z příjmů.
- 4) Provést analýzu a komparace úpravy vedení účetnictví svěřenského fondu v Kanadě se zaměřením na provincii Québec a provedení následné analýzy a komparace daňové úpravy s Českou republikou
- 5) Na základě dosažených poznatků pomocí dedukce a syntézy navrhnout pro vybraný svěřenský fond optimální účetní a daňové řešení pro správu, zakladatele a obmyšlené.

V první kapitole byla provedena analýza úpravy soukromého svěřenského fondu, který představuje správu cizího majetku bez právní osobnosti. Tato kapitola byla zaměřena na figurující osoby a jejich funkce, pojetí majetku, vznik a zánik svěřenského fondu. Během této analýzy byly identifikovány specifické operace vyčlenění a zvýšení majetku, kdy osoby vkládající majetek ztrácí svá majetková práva, majetek se stává autonomním a spravuje jej správce. Následně je specifické plnění ze svěřenského fondu dle statutu, kdy je plněno na základě předem stanovených podmínek zakladatele. Pro obmyšlené představuje plnění příjem, na který mají při splnění podmínek nárok, a to i v případě, že je svěřenský fond ve ztrátě. Plnění se rozlišuje na plnění z plodů a užitků anebo z majetku.

V druhé kapitole byla provedena analýza zákona o účetnictví a příslušných účetních prováděcích předpisů. Svěřenský fond je dle zákona o účetnictví považován za účetní jednotku, která je vždy povinná vést podvojný účetnictví a nahlíží se na ni jako na účetní jednotku vykonávající podnikatelskou činnost, a proto se na ni vztahují i účetní prováděcí předpisy pro podnikající subjekty, a to i navzdory tomu, že svěřenský fond není podnikající subjekt, ale institut správy cizího majetku. Tyto účetní prováděcí předpisy pro podnikatele nijak neupravují postup vykázání a zaúčtování specifických operací ve svěřenském fondu, což otevírá prostor pro navržení účetního řešení vybraného svěřenského fondu.

Zákon o daních z příjmů a zákon o dani z přidané hodnoty nahlíží na svěřenský fond jako na právnickou osobu, i navzdory tomu, že se jedná o autonomní vlastnictví v rámci cizí správy majetku. Daňová úprava svěřenského fondu je podrobnější než ta účetní a obsahuje více speciálních ustanovení upravujících specifické operace svěřenského fondu. Především tato ustanovení obsahuje zákon o daních z příjmů, kdy na vyčleněný a zvýšený majetek nahlíží jako na vklad do obchodní korporace. Dále tento zákon upravuje klasifikace plnění na plnění ze zisku, z majetku a z ostatního majetku, kdy se způsob zdanění výrazně liší dle klasifikace těchto plnění. Plnění ze zisku je zdaněno pomocí srážkové daně u zdroje, zatímco plnění z majetku a ostatního majetku je zdaněno v rámci daňových přiznání u obmyšlených. Zásadní pro správnou klasifikaci plnění je rozeznání zdroje, ze kterého je plnění hrazeno.

Na základě čtvrté kapitoly bylo zjištěno, že kanadská úprava, na rozdíl od české úpravy, obecně nestanovuje povinnost svěřenským fondům vést účetnictví. Pouze je správcům daná povinnost poskytovat jednou ročně vyúčtování, které nepodléhá kanadským účetním standardům, které jsou v Kanadě využívány. Účetnictví má povinnost vést pouze diplomovaný účetní, který vykonává správu svěřenského fondu. Kanadské účetní standardy představují Mezinárodní standardy účetního výkaznictví (IFRS). Nicméně ani tyto standardy speciálně neupravují specifické operace svěřenských fondů. Přesto byly standardy použity pro zjištění způsobu vykázání těchto specifických operací svěřenského fondu. Na základě použití těchto standardů se došlo k závěru, že vyčlenění a zvýšení majetku může být za určitých okolností závazek. Taková situace nastává tehdy, pokud účetní jednotka zná okamžik vzniku nároku obmyšleného na plnění k majetku. V jiném případě se jedná o vlastní kapitál. Při komparaci daňové úpravy svěřenského fondu

v Kanadě a v České republice, byly zjištěny výrazné odlišnosti, které se týkaly především postoje k daňovému plánování. Český zákonodárce se snažil upravit svěřenský fond tak, aby nedošlo k daňovému plánování a zvolil postup, který by měl zajistit daňovou neutralitu svěřenského fondu k investicím. V Kanadě naopak jsou svěřenským fondům přiznávány zvláštní daňové režimy, které mají dopomoci jednotlivcům snížit jejich daňové zatížení. Snížení daňového zatížení napomáhá i možnost daňové uznatelnosti převodu majetku do svěřenského fondu či možnost volby zdanění příjmů ze svěřenského fondu.

V poslední části práce byla provedena analýza statutu svěřenského fondu a jeho záměru založení a na základě dosažených poznatků z předchozích kapitol bylo navrženo optimální účetní a daňové řešení pro svěřenský fond (resp. správu), zakladatele a obmyšlené. Optimální účetní řešení pro správu obsahovalo postup vykázání a zaúčtování specifických operací svěřenského fondu. Zásadní je postup vykázání vyčleněného a zvýšeného majetku v pasivech, kdy je nutné identifikovat nárok na plnění z majetku, pokud je vznik (splatnost) nároku na plnění z majetku identifikováno jedná se o závazek k obmyšleným, pokud nelze takové plnění identifikovat bude tento majetek vykázán jako ostatní kapitálové fondy. Dále bylo poskytnuto účetní řešení plnění z výnosů a plnění v podobě poskytování užívání rodinného domu, kdy je účetní řešení závislé na skutečnosti, zda vybraný svěřenský fond generuje zisk nebo ztrátu. Následně byl poskytnut i účetní postup pro plnění z majetku. Optimální daňové řešení spočívá v identifikaci daňové uznatelnosti nákladů a klasifikace plnění z pohledu zákona o daních z příjmů. Daňovou povinnost u plnění má správa pouze u plnění ze zisku, kdy svěřenský fond musí odvést z plnění srážkovou daň. Optimální řešení pro zakladatele je majetek podléhající procesu změn vlastnických práv nevyčleňovat, ale zvyšovat, kvůli komplikovanosti opravy statutu, který slouží jako příloha u těchto změn. Dále je zakladateli, který jako přispěvovatel, vyčleňuje majetek z obchodní společnosti, poskytnuto účetní a daňové řešení vyřazení majetku. Optimální daňové řešení u obmyšlených spočívá v postupu zdanění příjmů z plnění, které bylo klasifikováno jako plnění z majetku nebo z ostatního majetku. Příjem z plnění z majetku a ostatního majetku vyčleněného nebo zvýšeného zakladatelem je u obmyšlených, kteří jsou dětmi zakladatele, možné osvobodit od daně. Zakladatele se tato možnost netýká, neboť není sám sobě osobou příbuznou.

Přínosem práce je poskytnutí účetního a daňového řešení specifických operací svěřenského fondu správě, zakladateli a obmyšleným. Nicméně získané poznatky a návrhy jsou aplikovatelné i pro zbylé soukromé svěřenské fondy s obdobným plněním. Taktéž může tato práce posloužit jako inspirace pro vytvoření speciální účetní úpravy vykázání a zaúčtování specifických operací svěřenského fondu.

Použité zdroje

Monografie

- [1] BRANDEJS, Tomáš, Milena DRÁBOVÁ, Michal DUŠEK, Olga HOLUBOVÁ a Milan TOMÍČEK, 2019. *Zákon o dani z přidané hodnoty: Komentář* (online). In: ASPI (právní informační systém). Praha: Wolters Kluwer ČR (cit. 2020-12-20). Dostupné v Systému ASPI. ISSN: 2336-517X.
- [2] BŘEZINOVÁ, Hana. *Zákon o účetnictví: Praktický komentář* (pro vybrané účetní jednotky) [Systém ASPI]. Wolters Kluwer (cit. 2021-4-14). ASPI_ID KO563_p11991CZ. Dostupné v Systému ASPI. ISSN: 2336-517X.
- [3] BŘEZINOVÁ, Hana aj. *Zákon o účetnictví: Komentář* [Systém ASPI]. Wolters Kluwer (cit. 2021-4-21). ASPI_ID KO563_1991CZ. Dostupné v Systému ASPI. ISSN: 2336-517X.
- [4] BŘEZINOVÁ, Hana; Dvořáková, Dana; Müllerová, Libuše; Vomáčková, Hana *České účetní standardy pro podnikatele: Komentář* [Systém ASPI]. Wolters Kluwer (cit. 2021-4-13). ASPI_ID KO563_203CZ. Dostupné v Systému ASPI. ISSN: 2336-517X.
- [5] HUDSON, Alastair, 2019. *Equity and Trusts*. 9. vyd. New York: Routledge, 2017. 1160 s. ISBN 978-1-138-12258-1.
- [6] HÝBLOVÁ, Eva a Filip HAMPL, 2020. *Mezinárodní standardy účetního výkaznictví*: Studijní text. Brno: Masarykova univerzita. ISBN 978-80-210-9580-9.
- [7] JOSKOVÁ, Lucie a Lukáš PĚSNA, 2017. *Správa cizího majetku*. Praha: Wolters Kluwer. Právo prakticky. ISBN 978-80-7552-552-9.
- [8] KRÁLOVÁ, Magdalena, 2020. *Zákon o účetnictví s komentářem: s účinností od 1.1.2020* Praha: Grada Publishing. Účetnictví a daně (Grada). ISBN 978-80-271-1047-6.
- [9] MARTINCOVÁ, Drahomíra, Jiří HLAVÁČ, Radim BLÁHA, Zdeněk MORÁVEK, Petr BERÁNEK, Lubomír JANOUŠEK a Savina FINARDI. 2017. *Zákon o daních z příjmů: Komentář* [Systém ASPI]. Wolters Kluwer (cit. 2021-04-16). ASPI_ID KO586_1992CZ. Dostupné v Systému ASPI. ISSN: 2336-517X.

- [10] MINISTERSTVO FINANCÍ ČR, Odbor 26 (sekce 5), 2014 *Komentář k určování obvyklé ceny (ocenění majetku a služeb)* (online). 2014, 11 (cit. 2021-04-18). Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/ocenovani-majetku/komentare/komentar-k-urcovani-obvykle-ceny-oceneni-19349>
- [11] NADEAU, Caroline, Jason DOUCET a kol., 2011. *International Financial Reporting Standards: Their adoption in Canada*. 1. Canada: Canadian Tax Foundation. ISBN 978-0-88808-251-0.
- [12] ROTH, Elie S., 2017. *Welcome stranger: a global perspective on the taxation of trusts—Canadian income taxation of trusts and beneficiaries*. *Trusts & Trustees* (online). 2017, 23(1), 88-108 (cit. 2021-01-19). ISSN 1363-1780. Dostupné z: doi:10.1093/tandt/ttw208
- [13] ŠVESTKA, Jiří, Jan DVOŘÁK, Josef FIALA aj. *Občanský zákoník: Komentář, Svazek IV, (§ 1475-1720)* [Systém ASPI]. Wolters Kluwer (cit. 2021-04-17). ASPI_ID KO89_d2012CZ. Dostupné v Systému ASPI. ISSN: 2336-517X.
- [14] ŠVESTKA, Jiří, Jan DVOŘÁK, Josef FIALA aj. *Občanský zákoník: Komentář, Svazek III, (§ 976-1474)* [Systém ASPI]. Wolters Kluwer (cit. 2021-04-17). ASPI_ID KO89_c2012CZ. Dostupné v Systému ASPI. ISSN: 2336-517X.
- [15] SVEJKOVSKÝ, Jaroslav a Ivan KOVÁŘ, 2018. *Svěřenské fondy: příležitosti a rizika*. V Praze: C.H. Beck. Právní praxe. ISBN 978-80-7400-726-2.
- [16] VONDRÁČEK, Ondřej. *Skuteční majitelé a vlastnické struktury právnických osob a svěřenských fondů : rozkrývání, evidence a dokládání*. Vydání první. V Praze: C.H. Beck, 2018. xxi, 218. ISBN 9788074006951.

Odborné články

- [17] BUREŠ, Martin, 2019. *Jak bude obmyšlený zdaňovat příjem ze svěřenského fondu aneb dává vám to také smysl?* (online). In: ASPI (právní informační systém). Praha: Wolters Kluwer ČR (cit. 2020-12-20). Dostupné v systému ASPI.
- [18] BÜRGER, Jan a Martin ŠVALBACH, 2014. *Daňové aspekty svěřenského fondu*. NewsPRK - Právní aktuality [Systém ASPI]. ASPI: PRK Partners, 2014, 2014(6) (cit. 2021-04-18). ASPI_ID LIT51912CZ. Dostupné v systému ASPI

- [19] FOLWARCZNY, Zenon a Karel HERBST, 2015. *Svěřenské fondy*. DEX. - Daňový expert (online). ASPI: Wolters Kluwer, 2015, 2015(4) (cit. 2021-04-18). ASPI_ID LIT137099CZ. Dostupné z: Systému ASPI
- [20] ORLOVÁ, Pavlína, 2013. *Vedení účetnictví a povinnosti dlužníka v insolvenčním řízení*, 1. část. UcetP. - Účetnictví v praxi (online). ASPI: Wolters Kluwer, 2015, 2013(3) (cit. 2021-04-18). ASPI_ID LIT43704CZ. Dostupné z: Systému ASPI
- [21] PESLAR, Oldřich, 2014. *Svěřenský fond*. DaP - Daně a právo v praxi (online). Wolters Kluwer, 2014, 2014(12) (cit. 2021-04-18). ASPI_ID 50074CZ. Dostupné z: Systému ASPI
- [22] ROPER, Mathew. *Accounting, disclosure, and trustees' costs. Trusts & Trustees*. Oxford, VB: Oxford University Press, 2017, roč. 23, č. 2, s. 242-246. ISSN 1363-1780. doi:10.1093/tandt/ttw187.
- [23] SVEJKOVSKÝ, Jaroslav, Marek, Radan a kol., a. 2015. *Správa cizího majetku v novém občanském zákoníku*. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2015. 978-80-7400-548-0.
- [24] SVEJKOVSKÝ, Jaroslav, 2020. *Svěřenský fond - úprava podle občanského zákoníku*. ADN. - Ad Notam (online). ASPI: Ad Notam, 2020, 2020(2) (cit. 2021-04-18). ASPI_ID LIT284393CZ. Dostupné z: Systému ASPI
- [25] VOJTĚCH, Jakub, 2019. *Práva obmyšleného na plnění ze svěřenského fondu: ius fruendi a ius adquirendi*1. SoukPr - Soukromé právo [Systém ASPI]. ASPI: Wolters Kluwer, 2019, 2019(3) (cit. 2021-04-18). ASPI_ID LIT261207CZ. Dostupné z: Systému ASPI

Internetové zdroje

- [26] BDC, 2021. *Accounting Standards for Private Enterprises (ASPE)*. BDC.ca (online). Canada: Business Development Bank of Canada (cit. 2021-04-21). Dostupné z: <https://www.bdc.ca/en/articles-tools/entrepreneur-toolkit/templates-business-guides/glossary/accounting-standards-for-financial-enterprises#:~:text=The%20Accounting%20Standards%20for%20Private,on%20a%20public%20stock%20exchange>.
- [27] BRAGG, Steven, 2020. *Fiduciary Accounting (#278)*. AccountingTools (online). Centennial, Spojené státy americké: AccountingTools, 23.04.2020 [cit.2021-04-20]. Dostupné z:

POUŽITÉ ZDROJE

- <https://www.accountingtools.com/podcast-blog/2020/4/23/fiduciary-accounting-278>
- [28] EY, 2020. *Corporate income tax rates for active business income. Tax calculators* (online). Ernst & Young Global Limited (cit. 2021-01-19). Dostupné z: https://assets.ey.com/content/dam/ey-sites/ey-com/en_ca/topics/tax/tax-calculators/2020/ey-tax-rates-corporate-2020-07-31-v1.pdf
- [29] FCAC, 2020. *T3 Trust Guide – 2020: Types of trust*. Canada.ca (online). Kanada: Financial Consumer Agency of Canada, 2020 (cit. 2021-04-26). Dostupné z: <https://www.canada.ca/en/revenue-agency/services/forms-publications/publications/t4013.html>
- [30] CURTIS, David, 2017. *Everything you need to know about Graduated Rate Estates*. Tax calculators (online). Toronto: Advisor's Edge, 2017 (cit. 2021-01-19). Dostupné z: https://www.advisor.ca/columnists_/curtis-davis/everything-you-need-to-know-about-graduated-rate-estates/
- [31] IFAC, 2020. *Canada: Legal and Regulatory Environment*. International Federation of Accountants (online). New York: International Federation of Accountants, 2020 (cit. 2021-5-10). Dostupné z: <https://www.ifac.org/about-ifac/membership/country/canada>
- [32] MCLAUGHLIN, Paul, 2002. *TRUST ACCOUNTING*. CBA.org (online). Kanada: The Canadian Bar Association, 2002 (cit. 2021-04-26). Dostupné z: <https://www.cba.org/Publications-Resources/CBA-Practice-Link/solo/2002/Trust-Accounting>

Judikatura

- [33] Rozsudek Nejvyššího soudu ČR - senátu ze dne 18.12.2018, sp. zn. MSPH 60 INS XY 160 ICm XY 27 ICdo 62/2017 [ASPI ID: JUD418518CZ]
- [34] Rozsudek Nejvyššího správního soudu - senátu (ostatní) ze dne 28. 8.2013, sp. zn. 8 Afs 30/2012 - 32 [ASPI ID: JUD241890CZ]
- [35] Usnesení Nejvyššího soudu ČR - senátu ze dne 12. 8.2014, sp. zn. 26 Cdo 1332/2014 [ASPI ID: JUD262121CZ]

Právní předpisy

Zákony

- [36] Zákon č. 16/1993 Sb., o dani silniční, ve znění pozdějších předpisů. In: ASPI (právní informační systém). Praha: Wolters Kluwer ČR (vid. 2021-05-17)
- [37] Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů. In: ASPI (právní informační systém). Praha: Wolters Kluwer ČR (vid. 2021-05-17)
- [38] Zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních korporacích, ve znění pozdějších předpisů. In: ASPI (právní informační systém). Praha: Wolters Kluwer ČR (vid. 2021-05-17)
- [39] Zákon č. 240/2013 Sb., o investičních společnostech a investičních fondech, ve znění pozdějších předpisů. In: ASPI (právní informační systém). Praha: Wolters Kluwer ČR (vid. 2021-05-17)
- [40] Zákon č. 280/2009 Sb., daňový řád, ve znění pozdějších předpisů. In: ASPI (právní informační systém). Praha: Wolters Kluwer ČR (vid. 2021-05-17)
- [41] Zákon č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, ve znění pozdějších předpisů. In: ASPI (právní informační systém). Praha: Wolters Kluwer ČR (vid. 2021-05-17)
- [42] Zákon č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob a o evidenci svěřenských fondů, ve znění pozdějších předpisů. In: ASPI (právní informační systém). Praha: Wolters Kluwer ČR (vid. 2021-05-17)
- [43] Zákon č. 338/1992 Sb., o dani z nemovitých věcí, ve znění pozdějších předpisů. In: ASPI (právní informační systém). Praha: Wolters Kluwer ČR (vid. 2021-05-17)
- [44] Zákon č. 456/2011 Sb., o Finanční správě České republiky, ve znění pozdějších předpisů. In: ASPI (právní informační systém). Praha: Wolters Kluwer ČR (vid. 2021-05-17)
- [45] Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví, o investičních společnostech a investičních fondech, ve znění pozdějších předpisů. In: ASPI (právní informační systém). Praha: Wolters Kluwer ČR (vid. 2021-05-17)

POUŽITÉ ZDROJE

- [46] Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů. In: ASPI (právní informační systém). Praha: Wolters Kluwer ČR (vid. 2021-05-17)
- [47] Vyhláška č. 500/2002 Sb., prováděcí vyhláška k podvojnému účetnictví pro podnikatele, ve znění pozdějších předpisů. In: ASPI (právní informační systém). Praha: Wolters Kluwer ČR (vid. 2021-05-17)
- [48] KANADA, PROVINCE QUÉBEC. Civil Code Of Québec, 1991 In: Québec Official Publisher, Québec City, (cit. 2020-12-20), Dostupné z: <http://legisquebec.gouv.qc.ca/en/showdoc/cs/CCQ-1991>
- [49] KANADA, PROVINCE QUÉBEC. Règlement sur la comptabilité et les normes d'exercice professionnel des avocats, RLRQ c B-1, r 5 (cit. 2021-01-19). Dostupné z: <https://www.canlii.org/fr/qc/legis/regl/rlrq-c-b-1-r-5/derniere/rlrq-c-b-1-r-5.html#document>
- [50] KANADA, PROVINCE QUÉBEC. Regulation respecting trust accounting by chartered professional accountants and the indemnity fund of the Ordre des comptables professionnels agréés du Québec, CQLR c C-48.1, r 9 Dostupné z: <https://www.canlii.org/fr/qc/legis/regl/rlrq-c-b-1-r-5/derniere/rlrq-c-b-1-r-5.html#document>
- [51] KANADA, PROVINCE QUÉBEC. Revenu Quebec, 2020. TRUSTS. (online). Québec City: Agence du Revenu du Québec. (cit. 2021-01-19). Dostupné z: <https://www.revenuquebec.ca/en/businesses/income-tax/trusts/>
- [52] KANADA. Income Tax Act (R.S.C., 1985, c. 1 (5th Supp.)) (online). In: Department of Justice Canada, Ottawa (cit. 2020-12-20), Dostupné z: <https://laws-lois.justice.gc.ca/eng/acts/i-3.3/page-1.html#docCont>

Ostatní

- [53] České účetní standardy pro účetní jednotky, které účtují podle vyhlášky č. 500/2002 Sb., ve znění pozdějších předpisů. In: ASPI (právní informační systém). Praha: Wolters Kluwer ČR (cit. 2021-05-17)
- [54] Chartered Professional Accountants Of Canada, 2021. *CPA Canada Handbook – Accounting* (online). Toronto, Kanada: CPA (cit. 2021-04-21). Dostupné z: www.knotia.ca
- [55] Výbor pro interpretace mezinárodních standardů účetního výkaznictví (IFRS) (2008). IFRIC Update June 2008: Distributions of Non-cash

- Assets to Owners (online). Londýn: The IFRS Foundation (cit. 2021-02-22). Dostupné z: <http://www.eifrs.ifrs.org/eifrs/PdfAlone?id=24431&sidebarOption=Ifri cInterpretations>
- [56] Rada pro mezinárodní účetní standardy (2018). IAS 1 Presentation of Financial Statements (online). Londýn: The IFRS Foundation (cit. 2021-02-05). Dostupné z: <http://eifrs.ifrs.org/eifrs/PdfAlone?id=24397&sidebarOption=Unaccom paniedlas>
- [57] Rada pro mezinárodní účetní standardy (2018). IFRS 37 Provisions, Contingent Liabilities and Contingent Assets (online). Londýn: The IFRS Foundation (cit. 2021-03-01). Dostupné z: <http://eifrs.ifrs.org/eifrs/PdfAlone?id=24417&sidebarOption=Unaccom paniedlas>
- [58] Generální finanční ředitelství, 2014. *Informace k registraci svěřenských fondů* (online). In: Generální finanční ředitelství. Praha: Ministerstvo financí ČR, s. 2 (cit. 2020-12-20). Dostupné z: https://www.financnisprava.cz/assets/cs/prilohy/d-sprava-dani-a-poplatku/Informace_k_registraci_sverenskych_fondu.pdf
- [59] Generální finanční ředitelství, Pokyn *GFŘ D-22: k jednotnému postupu při uplatňování některých ustanovení zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů*. (online) In: Generální finanční ředitelství. (cit. 2020-12-20) Dostupné z: http://www.financnisprava.cz/assets/cs/prilohy/d-zakony/Pokyn_GFŘ_D-22.pdf
- [60] Koordinační výbor, 2014. *Zápis z jednání Koordinačního výboru s Komorou daňových poradců ČR ze dne 23.4.2014* (online). In: Koordinační výbor, Praha: Ministerstvo financí ČR, s. 43 (cit. 2020-12-20). Dostupné z: https://www.financnisprava.cz/assets/cs/prilohy/d-prispevky-kv-kdp/Zapis_KV_KDP_2014-04-23.pdf
- [61] MINISTERSTVO FINANCÍ ČR, 2013. *Důvodová zpráva k ZDP, konsolidovaná verze*. (online) mfcz.cz (cit.: 2020-06-20.) Dostupné z: https://www.mfcz.cz/assets/cs/media/Duvodova-zprava_2013-04-03_Duvodova-zprava-k-navrhu-zmenoveho-zakona-danovych-zakonu-342013.pdf

POUŽITÉ ZDROJE

- [62] Nečas, Petr a Pospíšil, Jiří. 2012. *Důvodová zpráva k NOZ, konsolidovaná verze*. obcanskyzakonik.justice.cz. (online) 3. únor 2012. (Cit.: 2020-06-23). Dostupné z: <http://obcanskyzakonik.justice.cz/images/pdf/Duvodova-zprava-NOZ-konsolidovana-verze.pdf>.
- [63] Poslanecká sněmovna PČR a Vláda ČR, 2016. *Důvodová zpráva k zákonu č. 170/2017 Sb., změna některých zákonů oblastí daní* (online). In: ASPI (právní informační systém). Praha: Wolters Kluwer ČR (cit. 2020-12-20).
- [64] Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/34/EU ze dne 26. června 2013 o ročních účetních závěrkách, konsolidovaných účetních závěrkách a souvisejících zprávách některých forempodniků, o změně směrnice Evropského parlamentu a Rady 2006/43/ES a o zrušení směrnic Rady 78/660/EHS a 83/349/EHS. In: EUR-Lex [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie (cit. 2020-09-06). Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legalcontent/CS/TXT/HTML/?uri=CELEX:32013L0034&from=CS>
- [65] TRUST ASSURANCE DEPARTMENT, 2019. *The Trust Accounting Handbook: A handbook designed to assist lawyers and their staff in understanding the procedures and rules for operating a trust account*. (online). Britská Kolumbie, Kanada (cit. 2021-4-26). Dostupné z: <https://www.lawsociety.bc.ca/Website/media/Shared/docs/trust/Trust-Accounting-Handbook.pdf>. The Law Society of British Columbia.

Příloha A Účtový rozvrh svěřenského fondu

Účtová třída 0 – Dlouhodobý majetek

- 02 Dlouhodobý hmotný majetek odpisovaný
- 021 Stavby
- 03 Dlouhodobý hmotný majetek neodepisovaný
- 031 Pozemky
- 08 Oprávky k dlouhodobému hmotnému majetku
- 081 Oprávky ke stavbám

Účtová třída 1 – Zásoby

Účtová třída 2 – Krátkodobý finanční majetek a peněžní prostředky

- 21 Peněžní prostředky v pokladně
- 211 Peněžní prostředky v pokladně
- 22 Peněžní prostředky na účtech
- 221 Peněžní prostředky na účtech
- 26 Převody mezi finančními účty
- 261 Peníze na cestě

Účtová skupina 3 – Zúčtovací vztahy

- 31 Pohledávky (krátkodobé i dlouhodobé)
- 311 Pohledávky z obchodních vztahů
- 32 Závazky (krátkodobé)
- 321 Závazky z obchodních vztahů
- 34 Zúčtování daní a dotací
- 341 Daň z příjmů svěřenského fondu
- 342 Srážková daň a daň z nemovitých věcí
- 37 Jiné pohledávky a závazky
- 371 Pohledávky za zakladateli nebo přispěvateli
- 372 Závazky k obmyšleným
- 38 Přechodné účty aktiv a pasív
- 381 Náklady příštích období

Účtová skupina 4 – Kapitálové účty a dlouhodobé závazky

- 41 Základní kapitál a kapitálové fondy
- 411 Vyčleněný a zvýšený majetek (Ostatní kapitálové fondy)
- 42 Fondy ze zisku a převedené výsledky hospodaření
- 421 Výsledek hospodaření minulých let
- 43 Výsledek hospodaření
- 431 Výsledek hospodaření
- 46 Dlouhodobé závazky k úvěrovým institucím
- 461 Dlouhodobé bankovní úvěry

Účtová třída 5 – Náklady

- 50 Spotřebované nákupy
- 501 Spotřeba materiálu
- 502 Spotřeba energie
- 51 Služby
- 511 Opravy a udržování
- 518 Ostatní služby
- 53 Daně a poplatky
- 532 Daň z nemovitých věcí
- 538 Ostatní daně a poplatky
- 55 Odpisy, rezervy, komplexní náklady příštích období a opravné položky v provozní oblasti
- 551 Odpisy dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku

56 Finanční náklady

- 562 Úroky
- 59 Daně z příjmů, převodové účty a rezerva na daň z příjmů
- 591 Daň z příjmů - splatná

Účtová třída 6 – Výnosy

- 60 Tržby za vlastní výkony a zboží
- 602 Tržby z prodeje služeb

7 – Závěrkové a podrozvahové účty

- 70 Účty rozvahové
- 701 Počáteční účet rozvahový
- 702 Konečný účet rozvahový
- 71 Účet zisků a ztrát
- 710 Účet zisků a ztrát

Podrozvahové účty

- 791 Zástavní právo
- 799 Pomocný souvazný účet

Příloha B Zahajovací rozvaha ve zkráceném rozsahu

Zahajovací rozvaha vybraného svěřenského fondu v tis. Kč

		Brutto	Korekce	Netto
Aktiva		12 642		12 642
C.	Oběžná aktiva	12 642		12 642
C.IV.	Peněžní prostředky	13		13
C.II.	Pohledávky	12 629		12 629
D.	Časové rozložení	7		7
Pasiva				12 649
A.	Vlastní kapitál			12 649
A.II.	Ážio a kapitálové fondy			12 649

Příloha C Vzorový účtový rozvrh

0 – Dlouhodobý majetek

- 01 – Dlouhodobý nehmotný majetek**
012 - Nehmotné výsledky výzkumu a vývoje
013 - Software
014 - Ostatní ocenitelná práva
015 - Goodwill
019 - Ostatní dlouhodobý nehmotný majetek

- 02 – Dlouhodobý hmotný majetek odpisovaný**
021 - Stavby
022 - Hmotná movitá věcí a jejich součásti
023 - Pěstitelské sady trvalých porostů
026 - Dopravní zvířata a jejich skupiny
029 - Jiný dlouhodobý hmotný majetek

- 03 – Dlouhodobý hmotný majetek neodpisovaný**
031 - Pozemky
032 - Umělecká díla a šedíry

- 04 – Nedokončený dlouhodobý nehmotný a hmotný majetek**
041 - Nedokončený dlouhodobý nehmotný majetek
042 - Nedokončený dlouhodobý hmotný majetek

- 05 – Poskytnuté zálohy na dlouhodobý majetek**
051 - Poskytnuté zálohy a závazky na dlouhodobý nehmotný majetek
052 - Poskytnuté zálohy a závazky na dlouhodobý hmotný majetek
053 - Poskytnuté zálohy a závazky na dlouhodobý finanční majetek

- 06 – Dlouhodobý finanční majetek**
061 - Podíly – ověřená nebo ovládací osoba
062 - Podíly – podstatný vliv
063 - Ostatní dlouhodobé cenné papíry a podíly
065 - Dlhodobé cenné papíry s různou splatností
066 - Zápůjčky a úvěry – ověřená nebo ovládací osoba
067 - Zápůjčky a úvěry – podstatný vliv, ostatní
068 - Ostatní dlouhodobý finanční majetek
069 - Pořízení dlouhodobého finančního majetku

- 07 – Oprávky k dlouhodobému nehmotnému majetku**
072 - Oprávky k nehmotným výsledkům výzkumu a vývoje
073 - Oprávky k softwaru
074 - Oprávky k ostatním ocenitelným právům
075 - Oprávky ke goodwillu
079 - Oprávky k ostatním dlouhodobému nehmotnému majetku

- 08 – Oprávky k dlouhodobému hmotnému majetku**
081 - Oprávky ke stavbám
082 - Oprávky k hmotným movitým věcem a jejich součástem
085 - Oprávky k pěstitelským sadům trvalých porostů
086 - Oprávky k dopravním zvířatům a jejich skupinám
089 - Oprávky k jinému dlouhodobému hmotnému majetku

- 09 – Opravné položky k dlouhodobému majetku**
091 - Opravné položky k dlouhodobému nehmotnému majetku
092 - Opravné položky k dlouhodobému hmotnému majetku
093 - Opravné položky k dlouhodobému nedokončenému nehmotnému majetku
094 - Opravné položky k dlouhodobému nedokončenému hmotnému majetku
095 - Opravné položky k poskytnutým zálohám a závazkům na dlouhodobý majetek
096 - Opravné položky k dlouhodobému finančnímu majetku
097 - Ocenovací rozdíly k nabytému majetku
098 - Oprávky k ocenovacím rozdílkům k nabytému majetku

1 – Zásoby**11 – Materiál**

- 111 - Pořízení materiálu
112 - Materiál na skladě
119 - Materiál na cestě

12 – Zásoby vlastní činnosti

- 121 - Nedokončená výroba
122 - Polotovary
123 - Výrobky
124 - Měda a ostatní zvířata a jejich skupiny

13 – Zboží

- 131 - Pořízení zboží
132 - Zboží na skladě a v prodejnách
139 - Zboží na cestě
- 15 – Poskytnuté zálohy na zásoby**
151 - Poskytnuté zálohy a závazky na materiál
152 - Poskytnuté zálohy a závazky na zvířata
153 - Poskytnuté zálohy a závazky na zboží

19 – Opravné položky k zásobám

- 191 - Opravné položky k materiálu
192 - Opravné položky k nedokončené výrobě
193 - Opravné položky k polotovarům vlastní výroby
194 - Opravné položky k výrobkům
195 - Opravné položky k zásobám a ostatním zvířatům a jejich skupinám
196 - Opravné položky ke zboží
197 - Opravné položky k zásobám a závazkům na materiál
198 - Opravné položky k zásobám a závazkům na zboží
199 - Opravné položky k zásobám a závazkům na zvířata

2 – Krátkodobý finanční majetek a peněžní prostředky

- 21 – Peněžní prostředky v pokladně**
211 - Pokladna
213 - Cenný

- 22 – Peněžní prostředky na účtech**
221 - Peněžní prostředky na účtech

- 23 – Krátkodobé úvěry**
231 - Krátkodobé úvěry k úvěrovým institucím
232 - Ekspozice úvěry

- 24 – Krátkodobé finanční výpomoci**
241 - Emisiové krátkodobé dluhopisy
249 - Ostatní krátkodobé finanční výpomoci

- 25 – Krátkodobý finanční majetek**
251 - Majetkové cenné papíry k obchodování
252 - Vlastní podíly
253 - Dlhodobé cenné papíry k obchodování
254 - Podíly – ověřená nebo ovládací osoba
255 - Vlastní dluhopisy
256 - Dlhodobé cenné papíry se splatností do jednoho roku dříve do splatnosti
257 - Ostatní cenné papíry
258 - Směnky k inkasu
259 - Pořízení krátkodobého finančního majetku

- 26 – Převody mezi finančními účty**
261 - Peníze na cestě

- 29 – Opravné položky ke krátkodobému finančnímu majetku**
291 - Opravné položky ke krátkodobému finančnímu majetku

3 – Zúčtovací vztahy

- 31 – Pohledávky (krátkodobé i dlouhodobé)**
311 - Pohledávky z obchodních vztahů (Odběratelé)
313 - Pohledávky na ekonomované cenné papíry
314 - Poskytnuté provozní zálohy a závazky (dlouhodobé i krátkodobé)
315 - Ostatní pohledávky

- 32 – Závazky (krátkodobé)**
321 - Dluhy z obchodních vztahů (Dodavatelé)
322 - Směnky k úhradě (krátkodobé)
324 - Příjmy provozní zálohy a závazky
325 - Ostatní dluhy

- 33 – Zúčtování se zaměstnanci a institucemi**
331 - Zaměstnanci
333 - Ostatní dluhy vůči zaměstnancům
335 - Pohledávky na zaměstnanci
336 - Zúčtování s institucemi sociálního zabezpečení a zdravotní pojišťovny

- 34 – Zúčtování daní a dotací**
341 - Daň z příjmů
342 - Ostatní přímé daně
343 - Daň z přidané hodnoty
345 - Ostatní daně a poplatky
346 - Dotace ze státního rozpočtu
347 - Ostatní dotace

- 35 – Pohledávky za společnostmi**
351 - Pohledávky – ověřená nebo ovládací osoba
352 - Pohledávky – podstatný vliv
353 - Pohledávky na upsatý základní kapitál
354 - Pohledávky na společnosti při úhradě ztráty obchodní korporace
355 - Ostatní pohledávky za společností obchodní korporace
358 - Pohledávky za společností sdruženými ve společnosti

- 36 – Závazky ke společnostem**
361 - Dluhy – ověřená nebo ovládací osoba
362 - Dluhy – podstatný vliv
364 - Dluhy ke společností obchodní korporace při reorganizaci zisku
365 - Ostatní dluhy ke společností obchodní korporace
366 - Dluhy ke společností obchodní korporace ze zvláštní činnosti
367 - Dluhy z upsatých nesplacených cenných papírů a vkladů
368 - Dluhy ke společností sdruženými ve společnosti

- 37 – Jiné pohledávky a závazky**
371 - Pohledávky z prodeje obchodního závodu
372 - Dluhy z koupi obchodního závodu
373 - Pohledávky a dluhy z pevných termínovaných operací
374 - Pohledávky z pachtu obchodního závodu
375 - Pohledávky z emisiových dluhopisů
376 - Nakupované opce
377 - Prodané opce
378 - Jiné pohledávky
379 - Jiné dluhy

38 – Přechodné účty aktiv a pasiv

- 381 - Náklady příštích období
382 - Komplexní náklady příštích období
383 - Výnosy příštích období
384 - Výnosy příštích období
385 - Příjmy příštích období
388 - Dokladné účty aktivní
389 - Dokladné účty pasivní

- 39 – Opravné položky k zúčtovacím vztahům a vnitřní zúčtování**
391 - Opravné položky k pohledávkám
395 - Vnitřní zúčtování

- 398 - Spojovací účet při spojení

4 – Kapitálové účty a dlouhodobé závazky**41 – Základní kapitál a kapitálové fondy**

- 411 - Základní kapitál
412 - Akcie
413 - Ostatní kapitálové fondy
414 - Ocenovací rozdíly z přeměn majetku a dluhů
416 - Rozdíly z ocenění při přeměnách obchodních korporací
417 - Rozdíly z přeměn obchodních korporací
418 - Ocenovací rozdíly z přeměn při přeměnách obchodních korporací
419 - Změny základního kapitálu

- 42 – Fondy ze zisku a převedené výsledky hospodaření**
421 - Rezervní fond
423 - Statutární fondy
426 - Jiný výsledek hospodaření minulých let
427 - Ostatní fondy
428 - Nerozdělený zisk minulých let
429 - Nerozdělená ztráta minulých let

- 43 – Výsledek hospodaření**
431 - Výsledek hospodaření ve schvalovacím řízení
436 - Zisky na počty na zisku

- 45 – Rezervy**
451 - Rezervy podle zvláštních právních předpisů
453 - Rezerva na daň z příjmů
459 - Ostatní rezervy

- 46 – Dlouhodobé závazky k úvěrovým institucím**
461 - Dlouhodobé dluhy k úvěrovým institucím

- 47 – Dlouhodobé dluhy**
471 - Dlouhodobé dluhy – ověřená nebo ovládací osoba
472 - Dlouhodobé dluhy – podstatný vliv
473 - Emisiové dluhopisy
474 - Dluhy z pachtu obchodního závodu
475 - Dlouhodobé přijaté zálohy a závazky
478 - Dlouhodobé směnky k úhradě
479 - Jiné dlouhodobé dluhy

- 48 – Odložený daňový závazek a pohledávka**
481 - Odložený daňový závazek a pohledávka

49 – Individuální podnikatelé

- 491 - Účet individuálního podnikatele

5 – Náklady

- 50 – Spotřebované nákupy**
501 - Spotřeba materiálu
502 - Spotřeba energie
503 - Spotřeba ostatních neskladovaných dodávek
504 - Prodané zboží

51 – Služby

- 511 - Opravy a udržování
513 - Cestovné
513 - Náklady na reprezentaci
518 - Ostatní služby

52 – Osobní náklady

- 521 - Mzdové náklady
523 - Příjmy společností obchodní korporace ze zvláštní činnosti
523 - Odměny členům orgánů obchodních korporací
524 - Zákonné sociální a zdravotní pojištění
525 - Ostatní sociální pojištění
526 - Sociální a zdravotní náklady individuálního podnikatele
527 - Zákonné sociální náklady
528 - Ostatní sociální náklady
53 - **Daně a poplatky**
531 - Daň silniční
532 - Daň z smyslových věcí
538 - Ostatní daně a poplatky
- 54 – Jiné provozní náklady**
541 - Zúčtování cena prodávajícího dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku
542 - Prodný materiál
543 - Dary
544 - Smluvní pokuty a úroky z prodání
545 - Ostatní pokuty a penále
546 - Odpisy pohledávek
547 - Mimořádné provozní náklady
548 - Ostatní provozní náklady
549 - Manka a škody z provozní činnosti

- 55 – Odpisy, rezervy, komplexní náklady příštích období a opravné položky v provozní oblasti**
551 - Odpisy dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku
552 - Tvorba a zúčtování rezerv podle zvláštních právních předpisů
554 - Tvorba a zúčtování ostatních rezerv
555 - Tvorba a zúčtování komplexních nákladů příštích období
557 - Zúčtování oprávek k ocenovacím rozdílkům k nabytému majetku
558 - Tvorba a zúčtování zákonných opravných položek v provozní činnosti
559 - Tvorba a zúčtování ostatních opravných položek v provozní činnosti

56 – Finanční náklady

- 561 - Prodané cenné papíry a podíly
562 - Úroky
563 - Kurzové ztráty
564 - Náklady z přecenění cenných papírů
565 - Mimořádné finanční náklady
566 - Náklady z finančního majetku
567 - Náklady z derivátových operací
568 - Ostatní finanční náklady
569 - Manka a škody z finančního majetku

67 – Rezervy a opravné položky ve finanční oblasti

- 574 - Tvorba a zúčtování finančních rezerv
579 - Tvorba a zúčtování opravných položek ve finanční činnosti

68 – Změna stavu zásob vlastní činnosti a aktivace

- 581 - Změna stavu nedokončené výroby
582 - Změna stavu polotovarů vlastní výroby
583 - Změna stavu výrobků
584 - Změna stavu zvířat
585 - Aktivace materiálu a zboží
586 - Aktivace vnitropodnikových služeb
587 - Aktivace dlouhodobého nehmotného majetku
588 - Aktivace dlouhodobého hmotného majetku

69 – Daně z příjmů, převodové účty a rezerva na daň z příjmů

- 591 - Daň z příjmů – úplná
592 - Daň z příjmů – odložená
595 - Dodatečné odvody daně z příjmů
596 - Převod podílu na výhledu hospodaření společností obchodní korporace
597 - Převod provozních nákladů
598 - Převod finančních nákladů
599 - Tvorba a zúčtování rezervy na daň z příjmů

6 – Výnosy**60 – Tržby za vlastní výkony a zboží**

- 601 - Tržby za vlastní výrobky
602 - Tržby z prodeje služeb
604 - Tržby za zboží

64 – Jiné provozní výnosy

- 641 - Tržby z prodeje dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku
642 - Tržby z prodeje materiálu
644 - Smluvní pokuty a úroky z prodání
646 - Výnosy z odpisovaných pohledávek
648 - Ostatní provozní výnosy
649 - Mimořádné finanční výnosy

66 – Finanční výnosy

- 661 - Tržby z prodeje cenných papírů a podílů
662 - Úroky
663 - Kurzové zisky
664 - Výnosy z přecenění cenných papírů
665 - Výnosy z dlouhodobého finančního majetku
666 - Výnosy z krátkodobého finančního majetku
667 - Výnosy z derivátových operací
668 - Ostatní finanční výnosy
669 - Mimořádné finanční výnosy

69 – Převodové účty

- 697 - Převod provozních výnosů
698 - Převod finančních výnosů

7 – Závěrkové a podrozvahové účty**70 – Účty rozvahy**

- 701 - Početní účet rozvahy
702 - Konečný účet rozvahy

71 – Účet zisků a ztrát

- 710 - Účet zisků a ztrát

Podrozvahové účty**75 – Majetek**

- 751 - Majetek na leasing
754 - Majetek přijatý do úschovy, komise, zápůjčky atd.
755 - Zásoby přijaté ke zpracování
758 - Najaté věci

76 – Pohledávky

- 761 - Odpisované pohledávky

77 – Závazky

- 771 - Závazky z leasingu

78 – Finanční nástroje**79 – Evidenční účty****8 a 9 – Vnitropodnikové účetnictví**